

PEKKA ERVAST

Nykyisen ajan
ONGELMA
ja sen
RATKAISU

YHTEISKUNNALLISIA KYSYMYKSIÄ V

NYKYISEN AJAN ONGELMA
JA SEN RATKAISU

PEKKA ERVAST

NYKYISEN AJAN ONGELMA
JA SEN RATKAISU

Helsingin esitelmää syksyllä 1931

Näköispainos

(Ensimmäisestä painoksesta vuodelta 1945)

RUUSU-RISTIN KIRJALLISUUSSEURA R.Y.
JA
KRISTOSOFINEN KIRJALLISUUSSEURA R.Y.

Ensimmäinen painos 1945

Toinen painos

Arvi A. Karisto Oy:n kirjapaino
Hämeenlinna 1983

Digitalisoitu näköispainos 2006

Aikamme hätä ja teosofinen liike

”Aikamme hätä ja teosofinen liike” olen asettanut otsikoksi tälle esitelmälle, ja se on omiansa viittaamaan siihen ajatukseen, joka minulla on ollut, että on olemassa jokin suhde tämän aikamme hädän ja teosofisen liikkeen välillä. Ei tietysti mitään sellaista suhdetta, että hätä olisi voinut aiheutua teosofisesta liikkeestä, vaan pikemmin sellainen suhde, että teosofinen liike voisi jollakin tavalla auttaa aikaamme tässä hädässä. Ajatukseni on ollut se, siihen olen viitannut, kun olen asettanut nuo kaksi käsitettä rinnan. Maailma tietysti saattaa huomauttaa epäillen, että mitäpä teosofinen liike voisi sanoa tästä aikamme hädästä ja miten se voisi neuvoja antaa ja ratkaista asioita, maailmaa auttaa. Tuollainen olettaus, että teosofinen liike voisi olla joksikin avuksi näin vaikeassa käytännöllisessä kysymyksessä, voi tuntua liian vaativalta, uhkarohkealta, ja maailma voi sille nauraa ja kohauttaa olkapäitään. Mutta

sellainen ajatus ei ole mielestäni tuulesta temmattu. Jokainen ihminen, joka on vakuuttunut teosofisesta elämänymmärryksestä ja sen totuudesta, on silloin vakuuttunut myöskin siitä, että teosofia voisi auttaa maailmaa. Ja hän ei ole aivan yksin siinä ajatuksessa, sillä itse teosofisen liikkeen alkuunpanija madame Blavatsky, joka viime vuosisadan viime neljänneksellä aloitti tämän liikkeen ja v. 1875 perusti Teosofisen Seuran, sanoo ”Salaisessa Opissa”, että jos tämä teosofinen sanoma, joka 80-luvun loppupuolella, ”Salaisessa Opissa”, julistettiin maailmalle, voittaa alaa maailmassa, ihmiskunnassa, jos se todella saa kansojen kannatuksen tämän vuosisadan — siis viime vuosisadan — loppupuolella, silloin maailma välttää sen kohtalon, joka muuten sitä uhkaa. Eurooppaa uhkaavat kaikenlaiset onnettomuudet, suuret sodat y.m. Nuo kaikki olisi vältettävissä, jos maailma omaksuisi teosofisen sanoman. — Näin sanoi itse teosofisen sanoman ensimmäinen julistaja. Hän oli siis vakuuttunut siitä, että tämä hänen sanomansa, joka ei ollut hänen, vaan, niinkuin hän itse sanoi, sen, joka hänet lähetti, suuresti voisi auttaa maailmaa, jos maailma häntä kuuntelisi. Mutta me tiedämme historiasta, ettei maailma osannut kuunnella. Oli niin paljon vastustavia seikkoja, tässä liikkeessä oli paljon sellaista, joka teki maailmalle vaikeaksi erottaa, mikä oli teosofinen sanoma tosiasiassa. Maailman kaikki ennakkoluulot estivät siten omaksumasta teosofista

sanomaa. Ja me tiedämme, ettei ainakaan Eurooppa välttänyt sitä kohtaloa, joka sitä uhkasi. Me, jotka olemme olleet mukana viime vuosisadalla ja nyt tällä, olemme nähneet suuren (maailmansodan, ja nyt elämme niissä tapahtumissa, jotka ovat tulleet maailmansodan jälkeen, niissä vaikeuksissa, sekä taloudellisissa että yhteiskunnallisissa, jotka ovat suorastaan aiheutuneet tästä sodasta. Ja me tiedämme, että tänä päivänä maailma on vaikeassa tilanteessa, kaikki valtakunnat ja kansat ovat sangen vaikeassa taloudellisessa asemassa. Ja vielä näyttää vakavalta. Ei näytä siltä, että asiat muuttuisivat parempaan päin tänä alkavana talvena. Maailma on alla päin ja pelkää katsoa tulevaisuutta silmiin.

Sentähden voisi ehkä olla avuksi, että nyt vielä voitaisiin kuunnella teosofista sanomaa. En tiedä sanoa omasta puolestani, voisiko maailma nyt enää tulla sillä tavalla autetuksi kuin viime vuosisadalla. Nyt meidän ehkä täytyy kantaa joitakin seurauksia siitä ajasta, joka on ollut, ja sitten ehkä vasta myöhemmin voimme taas kuin herätä ajattelemaan, millä tavalla kaikesta tästä pahasta voisimme päästä ja sitten saavuttaa rauhan ja tasapainon, joka meidän mielestämme kuuluu ihmiskunnalle. Mutta se sanoma, joka teosofialla on julistettavana, kuuluu ennen kaikkea myöskin yksilöille. Ja sentähden yksilöt aina missä olosuhteissa tahansa voivat sekä nostaa kätensä taivasta kohti että myöskin ottaa vastaan jotakin

korkeampaa omaan sieluunsa. Kansat ja valtakunnat eivät siihen kykene, elleivät yksilöt ole osanneet sitä tehdä, elleivät yksilöt ensin ole osanneet tuntea, kuinka vaikea on elää ja toiselta puolen tahtoa, että elämän vaikea pulma tulisi ratkaistuksi. Ennen kuin yksilöt ovat sitä tehneet, eivät valtakunnat ja valtiot saata sitä tehdä.

Kun katselemme tätä maailmaa, huomaamme itse asiassa, että se tavallaan on samanlainen, kuin se aina on ollut, sillä yksilöt, ihmiset, ovat aina eläneet, niin kauan kuin meidän silmämme ulottuu taaksepäin historiassa, vaikeissa olosuhteissa täällä maan päällä. Ei tämä maallinen elämä ole ollut historiallisesti tunnettuna aikana mitään onnellista ruusuilla tanssimista. Se on aina ollut vaikeuksia täynnä. Aina ovat ihmiset tunteneet elävänsä ristiriitojen keskellä ja aina he ovat vaistomaisesti koettaneet vapautua kohtalon iskuista; aina he ovat etsineet onnea, Eivät ihmiset koskaan ole osanneet sillä tavalla ajatella, että heidän elämänsä on oleva kärsimystä, tuskaa ja vaikeutta ja hätää ja nälkää. Ei, ihmiset ovat aina tässä elämässä, joskin ovat tunnustaneet, että olosuhteet ovat täällä vaikeat, koettaneet päästä kärsimyksistä ja tuskista. Se on ollut aivan läpikäyvänä piirteenä elämässä. Ja kaikki ovat vaistomaisesti uskoneet siihen, että heidän elämänsä oikeastaan pitäisi olla onnellinen. Ihmisestä ei ole voitu karkoittaa pois tuota sisäistä uskoa, että onni pitäisi hänellä olla.

Mistä on tullut tuo sisäinen aavistus, tieto ja usko, että onni on ihmisen osa? Se on aina ollut ihmiskunnassa, aina ovat kaikki yksilöt tunteneet sitä onnen kaipuuta, rauhan ikävää, tasapainon puutetta nykyisissä oloissa, ja se puute on pannut heidät ikävöimään jotakin muuta. Tämä on hyvin huomattava, olennainen piirre ihmiskunnan sielussa ja jokaisen ihmisyksilön sielussa. Ja jos me katselemme ihmiskunnan historiaa, huomaamme, että joskus tuntuu siltä, niinkuin ulkonaiset olosuhteet maailmassa olisivat hieman helpompia. Joskus on Euroopassakin vallinnut rauha melkein kaikissa valtakunnissa, joskus ovat sodan äänet kuuluneet hyvin kaukana, ja silloin ovat ihmiset saaneet elää rauhassa, saaneet tuntea, että elämä on helpompaa. Mutta sitten taas, sen olemme huomanneet, ajat yht'äkkiä kääntyvät. Taas tulee jokin julma sota, nälänhätä, rutto tai tapahtuu luonnonmullistuksia, onnettomuuksia. Me olemme nyt läpikäyneet hirmuisen maailmansodan, mutta tuntuu, kuin luonto ei olisi siihen tyytynyt, että miljoonat kuolivat maailmansodassa ja vielä useammat ruhjoutuivat, vaan luonto on saanut vielä aikaan kaikenlaisia luonnonmullistuksia, että ihmisiä vielä satojatuhansia kuolee. Ja meistä tuntuu, että tämä olemassaolo itsessään on hyvin ihmeellinen. Aina silloin tällöin ihmiskunnan elämän aikana täytyy tapahtua jotakin kauheaa, täytyy hirmuisen onnettomuuden kohdata ihmiskuntaa, niin että sen rauhan unelmat ja onnen kai-

puut häipyvät kuin näkyvistä. Siten se onnenkai-puu, jota ihmiskunta saa katsoa silmiin, on kuin täynnä epävarmuutta, julmuutta, epätäydellisyyttä. Ja meistä tuntuu, että ihminen on sittenkin sangen omituinen luontokappale, joka kaikesta tästä tuskasta huolimatta elää ja ponnistaa ja pyrkii eteenpäin.

Muistan, kuinka nuoruudessani viime vuosisadalla puhuttiin kehityksestä, kuinka viitattiin siihen, että meidän ei ihmisinä tarvitse olla pessimistejä, sillä me saatamme selvästi nähdä, kuinka ihmiskunnan elämä on mennyt eteenpäin, tullut helpommaksi, kauniimmaksi, runollisemmaksi, onnellisemmaksi sittenkin. Ja uskottiin, että kehitys kai lopulta vie siihen, että me osaamme kokonaan voittaa kaikki nämä luonnon aikaansaamat vaikeudet. Ja meistä tuntui, että kehityksen valossa tavallaan ymmärsimme ihmiskunnan elämää, sillä, sanottiin ja uskottiin silloin — on aivan toinen asia, kuinka paljon totta siinä on — että on ollut aikoja ihmiskunnan historiassa, jolloin kaikki ihmiset seisoivat ikäänkuin yksin; jokaisen ihmisen täytyi taistella olemassaolostaan; jokaisen täytyi hankkia itselleen ruokaa, etsiä itselleen suojattu paikka myrskyä ja sadetta vastaan, taistella villipetoja ja toisia ihmisiä vastaan. Kun ihmisiä oli paljon maan päällä silloinkin, olivat ihmiset aina keskenään sotajalalla. Kun ihminen kulki jossakin ja näki ruokaa, jonkin lampaan tai lehmän, hän hyökkäsi sen kimppuun ja repi sen

ja söi. Ja hänellä oli toisiakin tarpeita: mies kulki ja näki naisen, hyökkäsi hänen kimppuunsa ja otti hänet. Ei mitään lakia, järjestystä, elämellistä itsekkyyttä vain. Kuinka paljon on ihmiskunta mennyt eteenpäin! — huudettiin minun nuoruudessani. Sillä sen sijaan, että kaikki olisivat sotajalalla keskenään, niinkuin tuossa oletetussa alkuaikaisessa kuvauksessa, ihmiset nyt ovat liittyneet yhteen, ovat tehneet liiton keskenään, ovat päättäneet yhdessä taistella kaikkia vaikeuksia vastaan, tulla yhdessä toimeen ei ainoastaan petoja vastaan, vaan keskenäänkin. Kuinka suunnattomasti nykyiset yhteiskunnat ovat kehittyneet verrattuina alkuaikaisiin oloihin, kuinka ihmeellisesti on menty eteenpäin! Nyt ei tuolla tavalla saa eikä tarvitse hyökätä toinen toisensa kimppuun, nyt ei murhata eikä varasteta yhtämittaa. Nyt on muodostunut perheitä, heimokuntia, kansoja, valtioita, nyt on olemassa järjestystä. Nyt ihmisten elämä on aivan toisenlainen kuin ennen.

Näin oppineet ajattelivat ja selittivät, ja niin meistäkin saattoi tuntua. Mutta oli sittenkin yksilöitä meidän keskellämme, yksilöitä, jotka eivät tyytyneet tähän kauniiseen kehityksen kuvaukseen, jotka eivät osanneet rauhallisesti istua alas ajattelemaan mielihyvin sitä, kuinka suunnattomasti oltiin edistytty muinaisiin aikoihin verrattuna, kuinka nyt kaikki oli onnellista, hyvin järjestettyä, kuinka oli oikeutta maailmassa. Me emme kaikki voineet tyytyä sillä tavalla ajattele-

maan, sillä me olimme näkevinämme, että ihmiset eivät sittenkään olleet onnellisia, taikka he eivät sittenkään olleet muuttuneet, sillä aivan sama persoonallisen onnen kaipuu ja onnen usko, joka niin selvänä vaatimuksena elähdytti ensimmäisiä ihmisiä, sama persoonallisen hyvinvoinnin vaatimus elähdyttää nykyisiäkin ihmisiä. Ja jos kaikki näennäisesti oli rauhallisempaa, ei sittenkään ollut vähemmän tuskaa kuin ennen. Epäilemättä oli enemmän tuskaa, enemmän kärsimystä, enemmän onnettomuutta. Ei ihminen ollut saavuttanut mitään tasapainoa, onnea, rauhaa, vaikka alkuperäisen sodan tilalle olikin syntynyt järjestynyt yhteiskunta. Yhä ihmiset olivat yhtä onnettomia, yhtä vähän he vielä olivat saavuttaneet onnea. Kenties he olivat saavuttaneet enemmän persoonallista onnea, persoonallista tyydytystä noissa alkuperäisissä oloissa, kenties he nyt olivat onnettomampia, sillä ihmisen sielu oli kehittynyt äärettömän herkkätuntoiseksi. Nyt hän saattoi olla onneton kaikista tunteista ja ajatuksista, jotka eivät suorastaan ole tekemisissä hänen aivan eläimellisten tarpeittensa kanssa. Ihmiset olivat epäilemättä yksilöinä nyt yhtä onnettomia kuin ennen. Siis, kun me katselemme ihmiskunnan elämää, ihmisyksilöitä ja yhteiskuntia, niin me emme saata huomata suurtakaan eroa: ihmiset yhä elävät siinä samassa tuskittelussa, persoonallisen onnen kaipuussa, jota he turhaan tavoittelevat, jota he eivät millään keinoin saavuta. Sillä jos joku ihminen

oli näennäisesti onnellinen, jos jollakin ihmisellä oli rikkautta, menestystä maailmassa, oli ylhäinen asema, jos hänellä oli ystäviä, vaimo ja rakas lapsi, jos hän siis oli saavuttanut kaikkea sitä, mitä me ihmiset yleensä pidämme onnena, vieläpä onnen huippuna, niin hän saattoi sanoa, niinkuin suuri runoilija Goethe: ”Jos minä ajattelen pitkää elämäni, yli 80 vuotta, niin minun onneni hetket luetaan muutamissa viikoissa, jos ne yhteen lasketaan.” Siis ainoastaan muutama viikko, kaikki muu tuskaa, kärsimystä, sisäisiä vaivoja.

Jos siis ihmisyksilöt ovat pakotetut tunnustamaan, että heidän onnensa hetket ovat aivan minimaalisia verrattuina tuohon pitkään tuskaan, silloin ei ihmiskunta järjestyneissä yhteiskunnallisissa oloissa ole saavuttanut suurempaa onnea ja rauhaa kuin ennenkään. Silloin on yhä edessä tuo sama kysymys ihmisyksilöllä: mikä on elämän onni, mikä on lopullinen ratkaisu? Ja yhä on se sama kysymys kansoilla, yhteiskunnilla, valtakunnilla: missä on täällä maan päällä se rauhallinen onnen tila, jossa kansatkin voisivat rauhassa kehittää itseään ja tuoda esille, mitä heillä on tuotavana? Koska tulee se aika, jolloin kansat ja yksilöt, valtakunnat ja ihmiset saavat rauhassa luoda ja tehdä työtä ja nauttia työnsä hedelmistä? Vielä ei ihmiskunnan kokemus saata sanoa muuta kuin että sellainen aika ei ole koskaan tullut, ja sellainen aika ei luultavasti koskaan tule, jolleivät ihmiset muutu. Niin ovat jo meidän aikanamme

ajattelevat ja viisaat ihmiset oppineet ymmärtämään. Suurin osa kaikesta tästä tuskasta ja häädästä ja vaikeuksista, jotka meitä ahdistavat, riippuu meistä itsestämme. Me olemme jollakin tavalla älyttömiä, tyhmiä, kehittymättömiä; me emme ole vielä oikein järkeviä ihmisiä; me emme ole kohtalomme herroja.

Näin meidän aikanamme monet, ajattelevimmat yksilöt ovat alkaneet ymmärtää. Ja se seikka, että monet ihmiset ovat ymmärtäneet, että meistä ihmisistä itsestämme saattaa kukaties riippua, että me elämme niin onnettomina, ikäänkuin viittaa eteenpäin johonkin tulevaisuuteen, sellaiseen aikaan, jolloin voimme ratkaista monet vaikeudet ja pulmat, jolloin suuret joukot, kansat, ovat osanneet ratkaista onnen kysymyksen aivan uudella pätevällä tavalla, sellaisella käytännöllisellä tavalla, että onni todella tulee, etteivät ainoastaan kärsimykset kasva, vaan onnen mahdollisuudet ja onni itse kasvavat.

Nyt tulee silloin meidän etemme teosofinen liike ja huutaa meille: huomatkaa toki ihmiset, te vaikerratte ja olette vaivatut ja unohdatte, että aina on silloin tällöin historian aikana esiintynyt ihmisyksilöitä, jotka ovat sanoneet teille: ”Seuratkaa minua, niin te saavutatte onnen, rauhan, autuuden, joka ei ole hetkellinen, vaan ikuinen. Te saavutatte ikuisen elämän. Miksi piinaudutte tässä haihtuvassa elämässä? Muuttakaa mielenne, omistakaa ikuinen elämä, sillä ainoastaan siinä on

rauhaa, onnea ja autuutta. Mitään muuta onnea ei voi olla. Ei voi olla kuin yksi ainoa autuus maailmassa, se autuus, joka on yhteinen kaikille. Siihen ikuiseen elämään astukaa.” — Teosofinen liike huomauttaa meille: maan päällä on aina ollut ihmisiä, jotka ovat näin puhuneet. Mutta me emme ole kuunnelleet heidän sanomaansa. Se on aina ollut liian epäkäytännöllinen mielestämme. Me emme kyllä ole osanneet kieltää heidän viisauttaan, ja me olemme korottaneet heidät korkeaan asemaan, mutta on selvää, että he ovat olleet poikkeusolentoja; eivät he ole voineet puhua meille, jotka olemme aivan toisenlaisia olentoja. Sentähden olemme korottaneet heidät jumaliksi, ja sentähden olemme jakautuneet erilaisiin uskonnollisiin maailmoihin: olemme buddhalaisia, hindulaisia, muhamettilaisia, kristityitä j.n.e., ja asetamme tuon yhden ihmisen jumalaksi, palvomme häntä jumalana samalla itserakkaasti hymyillen: me tiedämme, että hän on puhunut pötyä, mahdottoimia, kun hän on sanonut: ”On olemassa sellainen tie, joka vapauttaa teidät kaikista huolista.” Me olemme vain kääntäneet heille selkämme ja ajatelleet: kyllä me tiedämme, minkälainen maailma on. — Se on aina ollut meidän vastauksemme.

Nyt teosofinen liike tulee taas meidän aikanamme. Ja Helena Blavatskyn suun kautta se ensin huusi meille: ”Ihmiset, ihmiset, jos tahdotte tietää, mikä onni on; jos tahdotte saavuttaa ikuisen rauhan ja autuuden; jos tahdotte päästä pois kai-

kista vaikeuksista, niin pysähtykää ajattelemaan. Tiedättekö te paremmin kuin kaikki viisaat, mitä elämä on? Tiedättekö te, mitä tämä olemassaolo on; oletteko te ratkaisseet tämän arvoituksen? Miksi ette ole saavuttaneet ikuista rauhaa; miksi yhä ajatte onnea takaa, miksi aina suurkaupungeissa kaduilla kulkiessanne olette vaivautuneen näköisiä? Teillä on aina hirmuinen kiire, teidän kasvonne todistavat, että olette onnettomia; niistä loistavat intohimot ja kaikki raatelevat tuskat. Miksi te sitten, jos olette tietävinänne paremmin kuin viisaat, olette onnettomia? Pysähtykää ajattelemaan, ja olkaa itsellenne rehellisiä. Mitä te silloin huomaatte? Mitä teidän silloin täytyy tunnustaa ; mitä teidän kaikkien yhdellä suulla täytyy todistaa, jos olette rehellisiä? Teidän täytyy silloin todistaa ja tunnustaa: ”me olemme kaikki tietämättömiä.” Jokainen yksilö saa sanoa: minä en tiedä, mitä tämä elämä on; minä en ole tätä luonut. Ja minä kysynkin aina: kuka on tämän olemassaolon saanut aikaan; mitä on tämän kaiken takana? Miksi minussa pitää olla kaikenlaisia raatelevia intohimoja sekä samalla sääliä, hellyyttä ja auttamishalua ihmisiä kohtaan, oikeudentajunta, tietoisuus siitä, miten pitää olla? Miksi kaiken tämän pitää elää minussa, kun en kuitenkaan mitään tiedä? — Näin täytyy ihmisyksilön tunnustaa itselleen. Ja kun elämä kysyy: kuka teistä on nähnyt Jumalan, ratkaissut kuoleman arvoituksen? — silloin useimmat saavat sanoa: totisesti mi-

nä en ole ratkaissut kuoleman arvoitusta, en nähnyt Jumalaa, sillä vaikka joskus kuvittelisin ja uskoisin, että olen nähnyt Jumalan, niin tiedän kuitenkin, ettei se ole niin. Kun tarkasti tutkin itseäni, huomaan, että minussa on itsepetosta ja kuvittelua. En ole nähnyt kuoleman porttien läpi. — Näin saavat useimmat ihmiset tunnustaa itselleen tai Jumalalleen. Ja silloin siitä seuraa, että ihmisyksilö, joka näin itselleen tunnustaa, huomaa, ettei hän ole toisia parempi ja kelvollisempi ja etteivät toisetkaan ole häntä parempia, vaan että kaikki ihmiset muodostavat suuren tietämättömien veljeskunnan. Ja sentähden Madame Blavatskyn alulle paneman Teosofisen Seuran ensimmäisessä ohjelmapykälässä sanotaan: ”Tämän seuran tarkoituksena on muodostaa ihmiskunnan yhteisen veljeyden ydin katsomatta rotuun, väriin, kansallisuuteen, sukupuoleen, yhteiskunnalliseen asemaan tai muihin ulkonaisiin seikkoihin.” Sentähden Madame Blavatsky tai hän, joka hänet lähetti, asetti portin otsakkeeksi veljeyden ja sen tunnustamisen. Teosofiseen liikkeeseen kuulukoot ne ihmiset, jotka tunnustavat tämän kaikkien ihmisten veljeyden riippumatta heidän väristään, uskonnostaan, yhteiskunnallisesta asemastaan tai muista eroavaisuuksista, olkoon kysymyksessä joku intiaani tai valkoihoinen, kerjäläinen tai korkea tuomari, presidentti, keisari. Jos me uskomme ihmisten veljeyteen siinä mielessä, että me ihmiset olemme kaikki yhtä tietämättömiä, vaikka huu-

damme Jumalaa millä nimellä hyvänsä, niin me astumme siihen ihmisten veljeskuntaan, jossa ihmiset tunnustavat tietämättömyytensä, jossa he rehellisesti ja avoimesti sanovat: minä uskon, että kaikki ihmiset sittenkin ovat veljiä, että kaikki ihmiset ovat saman Elämän tai saman Jumalan lapsia. Se Jumala on vielä minulle tuntematon, mutta ihmiset minä näen, ja minä näen, että toiset ovat mustia ja toiset valkoisia, toiset komeissa puvuissa, toiset ryysyissä, mutta minä näen ja tunnen, että kaikki ihmiset ovat veljiä tuon suuren tuntemattoman Jumalan, Elämän itsensä edessä. —

Sentähden Helena Blavatsky antoi Teosofiselle Seuralle motoksi: ei ole uskontoa, joka olisi totuutta korkeampi, totuus on korkein uskonto. Sentähden hän kutsui teosofiseen liikkeeseen kaikkia ihmisiä, jotka osaavat etsiä totuutta. Ensimmäinen ehto, jotta me ihmiset voisimme muuttua ja muuttaa asenteemme maailmaan ja elämään nähdessä ja vähitellen päästä pois kärsimyksestä ja saavuttaa onnen, on, että tulemme siksi, mitä olemme, että me järkevinä olentoina, jotka olemme jättäneet eläimen hahmon aikakausia sitten, tulemme totuudenetsijöiksi. Se on pelastuksemme ensimmäinen ehto. Me tahdomme kaikki pelastua pahasta, päästä kärsimyksestä ja onnettomuudesta, vaikeuksista ja vaaroista.

Viisaat ovat sanoneet: ensimmäinen ehto on, että meistä tulee totuudenetsijöitä. Ja kun meistä

tulee totuudenetsijöitä, silloin ensimmäinen totuus, minkä löydämme, on se, että me ihmiset olemme kaikki tietämättömiä, että olemme kaikki toistemme veljiä ja yhdenvertaisia juuri tässä tietämättömydessä, olemme saman tuntemattoman, elävän Jumalan lapsia. Me seisomme kaikki yhdenvertaisina suuren Elämän edessä, siinä yhdenvertaisina, että me emme tunne tätä elämää, emme tunne sitä niin kauan kuin meillä ei ole rauhaa, joka seuraa sen tuntemisesta. Sentähden meidän täytyy etsiä totuutta ja löytää ensimmäinen suuri totuus: ihmisten veljeys kaikista rajoituksista ja erottavista seinistä huolimatta. Meidän täytyy nähdä kaikkien noiden seinien ja rajoitusten läpi ja nähdä: jokaisen punaisen ja mustan ja valkoisen ihon takana on sama kärsivä, tuskaa ja iloa tunteva, rakastava inhimillinen sydän. Me olemme kaikki eläviä sydämiä.

Ja sitten, kun me olemme tämän ensimmäisen totuuden löytäneet, jolloin meille jo alkaa häämötää jotakin korkeampaa, ihanampaa elämää, me voimme edetä askel askeleelta tällä totuudenetsijän tiellä ja löytää uutta ja uusia totuuksia tai paremmin sanoen: löytää yhä enemmän itse totuudesta.

II

Nykyisen ajan ongelma ja teosofia

”Pysähtykää ajattelemaan, ihmiset”, oli H. P. Blavatskyn, teosofisen liikkeen alkuunpanijan kehoitus. Pysähtykää, ihmiset, edes hetkeksi ajattelemaan elämän sisältöä ja tarkoitusta! Jo viime kerralla tulimme siihen johtopäätökseen, että jos ihminen noudattaa tätä kehoitusta, hän löytää ensimmäisen suuren totuuden ja näkee selvänä tosiasiain, että ihmiskunta vaeltaa tietämättömyydessä, elää tietämättä totuutta. Ja koska kaikki ihmiset siis ovat tuossa samassa asemassa, he ovat yhdenvertaisia elämän edessä ja muodostavat yhdessä suuren tietämättömien veljeskunnan. Tämä ensimmäinen totuus, jonka ihminen löytää pysähtyessään ajattelemaan, on kaikkien veljeys ja yhdenvertaisuus elämän edessä, ja veljeys on ennen kaikkea tietämättömyydessä.

Jos nyt ajattelemme, että olemme löytäneet tämän ensimmäisen totuuden: ihmisten veljeyden ja yhdenvertaisuuden suuren elämän edessä, — sil-

loin meille avautuu kaksi mahdollisuutta: voimme tajunnassamme painostaa joko ensimmäistä sanaa eli puolta asiasta, joka on tietämättömyys, taikka toista puolta, joka on veljeskunta. Jos painostamme sanaa 'tietämättömien', niin voimme sangen pian lisätä siihen: 'aina tietämättömien', tietämättömyyteen ikäänkuin tuomittujen, jotka eivät koskaan voi saada mitään tietoa. Silloin tulee agnostikoksi ja sanoo, ettei tietoa voi koskaan saada. Uppoudumme pian ajattelemaan, että ihmiset vaeltavat tietämättömyyden pimeydessä eivätkä mitään tietoa voi saavuttaa; ihmiset ovat tottuneet tietämättömyyteen ja siis tämän elämän kurjuudessa vastuuttomuuteen. Koska ei voi mitään tietää, niin on vastuuton, ja elämä on silloin suuressa määrin narripeliä, eikä ole mitään muuta kysymyksessä, kuin että mahdollisimman hyvin voisi saavuttaa kaiken sen onnen, mikä on saavutettavissa. Siis keskenämme voimme olla julmia ja pahoja. Meillä on täysi oikeus olla itsekkäitä, sillä eihän elämä millään tavoin pidä huolta meistä, kun joku salaperäinen voima on kutsunut meidät tänne maailmaan. Siis joka on vahvin ja väkevin, se tässä taistelussa parhaiten menestyy. Täten on taistelu ja ponnistelu, julmuus, pahuus ja itsekkyyys aivan luonnollista tässä hirmuisessa olemassaolossa. — Jos taas painostaa tuota toista sanaa, 'veljeskunta', niin silloin sanoo: veljeskunta Pysyy, vaikka olemme tietämättömiä, ja vaikka tieto häviää. Ensimmäisessä tapauksessa voimme

sanoa, että tietämättömyys pysyy, oli veljeyttä tai ei, ja veljeys voi hävitä, toisessa tapauksessa sanomme, että veljeys on tosiasia; vaikka tietämättömyys häipyisi ja muuttuisi tiedoksi, niin olemme kuitenkin veljiä; se pysyy. Ja jos tätä sanaa painostamme, niin silloin heti ymmärrämme ja tiedämme, että veljeys, tietämättöminkin veljeskunta, kieltää kaiken pahan, kaiken julmuuden sitäkin suuremmalla syyllä, koska olemme tässä onnettomassa olemassaolossa veljiä ja samassa asemassa. Siis koska olemme tietämättömiä, niin meidän pitäisi olla toisillemme hyviä ja suvaitsevaisia. Ainoastaan sillä tavalla edes jossakin määrin voitamme tuota hirvuista pimeyttä, josta olemme tulleet ja johon me nähtävästi menemme. Ainoastaan sillä tavalla me voimme sitä vähän voittaa, että olemme toisillemme hyviä.

Nämä kaksi mahdollisuutta avautuvat meille, kun näemme suuren totuuden veljeydestä ja katselemme maailmaa ja elämää sellaisena kuin sitä on eletty historian mukaan vuosituhansien aikana. On kuin elämää sortaisi jokin merkillinen painajainen, ikäänkuin olisi elämän takana synkkiä voimia, jotka pitävät meitä puristuksissa. Näyttää siltä kuin ihmiset olisivat tietämättömyyden ja pahojen voimien hallittavina, vaikka he eivät itse ole tietoisia tietämättömyydestään. Näyttää siltä, että näillä voimilla on yhä valtaa, niin että valon ja tiedon on vaikea päästä esille. Ja me näemme, että ihmiskunnan elämä on aina osaksi ja suurin

piirtein eletty itsekkyyden merkeissä. Aina ovat ihmiset sotineet keskenään, aina ovat ihmiset sortaneet toisiaan, olleet julmia toisilleen, tehneet toisilleen pahaa. Jos katsomme ihmiskunnan elämää tällä hetkellä, ei meidän käsityksemme ihmiskunnasta suurestikaan muutu. Ei ole ihmiskunta vielä kehittynyt niin pitkälle, että hyvyyden, totuuden ja rakkauden voimat sitä vallitsisivat, vaan näkee, että mustat voimat, itsekkäät laskelmat ohjaavat ihmisten tekoja suurin piirtein. Yksilö voi olla hyvä ja menetellä kauniisti, mutta suurin piirtein on elämä itsekästä. Kuinka voisi muuten ymmärtää, että niinkuin viime kerralta muistamme, ihmiset yhä vielä tänä päivänä voivat sotia toisiaan vastaan, vaikka ihmiskunnan opettajat ovat huutaneet ihmiskunnalle, että se kääntyisi pois itsekkyyden tieltä. Meidän päivinämme ollaan kyllä jo tietoisia siitä, että olemme häviöön menossa, jollemme voi muuttaa koko elämää. Huomaamme, että puhutaan paljon sotavarustusten vähentämisestä, mutta yhä suurempi on pelko valtakuntain sydämessä, että jos me emme ole hampaisiin asti varustettuja, niin meidän kimppuumme hyökätään, ja mikä ääretön vahinko! Silloin on parempi, että varustaudumme kilvillä ja kypäreillä; parempi olisi meidänkin varustautua, että voisimme ainakin kostaa. Jos minä häviän, niin sehän olisi ääretön vahinko. Me emme voisi kuolla veljeyden puolesta. Me emme voisi sanoa: me emme tartu aseisiin, vaan annamme vihollisten tap-

paa itsemme. Ei, se olisi hirvoinen vahinko meidän itsemme mielestä. On paljon parempi, että me hävitämme suuren joukon vihollisia. Näin ajattelevat kansat ja valtiot. Eivät ne osaa muuten ajatella. Se on heistä aivan luonnollista. Ja jos se pysähtyisi siihen, niin me voisimme sitä ymmärtää, sillä me tiedämme, että joka ihmisessä, yksilössä ja kansassa asuu luonnollinen itsesäilytysvietti säilyttää oma henkensä. Kansakunnalla se on vielä suuremmassa määrässä kuin yksilöllä. Tämän kyllä voisimme ymmärtää, mutta sitten ymmärrys pysähtyy, kun näemme, että ihmiskunnassa, jossa aina on ollut köyhiä, nälkää kärsiviä ja työttömiä sekä leivättömiä, erinäisten viisasten varokeinojen perusteella poltetaan suuret varastot viljaa, kahvia, munia ja kaikkea ruokaa ja annetaan ihmisten kuolla nälkään mieluummin, kuin että nämä varastot jaettaisiin näille köyhille. Niin tietysti, sanovat viisaat miehet, jos möisimme halvalla näitä ruokavaroja, niin hinnat alenisivat. On parempi, että varastot tuhotaan. Ja meidän inhimillinen yksinkertainen järkemme sanoo: mitä vahinkoa siitä olisi, jos nuo varastot, jotka heitetiin mereen, annettaisiin köyhille. Se olisi ainakin veljellistä. Mutta hyöty jonkinlaisessa veljellisessä merkityksessä näkyy olevan vielä verraten kaukana ihmiskunnan tajunnassa. Huomaamme, miten suuressa määrässä ajattelemme aina hyötyä juuri jollekin määrätulle piirille. Emme jaksa ajatella yleensä hyötyä, vaikka vieraillekin. Veljeys

voi käskeä johonkin sellaiseenkin. Sentähden henkilöt, jotka ovat edes huomanneet, että ihmiset ovat veljiä, vaikkakin tietämättömyydessä, eivät voi muuta kuin huutaa maailmalle: muuttakaa elämä sekä teoreettisesti, valtiollisesti että ekonomisesti; muuttakaa se! Ei koskaan päästä niistä vaivoista, kärsimyksistä, jotka nyt meillä on joka puolella tätä maapalloa. Emme pääse niistä, ennenkuin muutamme koko toiminnan taloudellisessa suhteessa veljellisemmäksi. Meidän ei pidä hävetä, että taloudellisissa ja raha-asioissa olisi hyvin ja että katsomme vähän kaikkien parasta, ei ainoastaan joidenkin pohatoiden. Meidän täytyy muuttua ja muuttaa käsityskantamme ja toimenpiteemme niin, että uskallamme tehdä työtä yhteisen hyvän puolesta. Kaikkien vanhojen menetelmien, noiden vanhojen itsekkäitten taloudellisten laskelmien täytyy kaikkien muuttua. Sillä se aika on tulossa, jolloin arvot muuttuvat. Ja jos asetumme tätä ajan vaatimusta vastaan, niin potkimme tutkainta vastaan. Miksi tahdotaan suurissa joukoissa ajatella itsekkäästi, tahdotaan ajatella vain määrättyjen joukkojen parasta ja kansan parasta, mutta ei ihmisten parasta? Meidän täytyy oppia se tekemään. Ei meidän aikamme ole aivan leikkiä. Emme enää ole pieniä rannalla leikkiviä lapsia, vaan meidän täytyy jo herätä ihmisiksi. Meidän täytyy tulla niin ajatteleviksi ihmisiksi, että osaamme todella ajatella kaikkien parasta. Nämä taloudelliset asiat eivät liikuta yhtä ainoata kansaa, vaan koko maa-

palloa. Sentähden täytyy kaikkien niiden, jotka puuhaavat näissä asioissa, muuttaa käsityskantansa, ei minun määräyksestäni, vaan siksi, että kohtalo tulee näyttämään ja osoittamaan, ettei saa kulkea aivan umpimähkään. Luonto aivan kuin suuttuu meille ja panee toimeen mullistuksia enemmän kuin ennen, eikä ole puhe kymmenien eikä satojen, vaan tuhansien ihmisten elämästä. Luonto ikäänkuin väsyä meihin, hävittää paljon ja sanoo: ettekö tahdo herätä ihmisiksi, olettehan jo niin kauan olleet eläimellisiä.

Siten luonto huutaa. Siten huutavat kaikki tapahtumat kansojen ja valtioiden elämässä. Aina tapahtuu sellaista, joka voi herättää ajatuksen toimintaan. Nämä ovat ne kaksi mahdollisuutta, ne kaksi käsityskantaa, jotka voimme käsittää ja ymmärtää, kun olemme nähneet tuon totuuden tietämättömien veljeskunnasta. Mutta ei Madame Blavatsky enempää kuin toisetkaan noista viisaista, jotka ovat opettaneet ja siunanneet tätä veljeskuntaa, pysähtynyt siihen, että löysi tämän ensimmäisen totuuden. H. P. Blavatsky, niinkuin viisaat ennen häntä, antoi toisen, viisaan kehoituksen. Se tulee ilmi tuossa hänen perustamansa liikkeen ohjelmassa. Jos sanotaan, että teosofiseen liikkeeseen saa kuulua jokainen, joka uskoo ihmiskunnan veljeyteen, niin samassa pykälässä kuitenkin viitataan siihen, ettei ole tarkoitus ainoastaan uskoa tähän yleiseen veljeyteen, vaan myöskin muodostaa tämä yleisen veljeskunnan ydin

rotuun, uskontoon ja sukupuoleen katsomatta. Siis Mme Blavatsky, niinkuin viisaat ennen häntä, kutsuu niitä ihmisiä kokoon, jotka huomaavat, että kaikki ovat veljiä tietämättömyydessä; ja hän sanoo, että muodostakaa seura keskenänne ja pyrkikää eteenpäin. Älkää siihen pysähtykö, kun olette nähneet, että ihmiset ovat veljiä tietämättömyydessä, vaan sitten vasta alkakaa etsiä totuutta. Sillä muuten voitte joutua tuolle harhatielle, että luulette tietämättömyyden olevan suuremman kuin veljeyden. Voitte joutua tuolla harhatiellä kaiken itsekkyyden ja synnin valtaan. Kääntykää sille tielle, joka kuiskaa, että veljeys pysyy sittenkin, kun tietämättömyys on vallalla. Tietämättömyys häviää, ja sen tilalle tulee tieto, mutta veljeys pysyy. Pitäkää kiinni veljeydestä ja muodostakaa yleisen veljeyden ydin, sillä omatuntonne, tietonne, järkenne ja sydämenne sanoo: veljeys sisältää rakkauden, oikeuden, totuuden ja kaiken, mikä on hyvää. Siihen on uskottava. Ei ole uskottava pahaan, itsekkyyteen, julmuuteen ja vihaan, vaan rakkauteen, hyvyuteen ja kauneuteen. Se yksin on iankaikkista. Ja kun ihmiset ovat tehneet tämän päätöksen, tämän valinnan, kun he ovat sanoneet itselleen: minä en tahdo kulkea vasenta tietä, joka vie pimeyteen ja häviöön, vaan oikeata tietä, joka vie rakkauteen ja hyvyuteen. Ja vaikka hän ei voi vasta kuin aavistaa, mikä on hyvyys, niin kuitenkin hän aavistaa, että kun hän kulkee tuota oikeata tietä, rakkauden,

kauneuden ja hyvyyden tietä, niin valo ja tieto tulee hänelle, ja tieto kasvaa hänessä. Tämän vaittomaisesti tajuamme, kun valitsemme tuon oikean tien, sen tien, jota kaikki viisaat ovat kulkeneet. Sentähden hän ymmärtää, kun Mme Blavatsky sanoo meidän ajallamme: aina on ihmiskunnassa myöskin ollut niitä yksilöitä, jotka ovat etsineet, niinkuin hän filosofina voi sanoa, etsineet totuutta tämän harhan takaa, taikka niinkuin on aina uskonnollisella kielellä sanottu, etsineet Jumalaa. Sillä hän aavistaa, että tämän kaiken julmuuden ja harhan, erehdyksien ja pahuuden, synnin ja hirmuisuuden takana on todella sellainen totuus, joka on itsessään harmonia, rakkaus ja hyvyys, se, jota on aina nimitetty Jumalaksi, filosofisella kielellä totuudeksi, totuudeksi kaiken erehdysten, illusioiden takana. Ihminen aivan kuin sisässään tietää, että tämä totuus, tämä Jumala on olemassa, ja häntä kannattaa etsiä. Tämä totuus on olemassa, ja siitä täytyy voida päästä tietoon. Näin tuntee ihminen, joka vihkii itsensä yhä totuuden etsijäksi. Hän ei pysähdy ensimmäiseen totuuteen, vaan tuntee sisässään, että hän tahtoo oikein etsiä ja päästä tietoon, mikä on se ainoa totuus ja oleminen, josta koko olemassaolo on lähtenyt ja josta ovat lähteneet kaikki nämä särkyneet säveleet. Hän uskoo, kysyy ja etsii, sillä kumma kyllä, kun hän valitsee oikean tien, niin hän tuntee sisässään, että Jumala on. Ja Jumalaa, käyttäkäämme sitä nimitystä, jota aina ja kaikkina aikoina kristityt

ovat käyttäneet — mutta jos muhamettilaiset sanovat Allah, hindulaiset Brahma, laotselaiset Tao ja buddhalaiset Sadhu — niin nimitys vain on erilainen; kaikki ovat tarkoittaneet tuolla nimellä sitä ihmeellistä totuutta, että tosiolevaista elämää, sitä ainoata, johon tämä ristiriita uppoutuu, ihmiset ovat kaikkina aikoina etsineet. Sentähden sanoo H. P. B.: ”Turvaudu totuuteen, jonka sinä löydät, kun kuljet eteenpäin totuuden tiellä.” Ihmiset ovat kaikkina aikoina ja eri nimillä etsineet totuutta, ja sitä totuutta on aina enemmän tai vähemmän löydetty, sillä totuus on olemassa. Se totuus on todellinen olevainen ja todellinen elämä ja Jumala, joka on aina ollut ja aina on. Sama, millä nimellä tuota Jumalaa nimitämme; se on se totuus, joka kaikissa uskonnoissa on kaikkien ihmisten loppumäärä. Sentähden sanoo Blavatsky: ”Kun sinä jatkat totuuden etsijän tiellä, huomaat, kuinka kaikki uskonnot ovat toistensa sisaria ja kuinka ne kaikki ovat nousseet ja syntyneet juuri siitä totuudenetsijän janosta, joka on elähdyttänyt aina ja kaikkia yksilöitä.” Totuudenetsijä on löytänyt ja nähnyt Jumalan, ja heidän löytämisensä, heidän Jumalaksi nimittämisensä merkitys on voinut kasvaa aikojen, vuosien vierieessä niin, että se ihmisistä, joka löysi ja näki totuuden miljoonia vuosia sitten, ei kertonut siitä yhtä rikkaalla tavalla kuin se, joka löysi Jumalan tuhansia vuosia sitten. Se, mikä tuli myöhemmin, on aina sisäisesti päässyt eteenpäin siitä, mikä on

aikaisemmin löydetty; ihmisen ajatus ja ihmiskieli on kehittynyt, ja sentähden myöhempi löytäjä on voinut kertoa enemmän; taikka jos hänen katseensa on kiintynyt johonkin määrättyyn puoleen tästä jumalallisesta elämästä, niin hän on sitä kuvannut; joku saattaa enemmän puhua Jumalan totuudesta kuin Hänen rakkaudestaan, lakisiteisydestään enemmän kuin Hänen armostaan ja armahtavuudesta. Mutta he ovat myöskin nähneet enemmän kuin heidän edeltäjänsä juuri sitä puolta. Ja sentähden, vaikka me emme suinkaan voi sanoa, että toinen uskonto on toista parempi, koska kaikki ovat totuudesta lähteneet, kuitenkin, joka myöhemmin on etsinyt ja löytänyt, on löytänyt enemmän. Ja sentähden, samalla kuin me tunnemme myötätuntoa, rakkautta ja ymmärtämystä kaikkia uskontoja kohtaan, ihmisiä ja etsijöitä kohtaan, samalla me totuuden etsijöinä tunnemme enemmän vetäymystä johonkin määrättyyn uskontoon tai mestariin. Me voimme, riippuen siitä, minkä uskonnon piirissä olemme syntyneet, tuntea enemmän vetäytymystä juuri siihen. Me emme tarkoita sanalla uskonto kristillisiä, kirkollisia opinkappaleita ja dogmeja, vaan sitä alkuperäistä uskontoa, sitä jumalallista ilmoitusta, jonka tämän uskonnon perustaja on ilmoittanut. Siis kun sanomme, että voi tuntea mieltymystä esim. kristinuskoon, koska olemme syntyneet kristikunnassa, niin en sano, että tuntisimme mieltymy-

rnystä siihen, että opetetaan jonkinlaisia uskonkappaleita kolminaisuudesta tai joistakin yleisistä käsityksistä: Jumalan pahuudesta (ankaruudesta) ja Jumalan Pojan hyvyydestä, joka lunastaa kaikki. En tarkoita opetusta myöhemmin tulleesta lisästä, vaan Jeesus Kristuksen omaa opetusta, ja samoin vastaavasti Buddhan omaa opetusta, Muhammedin kauniita opetuksia; ei mitään myöhemmin liitettyjä oppeja, joista ei enää tunne, minkälaisia ne ensin olivat, vaan tarkoitan totuuden tuojan omaa käsitystä. Ja totuuden etsijä, joka menee tuolla oikealla tavalla eteenpäin, löytää tämän uskontojen sisaruuden; hän ottaa selvää, mitä hänen oman uskontonsa perustaja on opettanut. Hän sanoo siis buddhalaisille: tutki pyhiä kirjoja, mitä he opettavat, ei sitä, mitä nyt opetetaan. Samoin hindulaisille, taoisteille ja kaikille hän sanoo: tutkikaa, mitä uskontonne perustaja on opettanut. Ja kun ihminen sen tekee, oli hän buddhalainen, muhamettilainen, kun ihminen todella ottaa selvää siitä, mitä hänen oman uskontonsa perustaja on puhunut ja opettanut ja ottaa selvää siitä, mitä toisten uskontojen perustajat ovat opettaneet, niin silloin hän tulee tietoiseksi siitä, että nyt hänelle avautuu ikäänkuin uusi maailma. Sillä Jumala on todella löydettävissä. Eikä se ole mikään sellainen älyn asia, ei se ole totuus missään pelkästään tieteellisessä merkityksessä, että meidän järkemme pääsisi selville jostakin

asiasta, vaan siinä merkityksessä, että nyt ihmiset todella voivat oppia tuntemaan ja näkemään tuota Jumalaa, joka on kaiken elämän takana, sitä henkeä, elämää, josta kaikki on lähtenyt. Ja siinä on kaikkien uskontojen mukaan olemassa vain yksi tie pitkän matkaa. Se ei ole mitään älyn ylöspäin kohottamista, vaan kaikkien uskontojen niin selvästi opettama moraalitietä. Ainoastaan siveellistä tietä pitkin voi etsiä Jumalaa. Jumalaa ei löydetä sillä tavalla, että ”minä olen syntinen ja huono, mutta Jumala armahtaa”. Jonkin kirkon opin tai hysterisen kääntymisen voi sillä tavalla saavuttaa, mutta Jumala elävänä totuutena saavutetaan ainoastaan sitä tietä pitkin, josta kaikki uskonnot puhuvat: luovu kaikesta synnistä ja itsekkyydestä, anna sydämesi kasvaa hyvyudessa, rakkaudessa ja kauneudessa. Jos tulee vaikka kuinka mahtavia piispoja ja pappeja kauniissa puvuissa ja huutavat: täällä on pelastus — niin sehän on kaikki vain petosta. Mitään muuta ei ole olemassa kuin: luovu itsekkyydestä, luovu pahasta ja synnistä ja pyri kaikkeen hyvään. Mitään muuta tietä Jumalan luo ei ole. Jumala ei kuule syntistä ihmistä, vaan ihminen voi ainoastaan hyvässä ja kauniissa kohdata Jumalan. Me emme muuten voi rakentaa siltaa Jumalan luo kuin epäitsekkyydessä ja rakkaudessa. Ja kun me tämän olemme aavistaneet ja nähneet, silloin me näemme sanomattoman suuren eron tämän maailman elämän ja sen elämän

välillä, johon kaikki viisaat ovat kutsutut — Jumalan valtakunnan elämän välillä. Ja koska Jeesus Kristus on Jumalan valtakunnasta käyttänyt juuri tätä nimitystä kaikissa sen vastakohtissa maailman elämän suhteen, niin siitä tahdon seuraavassa puhua.

III

Missä pelastus?

Pelastuksella emme tarkoita pelastusta eli vapautusta mistään kuolemanjälkeisistä olosuhteista, ikuisesta helvetistä eli kadotuksesta, sillä jokainen totuudenetsijä on tullut vakuuttuneeksi siitä, että usko ikuisiin piinoihin ja helvetteihin kuoleman jälkeen on taikauskoa. Pelastuksella tarkoitamme pelastusta siitä tuskasta ja kärsimyksestä, joka on ominaista itse tälle meidän elämällemme, pelastusta siitä tuskasta, mikä meillä nyt on. Sillä olemmehan yhtä mieltä siitä, että elämässä on enimmäkseen tuskaa; välistä onnea — sangen vähän. Emme ollenkaan ota lukuun sitä mahdollisuutta, että kuoleman — esimerkiksi itsemurhan — kautta pelastuisimme olemisen tuskasta, sillä totuudenetsijöinä olemme tulleet vakuuttuneiksi siitäkin, että olemassaolo ei voi muuttua olemattomuudeksi. Jos ajattelemme, että riistämällä hengen itseltämme, pääsemme olemisen tuskasta, erehdymme; sillä on luonnollista, että jos tuska kuuluu olemiseen, ja oleminen ei voi muuttua ole-

mattomuudeksi, niin tuska seuraa meitä silloinkin, kun muutamme nykyisestä olemisen muodosta toiseen olemisen muotoon. Jos taas on olemassa jokin onnea, sopusointua, rauhaa, ikuista autuutta kaiken tämän olemassaolon, tuskan, takana, silloin se tuskattomuus, se onni, rauha ja autuus on saavutettavissa nyt paljon suuremmalla syyllä kuin milloinkaan muulloin; sillä autuushan on silloin nykyhetken asia. Ei autuus, jos se on kaiken tuskan takana, voi olla ajassa, vaan se on ikuisuudessa. Ja se on meidän ajallamme nyt yhtä hyvin kuin jossakin toisessa olomuodossa ja ajassa. Sentähden ei ole kysymys siitä, että pelastuisimme yhdestä olomuodosta toiseen, joissa kaikissa on tuskaa ja joiden takana ehkä on autuus, vaan on kysymys siitä, että pelastuisimme nykyisestä — ja mistä tahansa — olemisen tuskasta siihen autuuteen ja tuskattomuuteen, joka mahdollisesti on tämän kaiken takana. Sentähden nykyinen hetki on juuri ikuisuuden hetki. Nykyhetkessä on ikuisuus; ei tulevaisuudessa eikä menneisyudessa. Näin ovat opettaneet kaikki viisaat, jotka ovat esiintyneet maan päällä. He ovat huomauttaneet meille siitä, että nyt on otollinen hetki, ja kaikkein selvimmin on puhunut meille siitä epäilemättä meidän oma mestarimme ja vapahtajamme Jeesus Kristus.

Jeesus Kristus on selvästi puhunut meille siitä ikuisesta elämästä, jota tulee tavoitella ja joka on saavutettavissa. Ja hänen oppinsa ja elämänym-

määräksensä, jonka hän meillekin antaa, on hyvin selvä. Hänhän puhuu Jumalan valtakunnasta, joka on tullut lähelle meitä, joka on aivan kuin meidän keskellämme — kuin meissä. Hän puhuu Jumalan valtakunnasta ja asettaa sen vastakohdaksi maailman, jonka hän on voittanut, mutta jossa me kaikki elämme, sen maailman, josta meidän kaikkien tulisi vapautua päästäksemme Jumalan valtakuntaan. Hän nimenomaan aloittaa koko esiintymisensä sillä, että hän sanoo: ”Nyt on Jumalan valtakunta tullut teidän luoksenne; se on aivan teidän lähellänne. Nyt se on minunkin persoonassani teidän keskellänne. Ja se ei ole tullut minun kauttani ainoastaan teidän keskellenne. Huomatkaa: se on Jumalan valtakunta teissä. Sentähden teidän tulee luopua maailmasta. Teidän täytyy muuttaa mielenne. Sentähden teidän tulee vapautua ja astua ulos maailman elämästä sisään taivasten eli Jumalan valtakuntaan.” —

Näinhän Jeesus opetti aivan selvästi. Kysymme : mikä sitten on se maailma, josta meidän täytyy astua ulos, tai josta meidän täytyy ikäänkuin luopua tullaksemme Jumalan valtakuntaan? — Se maailma on kyllä tavallaan meissä itsessämme, mutta meistä se on heijastunut siihen elämään, joka on muodostunut täällä maan päällä sellaiseksi kuin se on muodostunut. Nimitämme sitä yhteiskunnaksi ja valtioksi. Maailma on siis yhteiskunta, valtio tämän maan päällä, josta meidän tulee luopua, joka meidän täytyy ikäänkuin voit-

taa omassa itsessämme, jos tahdomme astua Jumalan valtakuntaan. Niin opettaa Jeesus. Ja hän nimenomaan viittaa siihen, kuinka se yhteiskunta, jossa elämme, on tuskaa täynnä, täynnä vaikeuksia ja kärsimyksiä juuri sentähden, että se on vielä niin kaukana Jumalan valtakunnasta. Joskin tämä yhteiskunta, sellaisena miksi se on vuosituhansien vierieissä muodostunut, on paljon jalompi, parempi kuin se ihmiskunnan tila, jossa ihmiskunta eli ehkä vuosimiljoonia sitten, niin kuitenkin yhteiskunta on sitä maailmaa, joka on ulkopuolella Jumalan valtakuntaa. Sillä mikä on yhteiskunta? — Se on nimeltään kapitalistinen yhteiskunta. Ja mitä se merkitsee? Se merkitsee, että siinä on omistusoikeus nostettu pyhäksi, omistusoikeus aivan rajattomassa määrässä. Se merkitsee, että ihminen yhteiskunnassa voi pyrkiä niin suureen rikkauteen, mahtavuuteen ja valtaan kuin mahdollista. Hänellä on täysi moraalinen vapaus pyrkiä kuinka suureen rikkauteen tahansa. Tämä kapitalistinen yhteiskunta perustuu juuri tälle suurenmoiselle vapaudelle. Tämä yhteiskunta antaa näin ihmisyksilölle mahdollisuuden vapaasti koota niin paljon rikkautta, mahtavuutta ja valtaa kuin hänelle itselleen on mahdollista, ja tämä yhteiskunta tekee myöskin mahdolliseksi kuinka suuren kurjuuden, köyhyyden tahansa. Näiden kahden ilmiön täytyy kulkea käsi kädessä. Sillä mitä rikkaus, valta ja mahtavuus oikeastaan on? Se on jotakin sellaista, jota minulla on, toi-

sella ei ole. Ja kuinka on mahdollista, että minulla on rikkautta, mahtavuutta ja valtaa, jota toisella ei ole? Onko se heidän suostumuksestaan? Ovatko ihmiset niin epäitsekkeitä, että he mielellään näkevät, että minulla on hirmuista rikkautta, mahtavuutta ja valtaa, kun he itse kuolevat nälkään siinä vieressä ihaillessaan minun rikkauttani ja valtaani? Onko se vapaaehtoinen sopimus, että ihmiset saavat hankkia itselleen maailman hyvää aivan rajattomasti? Jos niin kysyy, saa heti vastauksen: ei suinkaan se ole niin. Kapitalistinen yhteiskunta ei ole syntynyt — niinkuin Rousseau sanoo — yhteiskunnallisesta sopimuksesta, jonka kaikki olisivat mielihyvin allekirjoittaneet, vaan sen on aikaansaanut historiallinen kehitys; sitä viisaampaa ei ole keksitty. Kapitalistinen yhteiskunta ei perustu ihmisten vapaaseen tahtoon, jokaisen suostumukseen, siihen, että jokaiselta ihmiseltä olisi kysytty: suostutko sinä ylläpitämään tätä yhteiskuntaa? Ei yhteiskunta ole sellainen, vaan tämä historiallisen kehityksen tulos on perustunut ja yhä perustuu väkivaltaan. Emme voi sitä kieltää. — Jos minulla on esimerkiksi sata miljoonaa kotonani, minun täytyy olla kovasti levoton ja tuskassa, etteivät toiset — ryövärit — sitä veisi. Ja silloin minulla täytyy olla jotakin, joka suojelee sitä. Täytyy olla poliisit, sotavoimat, tuomioistuimet, oikeuslaitokset ja kaikenlaista, jotta ne kultamiljoonat olisivat suojassa. Ei ole ajateltavissa, että ne kultamiljoonat pysyisivät

minulla, jos kaikki riippuisi jokaisen yksilön vapaasta tahdosta. Sillä tietysti se, jolla ei ole mitään, tuntisi halua tulla kaapilleni ja ottaa itselleen edes muutamia kultarahoja. Se on luonnollinen ajatus jokaisella ihmisellä. Ja sentähden täytyy minulla olla suojana suuria voimia, sotalaitokset, poliisit, tuomioistuimet, oikeuslaitokset. . . jotka peloittavat niitä ihmisiä, joilla olisi halu tulla ottamaan minulta, ja rankaisevat heitä. Keskiajalla rangaistiin siten, että vietiin henki tai ainakin käsi lyötiin poikki. — Emme voi olla sokkosilla tässä suhteessa, vaan meidän täytyy tunnustaa, että koko tämä kapitalistinen yhteiskunta ja kaikki nämä meidän valtiomme, valtakuntamme perustuvat väkivaltaan. Ilman sitä ne ovat olemattomia. Ne eivät pysyisi pystyssä, sillä silloin olisi kaikilla pahoilla taipumuksilla ihmisissä myöskin vapaa valta tehdä oman mielensä mukaan väkivaltaisuuksia. Sentähden meille täytyy olla aivan selvänä, että nykyinen yhteiskunta perustuu väkivaltaan. Miksi sitä totuutta peittäisimme itseltämme. Sehän ei ole samaa kuin että näin tuomitsisimme tämän asian. Emme ole keksineet parempaa yhteiskuntamuotoa, eivät ainakaan ne ihmiset, jotka ovat yrittäneet, huutaneet suurista ihanteista ja koettaneet panna toimeen toisenlaisen yhteiskunnan. He eivät ole onnistuneet; heidän on heti täytynyt tarttua väkivaltaan. On ihmisiä, jotka huutavat: me tahdomme panna toimeen kommunismin, uuden yhteiskunnan, jossa kaikilla

on ruokaa ja kaikkea hyvää! He yrittävät panna sitä toimeen, ja he näennäisesti menestyvät, niin kauan kuin on vanhoja rikkauksia, joista koko uusi yhteiskunta voi elää, mutta sitten täytyy heti palata takaisin tuohon vanhaan totuuteen, että yhteiskunta lepää väkivallalla, että järjestys ylläpidetään väkivallalla. Ja sellaisessakin valtiossa, jossa puhutaan kommunismista ja kaikenlaisesta hyvästä, loppujen lopuksi ehkä perustutaan vielä hirmuisempaan väkivaltaan kuin missään järjestyneessä kapitalistisessa yhteiskunnassa. Sentähden meidän on nähtävä totuus — nämä kaksi totuutta. Toinen totuus on se, että meidän nykyinen elämämme maailmassa perustuu ja pohjautuu väkivaltaan — tietenkin peitettyyn, salaiseen väkivaltaan. Näennäisesti olemme hyvin vapaita, mutta kaikki järjestys lepää väkivallan pohjalla — ei vapaaehtoisuuden. Toinen totuus on se, että ei ole keksitty mitään parempaa yhteiskuntaa; ei ole tiedossa yhteiskuntamuotoa, jossa ei tarvittaisi väkivaltaa. Nämä kaksi totuutta täytyy meidän nähdä selvinä edessämme. Täytyy tunnustaa se totuus, ettemme ole parempaa keksineet, kuin on se vanha, että meillä täytyy olla oikeus tehdä toiselle väkivaltaa, saamme ottaa ihmisen kiinni ja panna vankeuteen — ehkä hirttää tai ampua kuoliaaksi. Meillä täytyy olla oikeus toisen ihmisen henkeen. Ja koska meillä on useampia kapitalistisia yhteiskuntia maan päällä, on mahdollista, että syntyy riitaa, epäsopua niiden välillä — aina-

kin näennäistä riitaa. Vaikka kaikki eivät olisi-kaan tietoisia syistä, on näennäinen epäso-ole-
massa, ja silloin nämä eri yhteiskunnat, valtiot,
valtakunnat joutuvat sotaan keskenään, ja siinä
harjoitetaan aivan tavatonta väkivaltaa. Sota on
hyvin suurena mahdollisuutena aina edessä. Ja
sentähden meidän täytyy tunnustaa, että jos me
Jeesuksen silmillä katselemme näitä kapitalistisia
yhteiskuntia, jotka tänä päivänä ovat rikkaampia,
kuin mitä ne olivat hänen aikanaan — vaikka se
silloin ulkonaisesti näkyi paremmin kuin nyt —
että tämä on sitä maailmaa, jossa on itku ja
hammasten kiristys. Tämä on se ulkonainen
pimeys, jossa me elämme. Ja suuret viisaat, Jee-
sus etunenässä, ovat näyttäneet meille, että on
olemassa toinen valtakunta, maailma, johon me
voimme päästä. Meidän jokaisen yksilön vapau-
dessa on valita tämä valtakunta. Sillä kenties me
emme voi ajatella, että yhteiskunnat, valtiot ja
valtakunnat luopuisivat tästä omasta maailman-
opistaan ja astuisivat Jumalan valtakuntaan.
Emme voi ehkä niin otaksua. Mutta me voimme
kuitenkin kaikki tietää, että tie on jokaiselle yksi-
lölle avoinna. Kuitenkaan emme tahdo mennä
sanomaan, etteikö tie voisi olla avoinna myöskin
valtakunnille, valtioille ja yhteiskunnille. Minusta
— varsinkin tällaisena aikana kuin nykyään on
— tuntuu, niinkuin ihmiset alkaisivat entistä
selvemmin nähdä, että olemme antaneet järjettä-
myydelle liian paljon valtaa tämän maailman

asioissa ja että voisimme ruveta kuuntelemaan vähän suuremmassa määrässä järjen, ja — sano-kaamme — sydämen ja omantunnon ääntä. Tuntuu aivan siltä, että ihmiset alkavat suurissakin valta-kunnissa huomata, että jotakin on väärin, ja he kysyvät itseltään: mihin päin olemme menossa? Me voimme joutua siihen taloudelliseen umpiku-jaan, mikä nyt on suurissa maissa. Ja voimme kysyä: mihin olemme oikeastaan joutuneet seura-tesamme tätä kapitalistista maailmanoppia; onkohan tässä jotakin hassua?

Ihmiset pohtivat asioita ja koettavat niin pal-jon kuin mahdollista kiertää sitä kaikkein sisim-mässään piilevää vakaumustaan ja tietoaan, mikä heillä on. Huomaamme, että he pitävät kokouk-sia, eivätkä — paitsi joku harva silloin tällöin — lausu totuutta. Joskus voi joku noissa suurissa kansainvälisissä diplomaattien ja tiedemiesten kokouksissa sanoa: minä en usko koko kapitalis-tiseen järjestelmään; se lähenee loppuaan. Mutta enimmäkseen koetetaan yhtämittaa etsiä vielä jotakin maailmanparannusta, ettei tarvitsisi luo-pua mistään periaatteista. Ja kuitenkin on huo-mattavissa, että ihmisissä, jotka istuvat kansojen etunenässä, alkaa kypsyä sisässään levoton tunne, että: ”Ehkä emme olekaan oikeassa nykyisissä periaatteissamme; meidän pitäisi ehkä vähän muuttaa periaatteitamme?” Eiköhän jokaisen ajat-televan valtiomiehen mielessä kuvastu kysymys: ”Miksikä ihmeessä meidän niin hirveästi täytyy

pitää kiinni näistä oikeuksista ja niin sanotuista numeroista ja finanssilaskuista? Emmekö voisi tehdä jotakin suursiivousta? Emmekö voisi yhtäkkiä päättää, että aletaan uusi elämä, unohdetaan ihmeelliset valtiovelat, jotka saattoivat meidät tähän tuskan kuiluun? Antakaamme anteeksi! Olemme sotiessamme rikkoneet rauhaa ja jumalallista elämää vastaan ja syntiä tehneet. Emmekö kaikki vapaaehtoisesti tahdo maksaa syntejämme, antaa anteeksi; sovitella, ajatella kaikkien yhteistä parasta.” Luulen, että tällaista liikkuu monen valtiomiehen sydämessä, vaikka hänen täytyy päässään ylläpitää kaikkia oikeusvaatimuksia ja numeroita. Jos muistamme, niin Jeesus — vaikka hän ei suinkaan antanut uutta yhteiskunnallista ohjelmaa eikä ollut mikään valtiomuodon laatija — antoi eräitä viitteitä. Eräs sellainen viite on kerrottu tuossa meille kaikille tutussa kertomuksessa siitä, kuinka — niinkuin sanotaan — Jeesus ruokki viisituhatta ihmistä.

Jeesus piti esitelmiä ja opetti kaukana vuoristossa, jonne kansanjoukko oli kokoontunut hänen ympärilleen. Sitten koitti hetki, että olisi pitänyt syödä, ja Jeesus kysyi opetuslapsiltaan: ”Mitä ruokaa me voisimme saada, sillä meillä ei ole mitään, teillä eikä minulla, mukanamme”. Ja silloin vastasi joku apostoleista: ”On täällä eräs pieni poika, jolla on viisi leipää ja kaksi kalaa”. ”Ne pitää meidän hankkia itsellemme, sillä toisilla on tietysti ruokaa”, sanoi Jeesus. ”Ainakin kaikki

ajattelevat ihmiset, koska ovat lähteneet retkelle vuoristoon tietäen viipyvänsä koko päivän, ovat hankkineet itselleen syötävää. Mutta me, jotka olemme tällaista liikkuvaa joukkoa, ostamme nuo kalat ja leivät tuolta pojalta.” — Ja niin tehtiin. Teologit, kirjanoppineet ja papit ovat ymmärtäneet, että tässä tapahtui sellainen ihme, että Jeesus monisti nuo leivät taikavoimalla, niin että niistä riitti kaikille. Niin tavallisesti käsitetään tämä kertomus, ja sitä nimitetään ihmeeksi. Minusta se ei olisi ollut mikään ihme, jos jollakin ihmisellä on valta luonnon yli, ja hän monistaa leivän. Sellaisia ihmeitä tekee moni intialainen joogi. Sellaisia ihmeitä teki H.P.B. Eivät ne ole mitään ihmeitä, kun ihminen hallitsee määrättyjä luonnonvoimia. — Voihan oppimaton ihminen pitää ihmeenä esimerkiksi sitä, että minä kirjoitan jollekin paperille ja toinen lukee ja tietää, mitä minä olen kirjoittanut. On ihme ihmiselle, joka ei tiedä, mitä kirjoitus on, että toinen ei ole mitään kuullut ja kuitenkin tietää, mitä toinen ajattelee! Meille se ei ole mikään ihme, koska me hallitsemme näitä voimia. — Ei se mikään ihme ole, jos minä omaan kyvyn monistaa leivän. Minä käytän silloin omaa voimaani ja luonnonvoimaa. Mutta minusta todellinen ihme tässä kertomuksessa oli se, mitä siinä todellisesti tapahtui. Siinähan oli viisituhatta ihmistä läsnä. Niistä oli moni tuonut evästä mukanaan, mutta heidän joukossaan oli sellaisia Maria-luonteita, jotka olivat

vain lähteneet ulos Jeesusta kuuntelemaan. He eivät olleet ajatelleet tämän maailman asioita ollenkaan. He eivät laiskuudesta olleet tuomatta mitään mukanaan, vaan ainoastaan sisäisestä muiden asioiden harrastuksesta. Ja sitten Jeesus sanoo, että kaikkien meidän on syötävä. Ja tässä on kuin yhteiskunta. Mitä silloin tehdään? Me hankimme leivät ja kalat, että meilläkin on. Istummeko kivelle syömään, Jeesus ensimmäisenä, ja sitten leivät suuhun ja annamme niiden katsella, jotka mahdollisesti ovat ilman? — Vai teemmekö niin, ettemme ota mitään itsellemme, vaan ajattelemmekin toisia? Lähdemme toistenkin luokse ja annamme heille: ottakaa ja syökää! Ja silloin kaikki noudattavat esimerkkiä ja tekevät samoin. Siinä on suuri henkinen rakkaus ja totuus läsnä. Ei kukaan ota ensin itselleen, sillä kaikki, joilla jotakin on, jakavat toisille, joilla ei ole mitään. Mutta sitten lopulta tulee ruokaa takaisin niillekin, jotka olivat jääneet ilman, ja kaikki saavat syödä niin paljon kuin tarvitsevat. Ja sitten vielä kerrotaan evankeliumissa, että niin paljon ruokaa todella oli tuotu mukaan, että vielä jäi kaksitoista korillista ruokatavaroita tähteeksi, kun kaikki olivat syöneet. — Nyt tietenkin ne, jotka sanovat, että se oli ihme, sanovat: ”Nähkää, minkä ihmeen Jeesus teki! Kaksitoista korillista oli vielä ruokaa jäljellä. Niin paljon hän oli loihtinut ja taikonut.” Silloin me voimme vähän kuin pirullisesti kysyä: mistä nuo kaksitoista korja tulivat

erämaahan; loihitko Jeesus nekin tyhjästä, että niissä sai jotakin säilyttää? Tämä on selvä todistus evankeliumien kertomuksessa siitä, että heillä oli mukanaan nämä korit. Niitä oli monta sataa, mutta todistaakseen sitä, että ihmiset noudattivat tätä uutta elämisen ohjelmaa, jäi kaksitoista eväskorillista ruokaa. Ei loppunut se ruoka, mitä siellä oli. Niin paljon jäi yli, kun kaikki osoittivat rakkautta. Kaikki tapahtui rakkaudesta, totuuden näkemisestä. Jeesus oli heidän keskellään ja näytti, miten pitää tehdä — ei ajatella itseään, vaan toisia. Ja silloin kaikki saivat kylliänsä. — Tämä ei siis ole kommunistinen yhteiskuntaohjelma. Sillä joku kommunisti sanoisi: noin on tehtävä; niiden pitää jakaa, joilla on! Ja sitten he, jotka ovat ilman, nousevat ja huutavatkin kuin tiikerit: meille se, mikä on teillä! Silloin saadaan kyllä kommunistinen yhteiskunta. Mutta se perustuu väkivaltaan. Se ei ole Jeesuksen ohjelman mukaista. Se on vanhan yhteiskuntamuodon irvikuva. Siinä on päästetty vapaiksi kaikki intohimot, joita muuten aina pidetään jonkinlaisissa aisoissa. Ei tiikeri, haukka ja susi saa nousta esiin ihmisen sisässä. Täällä pidetään vähän järjestystä sentään. Mutta kommunistisen yhteiskunnan syntyessä päästetään irti kahleista nämä pedot, villieläimet, ja ne saavat riehua, murhata ja ryöstää. Se on siis tämän vanhan kapitalistisen yhteiskunnan irvikuva; ei suinkaan mikään uusi yhteiskunta, vaan vanhan irvikuva, epäsikiö. Mutta

Jeesuksen ja muiden suurten Viisaitten opetusten mukaan uusi yhteiskunta syntyy uudella perustalla. Ei se synny vihalla, suuttumuksella, kateudella, omistushalulla, itsekkyydellä, vaan rakkautella. Kun ihmisissä on rakkaus ja he ovat oppineet unohtamaan itsensä, silloin voi syntyä todella uusi yhteiskunta, ei ennen. Me voimme yrittää, mutta sitten taas kaikki palaa takaisin vanhoihin uomiinsa. Se on aivan toivotonta, niin kauan kuin meissä ei ole elävämpänä se uusi periaate, buddhi, rakkaus, joka tulee syntymään ja joka alkaa jo syntyä ihmisissä. Mutta ennen kuin se epäitsekkyuden prinssiippi on niin syntynyt meissä, että se kestää, että sen päälle voi rakentaa, ennen kuin järki on meissä kirkastunut — kirkastunut järki on rakkautta — ennen kuin se on meissä niin kirkastunut, että se kestää, ennen emme voi aloittaa uutta yhteiskuntaa. Voimme koettaa parannella vanhaa yhteiskuntaa ja parannella sitä paljon pontevammin ja paremmin ja tehokkaammin, kuin mitä olemme yrittäneet tähän asti, mutta uutta ei synny, ennen kuin ihmisissä on sitä rakkautta, että se, jolla on, tahtoo antaa, ja se, jolla ei ole, ei tahdo anastaa. Koska uusi yhteiskunta siis ei ilman muuta ole muutettavissa eikä synny, niin olemmeko me ihmiset yksilöinä tuomitut tämän maailman elämään, sen kaikkiin tuskiin ja kärsimyksiin, vai onko jokin ulospääsy? Ja silloin viisaat vastaavat, Jeesus ensimmäisenä: ”Jokaisella yksilöllä on ulospääsy. Sinä voit

yksinäsi päästä ulos kaikesta tuskasta ja kärsimyksestä. Voit yksilönä vapautua, ja se vapautus ei ole itsekkyyttä, ei tapahdu niissä merkeissä. Ihmiskunta vapautuu vähitellen yksilöittäin. Se voi tapahtua nopeastikin, kun alkaa jokin uusi aika, niin että tuhannet yksilöt yhdessä päivässä muuttuvat. Mutta kuitenkin se tapahtuu yksilöittäin. Jonkun yksilön täytyy aloittaa.” — Se on aivan kuin olisi paljon mehiläisiä yhdessä, jotka riippuvat toisistaan kiinni. Jotkut niistä voisivat ajatella, että jotta pääsisimme lentämään, meidän kaikkien täytyy päästä lentämään yhdessä. Ehkä kaikki silloin tuhoutuisivat, eivätkä siis pääsisi mihinkään. Ainoa pelastuskeino on, että yksi ensin lähtee, sitten toinen ja sitten vaikka useampi. — Yhden täytyy alkaa. Sentähden ihmiskunnankin pelastus siihen uuteen yhteiskuntaan eli taivasten valtakuntaan tapahtuu niin, että yksilöt pelastuvat, lähtevät uuteen valtakuntaan. Ja se uusi valtakunta on heissä, sitten vasta se heijastuu ulospäin. Niinkuin tämä vanha yhteiskunta ja maailma on meissä ja myöskin heijastuu ulospäin tällaisena kapitalistisena yhteiskuntana, samalla tavalla se uusi Jumalan valtakunta on meissä ja heijastuu vähitellen ulospäin, niin että siitä tulee uusi maailma.

Jeesus sanoo, että me voimme alkaa elää yksilöinä tässä uudessa Jumalan valtakunnassa? Siinä on ehtoja, jotka meidän täytyy täyttää. Ja ensimmäinen ehto, sanoo Jeesus, on se, että saamme

yksilöinä lakata uskomasta persoonalliseen onneen, mihin koko meidän yhteiskuntamme perustuu. Täytyy olla valtaa, rikkautta, rakkautta, lempeä ja kaikkea muuta, että olisi onnellinen. Onnen kaipuu on kaikkien yksilöiden takana. Joku ihminen tuntee tyydytetyksi itsensä, kun hän huutaa ihmisille: tehkää noin! Toinen voi tuntea olevansa onnellinen vasta silloin, kun hän istuu sellaisen pöydän ääressä, jolla on kaikkia maailman herkkuja. Kolmas on onnellinen, jos hän saa valita maailman kauneimmista naisista, kenet hän vain tahtoo. Niin on salassa, sillä eihän ihminen voi toteuttaa onnen kaipuuta. Ja me tiedämme, että me ihmiset olemme niin ahnaita tässä persoonallisen onnen kaipuussa, että täytyy muuttaa koko uskonto ja Viisaitten elämänopetukset, että saavuttaisimme onnen edes kuoleman jälkeen. Sen jälkeen täytyy meillä olla kaikkea, mitä nyt ei ole. Muhamettilainen kuvittelee, että kuoleman jälkeen paratiisissa hänellä on kaikki kauneimmat naiset; hän voi valikoida niisiä mieleisensä ja taputella ketä tahtoo. Ja jokainen kristitty ajattelee, että kuoleman jälkeen sitten on se ikuinen elämä, ja silloin saan palkan kaikista kärsimyksistä; saan onnen, ja kaikki on hyvin. Niinhän Hannelekin ajattelee tuossa Hauptmannin näytelmässä: ”Saan aina linnunpaistia ja voita leivän päälle”! — Onnen kaipuu on niin syvällä, että täytyy keksiä sen tyydytyksen tulevan kuoleman jälkeen, kun se ei tule tässä elä-

mässä. Ja sentähden kaikissa uskonnoissa on kertomuksia kuolemanjälkeisestä elämästä. On jätetty huomaamatta se, että ihminen on ikuinen olento, ja että joskin hänen vanha persoonallisuutensa elää, niin se on hetken vain. Kuolema odottaa jokaista ihmistä; kuolema tulee myöskin hänen onnen kaipuulleen. Sentähden sanoo Jeesus: ”Ensimmäinen ehto, jotta voisitte lähestyä taivasten valtakuntaa on se, että luovutte persoonallisen onnen uskosta. Se on harhaa. Siitä käsityksestä luopukaa, että tämä persoonallinen onnen ihanne on jokin maailman keskipiste. ‘On äärettömän tärkeää, että saan olla onnellinen omalla persoonallisella tavallani!’ — luopukaa siitä uskosta.” Tämä persoonallinen onnenuskomme on niin juurtunut meihin, että siitä luopuminen tuntuu meistä kuolemalta. Ja kuolema se onkin. Mutta se on kuolema, joka vie meidät suurempaan, onnellisempaan, korkeampaan elämään. Meille jää joka tapauksessa kaikki se, mikä todella tuottaa onnea ihmiselle: jää Jumala, taivas, aurinko, tuulet, sateet, ukkosilma, auringon laskut ja nousut, lintujen laulu, kukkien tuoksu . . . jää meidän ruumiillinen terveytemme ja kykymme iloita kaikesta . . . jää kaikki, mikä elämässä on luonnollista, ja minkä Jumala ilman muuta antaa meille — niinkuin evankeliumissa sanotaan — sekä hyvälle että pahoille. . . jää meidän ilomme siitä, että voimme saada lapsia ja ystävän, joka meitä rakastaa. Ja ennen kaikkea jää se kaikista suu-

rin onni, johon verrattuna ylellisyys, laiskuus, tyy-nyillä makaaminen ja sohvalta istuminen ei ole mitään. Jää työ, jossa on ihmisen luonnollinen onni ja tyydytys. Sitä ei ihmiseltä riistetä. Sekin, joka kadottaa jonkin jäsenensä, voi keksiä uuden keinon, millä tehdä työtä, sillä työ tuo hänelle onnea. — Nuo kaikki jäävät. — Ja sitten Jeesus antaa meille neuvot ja käskyt tämän uuden onnen suhteen; kuinka siinä on elettävä, mitä käskyjä noudatettava.

Niistä tahdon vielä puhua sillä tavalla, että samalla tutkimme ihmisen elämää kuolemankin jälkeen. Pidämme ihmistä persoonallisena kokonaisuutena, joka elää myöskin näkymättömässä maailmassa. Tulemme näkemään selvästi, mikä hänessä voi elää ja siirtyä kuolemanjälkeiseen elämään, joka on ulkopuolella tätä elämää.

IV

Jeesuksen käskyt ja kuoleman- jälkeinen elämä

Jeesuksen käskyt ja kuolemanjälkeinen elämä sekä niiden suhde toisiinsa on oleva se aihe, jota nyt tässä tahdomme kosketella. Sanalla ”kuolemanjälkeinen elämä” ajattelemme ja tarkoitamme silloin sekä sitä elämää kuoleman jälkeen, joka ei ole ikuinen, että myöskin sitä elämää, joka on kuoleman yläpuolella ja joka on ikuinen, ja jota tietenkin on olemassa myöskin kuoleman jälkeen. Mutta eräs seikka on huomattava heti alussa, ja se on, että ikuisessa elämässä ei ole mitään ikuista piinaa eikä ikuista kadotusta. Tämä keskiaikainen keksintö perustuu väärinkäsitykseen ja vääriin huomioihin, sillä mitään ikuista piinaa ei ole, ei edes aioonista piinaa — a i o n i on se sana, jota käytetään kreikkalaisessa tekstissä ja se merkitsee ‘aikakautinen’ — vaan se aioninen, aikakautinen, on muodon olemattomuus ja elämän siirtyminen siis toisiin muotoihin. Ja jos tämä muodol-

lisuus koskee ihmisen omaa minää, jos se nousee minään saakka, silloin voi olla sellainen kohtalo, jota nimitetään kadotukseksi, ja joka silloin tarkoittaa olemattomuutta, mikä on suuren rakkauten määräämä sekin, sillä pikemmin sitten olemattomuus kuin iankaikkinen oleminen pahassa.

Siitä me emme puhu nyt enempää, mutta toinen seikka, joka myös on pidettävä mielessä, on, että kuolemanjälkeinen elämä on ajallista elämää sekin. Kuolemanjälkeinen elämä ei ole ikuista elämää siinä merkityksessä kuin tavallisesti puhutaan kuolemanjälkeisestä elämästä, vaan se on ajallista sekin, ja se on ainoastaan tämän näkyvän, fyysillisen elämän jatkoa, joskin jatkoa, joka kestää kauemmin kuin fyysillinen elämä. Se on kuolevaista, haihtuvaa, ajallista. Ja tämä ajallisuus ehkä selviää meille, jos ajattelemme ihmisen kokoonpanoa, ajattelemme, mikä ihminen on, emmekä silloin rajoitu siihen tavalliseen psykologiseen olettamukseen, että ihminen on kaksois-olento, sielu ja ruumis. Sillä jos niin sanomme, joudumme ennemmin tai myöhemmin materialismiin, jonkinlaiseen kielteisyyteen. Me emme silloin saa kiinni sitä, mikä meidän sielussamme voisi olla ikuista, sillä me näemme, että ihmisen sielunelämä on suuressa määrin riippuva hänen ruumiistaan; ja mikä silloin tuntuu luonnollisemmalta, kuin että ruumiillisen elämän kuollessa kuolee hänen sielunsakin.

Siis, kun ajattelemme ihmistä ja hänen kokoon-

panoan, meidän täytyy ottaa huomioon se kolminaisuus, josta Paavali puhuu, ja jonka mukaan ihminen on henki, sielu ja ruumis. Henki on se kolmas, joka on useimmille käytännössä tuntematon, mutta joka kuitenkin meissä on. Se ei ole lähtöisin tästä materiasta, vaan korkeammasta elämän lähteestä, siitä tulesta, maailmansydäimestä, Jumalasta, josta kaikissa uskonnoissa puhutaan. Ihmisen henki on itsessään kuolematon. Me emme tiedä olevamme kuolematomia olentoja; me päinvastoin elämme sielussamme, määrättyissä aistituntemuksissamme, määrättyissä haluissa ja vieteissä. Ne kaikki täyttävät meidän sielunelämämme, ja me nimitämme sitä omaksi persoonalliseksi minäksemme. Ja tämä meidän sielunelämämme näkyy olevan yksityiskohtia myöten yhteydessä ruumiillisen olemuksemme kanssa. Sentähden pintapuolisesti katsoen voimme otaksua, että sielunelämä loppuu ruumiin kuolemaan. Mutta jos otamme huomioon esim. sellaisen ilmiön, että ihminen sairaudessa, vaikkapa kuoleman lähestyessä, voi olla erittäin voimakas, voi kirkastua järkensä ja sielunsa puolesta, niin silloin meidän täytyy otaksua, että ihmisen sielunelämä saattaa olla jotakin itsenäistä, tosin ruumiista riippuvaista, mutta ei suinkaan ruumiista johtuvaa. Se on epäilemättä itsenäinen, sillä on oma olemassaolonsa, ajattelempa silloin. Ja jos meillä on tilaisuus tutustua yliaistillisiin ilmiöihin, jos saamme nähdä selvänäkijän todistavan

meille, että hän tietää asioita, joita ei voi fyysilisten aistien avulla havaita, niin silloin voimme päätellä, että siinä on vaikuttanut jokin puoli hänen sielunelämästään, joka ei riipu suorastaan ruumiista. Ja jos meillä on tilaisuus tutkia asioita spiritistisellä tavalla, niin tulemme vakuuttuneiksi siitä, että ihmisen sielu on todellista; se ei ole sama kuin hänen fyysillinen ruumiinsa. Mutta kuitenkin me emme ole ratkaisseet silloin vielä ihmisen arvoitusta, vaan meidän täytyy ymmärtää, että on olemassa myös henki, joka on jotakin salaperäistä, jumalallista ihmisessä, ikuista, kuolematonta. — Kukaan ei epäile meidän ruumiillista olemassaoloamme, ja me huomaamme, että tämä ruumis elää ja kuolee, muuttuu toiseen muotoon. Kun pidämme mielessämme ihmisen kolminaisuuden, että ihminen on henki, sielu ja ruumis, ja että ne kaikki ovat itsenäisiä olemuspuolia hänessä, silloin alamme vähän ymmärtää ihmistä. Ja silloin alamme ymmärtää, mikä on meidän elämämme tässä ruumiillisessa, sielullisessa ja henkisessä maailmassa, sillä me olemme samanaikaisesti tässä henkiä, sieluja ja ruumiita. Me emme ole suinkaan näitä eri aikoina. Ehkä jotkut hyvin uskovaiset kristikunnassa ovat saattaneet ajatella, että ihminen vasta kuoleman jälkeen on sielu; nyt hän on ruumiillinen olento. Mutta siinä he tietysti erehtyvät, sillä kuinka kuoleman jälkeen ihminen voisi olla sielullinen olento, ellei hän olisi sitä eläessään.

Kun tämän otamme huomioon, silloin ymmärrämme myöskin, että kuolemanjälkeinen elämä tavallaan on sielullista elämää, elämää sieluna. Se on elämää ilman näkyvää ruumista. Mutta jos se siis ei ole elämää henkenä, se ei voi olla ikuista, sillä yksi ainoa on ikuinen, ja se on henki, Jumala, ihminen Jumalan poikana. Ei voi olla kahta tai kolmea ikuista; on vain yksi ainoa ikuinen. Siinä voi kyllä olla kuinka monta miljoonaa tai miljoonan miljoonaa tajuntaa tahansa, kuten on olemassa yksi ainoa valtameri, mutta lukemattomia pisaroita siinä. Valtameren voi erottaa pisaroiksi, mutta jokaisessa pisarassa on samat ominaisuudet kuin valtameressä. Samalla tavalla ikuisuus meissä on se ainoa elämä, jumalallinen elämä, Jumala — millä nimellä sitä tahdommekaan nimittää — joka on olemassa. Ja mikäli olemme pisaroita tuossa Jumalan meressä, sikäli olemme kuolemattomia. Jos yksi pisara tuossa valtameressä menisi pois siitä ja määräisi omat muotonsa ja piirteensä, silloin voimme ymmärtää, että tuo pisara voisi olla olemassa ainoastaan siinä tapauksessa, että valtameren ulkopuolella voisi olla jotakin olemassa, mutta ei muuten. Muutoin se ei erotettuna olentona voisi olla olemassa; sen täytyisi hävitä olemattomuuteen; jos se tahtois vastustaa valtameraa, niin se haihtuisi itse valtameriin; se ei jaksaisi vastustaa valtameren suurta suggestiota. Niin ihminenkin, jos hän uppoutuu omaan muotoonsa. Sellainen olento koettaa kyllä eristäy-

tyä muusta elämästä, mutta kuinka kauan hän jaksaa pitää koossa oman muotonsa? Kaikkien olentojen elämä on tällaista itsepuolustusta; ne sanovat itselleen: ”Olen jokin todellisuus.” Jokainen ihminen sanoo itsestään: ”Minä olen Lasse ja se, Miina ja se ja se”. Ja hän tuntee itsensä todellisesti olevaksi ja luulee, että hän on olemassa kuinka kauan tahansa. Näin hän luulee, jos hän on esim. uskovainen. Materialisti on vaatimattomampi. Hän tunnustaa itselleen, että kun kuolema tulee, häntä ei ole silloin enää olemassa. Mutta uskovainen sanoo: ”Minä olen Miina Taavetintytär ja olen ikuisesti olemassa kuoleman jälkeen.” Ja hän voi kuvitella, että Jumala on suuressa rakkaudessaan ollut niin hyvä että on antanut hänelle ikuisen elämän, ja että hän saa Miina Taavetintyttärenä olla iankaikkisesti olemassa. Mutta meidän täytyy loogillisesti ajatellen sanoa, että se on mahdotonta, sillä se olisi itsevaikutusta, että ”minä olen” huolimatta muusta maailmasta. Hän erottaisi itsensä koko muusta maailmasta; hän olisi kaiken ulkopuolella; hän olisi Miina Taavetintytär.

Tämä on loogillisesti katsoen sula mahdottomuus. Ei ole ajateltavissa, että ikuisuudessa olisi sellaista eristäytynyttä persoonallisuutta. Ikuisuus on salaisuus. Sentähden voimme ymmärtää, että tämä eristäytymiskyky ja -halu on olemassa meidän ihmisten persoonallisessa sielunelämässä; me voimme sielunelämässä sanoa: minä olen se ja

se. Tämä meidän itsevakuuttelumme on kyllä tosi suuremmassakin merkityksessä kuin meidän tietomme ruumiista. Se on totta siinä merkityksessä, että olemme sanoneet sieluina: ”Minä olen olemassa. Sillä me olemme ruumiin kuoleman jälkeen olemassa.” Mutta olemmeko ikuisesti olemassa? Emme. Tämä sielun kuolemanjälkeinen elämä on ajallinen; se haihtuu. Ja mihin se haihtuu? Siihen suureen tuomiopäivään, jolloin meille sanotaan: koska sinä et voinut nousta ikuisen elämään, niin sinun persoonallinen olemuspuolesi, sielullinen itsesi hävitkään, ja sinun henkesi syntykään uudestaan maan päälle, koettakoon uudestaan, voiko se taistella itselleen kuolemattomuuden hengessä. — Sillä hengen kuolemattomuus ei merkitse mitään, ellei se ole tietoinen omasta kuolemattomuudestaan, siitä, että se on pisara Jumalan suuressa valtameressä. Koko meidän elämämme on pyrkimystä siihen. Meidän elämämme on kiertokulkua fyysisestä elämästä kuolemanjälkeiseen elämään, sieltä taas fyysilliseen elämään ja tästä jälleen sinne, kunnes henki meissä lunastaa meidät.

Kun tahdomme puhua Jeesuksen käskyistä ja kuolemanjälkeisestä elämästä, niin tahdon ensin pienellä, aivan skemaattisella esimerkillä näyttää, mihin selitykseni ja esitykseni tähtää.

Täällä meidän ihmisten kesken maan päällä ja loimmat, parhaimmat yksilöt koettavat noudattaa parasta elämisentaitoa ja -muotoa, minkä he kä-

sittävät. Mutta on sangen valaisevaa nähdä, kuinka meidän tietämättömyytemme Jeesuksen käskyistä on kohtalokasta. Sillä mitä Jeesus on sanonut omista käskyistään? Hän on sanonut: ”Vaikka taivaat ja maat häviävät, ei häviä pieninkään piirto tästä elämänlaista, jonka teille esitän. Ja minun sanani pysyy.”⁴ Hän on sanonut omista käskyistään, että ne ovat Jumalan valtakunnan käskyjä, kotoisin siitä ikuisesta elämästä, jossa on Jumala, jumalallinen tajunta. Ja nämä käskyt ilmaisevat Jumalan tahdon, toisin sanoen elämän sisäisen lain. Jeesus nimenomaan sanoo, ettei Hän puhu itsestään, Hän ei anna tällaisia käskyjä sentähden, että Hän on viisas olento ja että Hän huomaa ne käskyt hyväiksi. Ei Hän, enempää kuin muutkaan suuret viisaat, sano niin, vaan Hän sanoo: ”Minä puhun Jumalasta, Isästä, hengestä, siitä, mikä on totta; minä kuvaan teille itse elämän totuutta. Ja siis ne käskyt, mitkä minä annan, eivät ole mielivaltaisia käskyjä.” Ihmisten lakikokoelmat tulevat aina vain suuremmiksi. Joku venäläinen lakimies sanoi: ”Minun on mahdotonta tuntea lakia, sillä suuret hyllyt ovat täynnä lakikirjoja, joita on vuosisatoja tehty.” Jeesuksen käskyt eivät ole mielivaltaisia käskyjä, vaan ne ovat tulleet itse elämästä, suoraan itse Jumalasta; ne ilmaisevat Jumalan tahdon. Sentähden niiden noudattaminen vie onneen ja autuuteen. — ”Vaikka te ette sitä umpimähkään uskoisi, niin näiden käskyjen noudattaminen vie onneen ja autuuteen.

Jos te vähänkään voitte luottaa minuun, niin uskokaa, että näiden käskyjen noudattaminen vie ikuiseen elämään ja autuuteen, jota vastoin niiden rikkominen tuomitsee itsensä. Niiden rikkominen on vastoin elämän lakia, ja kuinka elämän laki ei toteuttaisi itseään? Se aina toteuttaa itsensä; se aina pitää huolen siitä, että sen rikkominen taas muuttuu harmoniaksi, lainmukaiseksi. Sillä on olemassa ainoastaan yksi ikuinen laki, Jumalan laki.”

Muistamme, että Jeesus sanoo ensimmäisessä käskyssään: ”Älä suutu, älä vihastu.” Ja kohta meidän ns. oikeudentajuntamme, kun emme ole kirkastuneet järjessämme, sanoo: tähän on mahdotonta — ja toiseksi: tämä on järjetöntä. Mutta onneksi ihmiset eivät tunne tätä Jeesuksen käskyä, tai paremmin, koska he eivät sitä tunne, niin se ei niin välittömästi tuomitse heitä. Sentähden näemme, kun katselemme elämää, että ihmiset suuttuvat ja vihastuvat ja tekevät sen mitä parhaimmassa tarkoituksessa. He eivät ymmärrä sen korkeampaa. Heistä on juuri korkeaa se, että suuttuvat ja vihastuvat, Jumalan vanhurskaus tulee siinä näkyviin. Sentähden heidän Jumalansa on vanhurskas, joka suuttuu, rankaisee ja kostaa. Ja siksi perheenisä, joka tuntee rakastavansa vaimoan ja lapsiaan, elämän kaikista huolista ja vaikeuksista hermostuneena saattaa suuttua vaimoonsa. Ja vaimo useimmissa tapauksissa ottaa vastaan hänen suuttumisensa rakkaudessaan an-

teeksi antaen, mutta ehkä myöskin pyhimmissä tunteissaan loukkaantuen. Ja perheenisä suuttuu lapsiinsa, kurittaa niitä, rankaisee niitä lyömällä ja kovilla sanoilla, sillä hän sanoo itselleen ja omalletunnolleen: ”Minun lapsistani tulee hultioita, ellen anna niille selkään, ellen anna niiden tietää, milloin tekevät väärin.” Näin hän parhaan kykynsä ja käsityksensä mukaan rakkaudessa kurittaa ja opettaa heitä. Ja hän muistaa, että Jumalasta on sanottu, että Hän kurittaa niitä, joita Hän rakastaa. Hän ei huomaa, että hän asettuu Jumalan tilalle siinä kohden, Jumalan työtoveriksi. Mutta ehkä hän silloin huomaa, jos hän kysyy itseltään: ”Asetunko minä toisissakin kohdin Jumalan tilalle, teenkö muissakin kohdin samoin kuin Jumala?” Mutta ehkä hän sanoo itselleen: ”Niin, minä tunnen rakastavani poikaani, sentähden kuritan häntä.” Ja kuka meistä asettuu häntä tuomitsemaan, kun hän tekee parhaimman ymmärryksensä mukaan?

Mutta saamme tärkeän opetuksen, kun emme katsele ainoastaan tätä näkyvää elämää, vaan myös sitä, miten suuttumus vaikuttaa kuolemanjälkeisessä elämässä, jossa on ainoastaan seuraukset syistä, ei rangaistusta ja palkintoa. Silloin me näemme, että tuollainen ihminen eräässä kuolemanjälkeisessä tilassa joutuu tekemisiin oman, sanoisinko eläimellisen ja itsekkään persoonallisuutensa kanssa. Hän joutuu tuossa kuolemanjälkeisessä tilassa muistelemaan mennyttä elämäänsä.

Hän muistelee siinä tilassa ainoastaan sen varjopuolia; hän elää niiden läpi. Minkä tähden? Sen tähden, että hän näkisi, että ne ovat varjopuolia. Sillä totisesti me huomaamme, että tuossa kuolemanjälkeisessä tilassa hän kokee, että siinä ja siinä hän erehtyi. Ja tuossa kuolemanjälkeisessä tilassa hän tulee tekemisiin kaikkien niiden suuttumiskohtauksiensa kanssa, mitä hänellä on ollut eläessään. Ja hänen kokemuksensa tuossa kuolemanjälkeisessä tilassa on silloin se, että hän kärsii suurta omantunnontuskaa, tuntee suurta, melkein ruumistunutta sielun tuskaa. Hän oppii ymmärtämään, että kaikki hänen suuttumiskohtauksensa olivat turhia ja vääriä. Ja millä tavalla hän oppii sen ymmärtämään? Sillä tavalla, että hän saa ikäänkuin tuntea ja sillä tavalla ymmärtää, mitä tuo toinen ihminen, jolle hän suuttui, kulloinkin tunsu. Hän muistelee niitä tapauksia, jolloin hän suuttui omaan poikaansa, siihen ihmiseen, jota hän todella rakasti. Nyt hän saa tuntea hirveää tuskaa, kun hän huomaa, kuinka hän loukkasi sitä rakastavaa sydäntä. Hän saa huomata, kuinka hänen omat lapsensa tunsivat sisässään hirmuista vihaa omaa isäänsä kohtaan ja nöyryytystä ja suurta kapinallista vastustushalua. Hän kärsii sanomattomia tuskia, ja samalla hän ymmärtää niitä toisia ja katuu. Hänen katumuksensa puukeutuu siihen muotoon, että hän kärsii ikäänkuin ulos itsestään tuon suuttumuksensa siinä anteeksi-pyyntössä, jonka hänen sielunsa kuiskaa kuole-

man jälkeen tuossa vaikeassa tilassa. Hänen sielunsa pyytää anteeksi niiltä, joita hän tietämättään loukkasi: ”Kuinka minä saatoin olla niin huono ja ala-arvoinen ihminen, että loukkasin niitä, joita rakastin?” Ja silloin, kun hän niin sisänsään tuntee ja ymmärtää katua, silloin häneltä häviää muisto kustakin tapauksesta, ja lopulta hän väsyä ja nukahtaa.

Jos tuota tilaa voisimme nimittää kiirastuleksi, kaamalookaksi, niin toisessa, jota nimitetään taivaaksi, tuo sama perheenisä herää uuteen elämään, syntyy pienenä lapsena ja alkaa uudestaan maanpäällisen elämän, mutta kaikki paha, ikävä, tuska on siitä pois eliminoitu, niin että hän nyt elää ainoastaan onnessa, sanomattomassa riemussa ja autuudessa. Hän syntyy omaan perheeseensä, kuten maan päällä; hänen lapsuutensa kuluu hyvin nopeasti; hän alkaa tulla tietoiseksi, ja häntä ihmetyttää vähän se, ettei hän ole ymmärtänyt ennen, kuinka elämä on niin onnellista ja suloista. Hän ei ole sisässään aivan selvillä siitä, että tämä on maallisen elämän tulosta. Ja siellä hän on kaikkien rakkaittensa kanssa; ja nyt ei tule kysymykseen väärinymmärtäminen, puhumattakaan suuttumuksesta; nyt on ainoastaan iloa ja harmoniaa. Ja tämä elämä kestää satoja vuosia. — Siinä on paljon muutakin sisältöä kuin mistä nyt olemme puhuneet. — Ja ihminen on aina täynnä pulppuvaa onnea, aivan kuin hänen sielussaan, sydämessään olisi ainainen onnen läh-

de, josta alitukseen pulppuaa vilvoittava vesi. Ja lopulta hän ymmärtää ikäänkuin jonkinlaisessa ekstaattisessa tilassa, hengen hurmiossa, että tällaista elämämme on ja tällaista sen pitää olla. Elämän pitää ihmisten kanssa olla täydellistä harmoniaa ainaisessa rakkaudessa ja keskinäisessä ymmärtämisessä. Oi, siinä on Jumala! Ja hänen sielussaan nousee sanomaton kaipuu Jumalan luo. On kuin hän seisoi vuorella ja katselisi auringonlaskua. Ja se vaikuttaa häneen, niinkuin se vaikuttaa ihmiseen nuoruudessa: Oi, mihin sinä menet, mihin musikaaliseen ja harmooniseen maailmaan menet, sinne minäkin tahtoisin mennä!

Siltä tuntuu sielusta, kun hän on tuossa taivaallisessa tilassa. Hän on silloin maallisen elämänsä lopussa, ja hänessä on kehittynyt sisäinen vaisto siitä, että rakkaus on ainoa ja että kaikki suuttumus on aivan väärää. Ja niinkuin laskevaa aurinkoa kohti ikävöi ihmismieli, niin hän kaipaa ja ikävöi Jumalaa, josta hän ei mitään tiedä. Ja silloin hän nukahtaa. Hänen persoonallisen minuutensa, joka on elänyt läpi tuskat ja riemut, nukahtaa, voisimme sanoa, kuolee. Tuohon viimeiseen kaipuuseen oman sisäisen henkensä luo hänen sielunsa haihtuu, ja henki syntyy uudestaan maan päälle, pukeutuu uuteen persoonallisuuteen, joka on vanhan karma.

Tästä esimerkistä huomaamme, että tuo ihminen, joka elämänsä aikana oli suuttunut, ja joka taivaallisessa tilassa eli ilman suuttumista, haih-

tuu ikävään, siihen Jumalaan, jossa ei ole mitään suuttumista, vaan ikuista harmoniaa; siihen se ihmissielu häipyi ja kuoli. Se ei päässyt ikuiseen elämään, sillä, niinkuin Jeesus sanoo, ikuisen elämän, Jumalan valtakunnan portilla on tuo käsky: älä suutu.

Edellä oleva on vain alustava esimerkki. Tutkimme näitä asioita sitten tarkemmin. Ja minkätähden sanomme, että Jeesuksen käskyt ovat niin tärkeitä, että juuri ne ovat tuossa ikuisen elämän portilla, ettei siitä portista pääse sisään, jos ei täytä käskyjä? — Tämän me ymmärrämme, jos tiedämme, että Jeesus Kristus toi Jumalan valtakunnan lähemmäksi tätä maapalloa, ihmiskuntaa, kuin kukaan ennen Häntä. Jokainen suuri uskonnon perustaja oli kotoisin tuosta Jumalan valtakunnasta. Ja jos tahtoisivat kuvaannollisesti ajatella mielikuvituksessaan, niin Jumalan valtakunta on tuossa valon ympyränä, ja tässä on pimeyden valtakunta. Tuosta valon valtakunnasta on tullut aina lähettiläs maan päälle, ja hän on ollut yhteydessä valon valtakunnan kanssa; on ollut kuin säde hänen ja valon valtakunnan välillä, hän on ollut kultaisella langalla kiinni Jumalan valtakunnan kanssa, ja hän on voinut kertoa, mikä on tie siihen, koska hän on itse kulkenut sen tien. Sentähden sanottiin vanhassa Intiassa: ”Nouse ja herää ja etsi opettajaa, joka voi näyttää sinulle tien pois tästä maajaan, harhan valtakunnasta.” Sentähden voimme ymmärtää, kuinka esim. Budd-

ha, tuntien sanomatonta myötätuntoa, armahtavaisuutta kaikkia eläviä olentoja kohtaan, sanoi: ”Olkaa huoleti, ilman tuskaa, sillä minä olen löytänyt totuuden; kulkekaa minun jäljessäni; minä näytän teille tien, että pääsette pois tästä tietämättömyyden tilasta.” Me voimme sen hyvin ymmärtää, sillä kaikki he olivat valon valtakunnan lähettiläitä. Mutta me ymmärrämme myös, että kun Jeesus Kristus tuli, niin oli kuin Hän olisi tuonut Jumalan valtakunnan aivan tähän maanpiiriin, aina eetterimaailmaan asti. Sentähden taivaat aukenivat, kun Hän tuli, sentähden kaikki näkijät sanoivat: ”Minä näin taivaan menevän auki ja näin Jumalan Pojan siellä Jumalan oikealla puolella.” Jumalan valtakunta tuli aivan lähelle ihmiskuntaa, sen portit menivät auki.

Nyt Jeesus kääntää kaikkia tulemaan tähän Jumalan valtakuntaan. Sentähden on ihmiskunnan asenne Häneen nyt toinen kuin oli muihin suuriin viisaisiin. Hän sanoo: ”Minä olen tie, totuus ja elämä; minun kanssani valo, Jumalan valtakunta tulee maan päälle.” Ja jos ihminen vanhan liiton aikana pyrki Jumalan valtakuntaan, niin hän näki, että Jumalan valtakunta, nirvaana, näyttäytyi tuossa suuressa tietäjässä, mestarissa, vapahtajalennossa, rishissä, niin että hän oli täydellinen, kuten Buddha, Krishna, Zarathustra ja muut. Hän näki, että tuossa oli hänellä esimerkki, ja että sellaiseen täydellisyysyteen kannatti pyrkiä, se toi mukanaan onnea, koska tuo julistaja oli niin onnelli-

nen. Ihminen näki Buddhassa, Zarathustrassa y.m. täydellisen ihmisen ja asetti hänet ihanteekseen ja koetti kulkea hänen jäljessään. Mutta Jeesus Kristus sen sijaan oli itsessään kuin ruumistunut valo. Ja kun Hän avaa taivasten valtakunnan portit, niin Hän sanoo: ”Seuraa minua.” Mutta tämä ei silloin merkitse ainoastaan sitä, että me olisimme ikäänkuin rajoitetut pitämään Jeesus Kristusta ulkonaisena ihanteena, vaan se merkitsee sitä, että meidän tulee seurata Jeesus Kristusta tuohon Jumalan valtakuntaan, jonka Hän toi maan päälle. Siis meille voi tapahtua se, että näemme ei ainoastaan sitä lähettilästä, vaan valtakunnan, ja että siinä on Jumalan Poika, Kosmillinen Kristus, totisesti Isä Jumala. Ja se Jumalan valtakunta on meissä itsessämme. Eivät siis mitkään käskyt ja neuvot, joita viisaat ovat antaneet, ole ulkopuolellamme, vaan meidän sisäsamme. Jeesus Kristuksen käskyt eivät ole käskyjä sentähden, että pyhä ihminen on ne sanonut, vaan sentähden, että Jumalan tahto tulee niissä ilmi. Ja ne ovat meissä. Me näemme Pyhän Hengen, poikuutemme Jumalassa. — Tämä voi tapahtua jokaiselle hartaalle pyrkijälle Jeesus Kristuksen jälkeen.

»Älkää ollenkaan vihastuko«

”Älkää ollenkaan vihastuko” on vapaa muunnos Jeesuksen ensimmäisen käskyn sanamuodosta, sillä niinkuin kaikki, jotka ovat evankeliumeja lukee, tutustuneet vuorisaarnaan ja Jeesuksen käskyihin, tietävät, kuuluu tämä ensimmäinen käsky jotenkin seuraavaan tapaan:

”Te olette kuulleet sanotuksi vanhoille: älä tapa, sillä se, joka tappaa, on vikapää oikeuden tuomioon. Mutta minä sanon teille: ‘Se, joka vihasuu veljelleen, hän on jo vikapää oikeuden tuomioon, ja se, joka sanoo raaka, sinä kelvoton veljelleen, on vikapää sanhedrinin tuomioon; ja se, joka sanoo moore, sinä hullu veljelleen, on vikapää helvetin tuleen’.”

Jeesus, joka vuorisaarnassaan opettaa meitä noudattamaan käskyjään, sanoo nimenomaan, että jos me tahdomme häntä seurata, ja jos tahdomme astua Jumalan valtakuntaan, silloin on meidän pidettävä nämä hänen käskynsä ja myöskin opetet-

tava niitä toisille. Jeesus odottaa siis, että me näitä käskyjä noudatamme. Mutta — kuten ennen on täällä jo ollut puhetta — näiden käskyjen sanoisinko henkinen ja sielullinen ymmärtäminen, niiden henkeen tunkeutuminen ja käytännöllinen noudattaminen käy meille mahdottomaksi, elleimme ensin ole luopuneet uskosta siihen, että me olemme oikeutetut persoonalliseen onneen. Se on maailman oppi, ja se on ollut ihmiskuntamme usko vuosituhansien, ehkä miljoonien vuosien aikana, ja se on vaistomaisesti vielä kaikkien ihmisten usko tänä päivänä. Vasta sitten, kun osaamme luopua siitä uskosta, jaksamme heittää, mielestämme niin luonnollisen, vaatimuksen persoonallisen onnen suhteen, vasta sitten me voimme astua Jeesuksen ilmoittamaan Jumalan valtakuntaan, ja vasta sitten myöskin se todellinen autuus ja onni, joka kuuluu tähän Jumalan valtakuntaan, tulee meidän osaksemme. Sillä jos uskomme vielä persoonalliseen onneen, että meidän täytyy olla persoonallisesti onnellisia, ja jos se on meidän vaatimuksemme, niin niin kauan emme osaa omaksua sitä uutta elämänymmärrystä, joka käytännölliseltä puoleltaan sisältyy Jeesuksen käskyihin. Meidän ei tarvitse ajatella muuta, kuin että Jeesus tässä käskyssä nimenomaan ensin viittaa siihen, mitä on sanottu vanhoille. On sanottu vanhoille: ”Älä tapa; ja jos ken tappaa, hän on vikapää oikeuden tuomioon.” — Tämän käskyn ”älä tapa”, me vielä tänä päivänä myönnämme oikeaksi.

Saamme lukea jo kouluissa Katkismuksesta, että Jumala käskää olemaan tappamatta, ja Hän on, niinkuin opetetaan, antanut Mooseksen kautta kymmenen käskyä, joista tämä on yksi. Mutta kuitenkin huomaa käytännössä, että me ihmiset, niin kauan kuin me elämme siinä uskossa, jonka mukaan meidän kaikki yhteiskuntamme, valtakuntamme ja valtiomme on rakennettu, emme usko tähänkään käskyyn ”älä tapa”. Jos uskoisimme siihen käskyyn, silloin tietysti uskoisimme, että meillä ei ole oikeutta riistää toiselta ihmiseltä hänen henkeään. Sehän olisi meidän ensimmäinen vakaumuksemme, jos todella uskoisimme tuohon Mooseksen käskyyn. Vaan mehän uskomme, että meillä ihmisillä on oikeus sentään tappaakin, jos ei suorastaan niitä ihmisiä, joita nimitämme kansalaisiksemme, niin kuitenkin niitä, jotka asuvat toisessa maassa ja toisessa valtakunnassa. Ja sitten, kun kerran olemme jo tämän myöntäneet uskossamme, niin askel on hyvin lyhyt seuraavaan ajatukseen ja uskoon, jonka myöskin huomaamme olevan yleisen ja luonnollisen meidän kaikissa valtakunnissamme. Ei tietenkään ole oikeutta nyt murhata eikä kostaa itse tappamalla toisen, mutta on luonnollisesti aivan oikein, että pahoja ihmisiä, murhaajia, jotka ovat liian julmia sopiakseen meidän, oikeiden ihmisten kanssa elämään, on oikeus tappaa. Meillä ei ole oikeutta tappaa niitä noin yksitellen ja omasta puolestamme, sillä se olisi oikeuttamme ja lakiamme vastaan, mutta yhdessä

voimme säätää lain, että hyvin pahoja ihmisiä saa tappa. Ja toiset ihmiset, jotka ovat yhteiskunnan järjestyksen puolella, ajattelevat, että ne ihmiset, jotka vehkeilevät valtakuntaa vastaan ja tekevät julmia rikoksia, saa tappa. Mutta tiedämme myös, että yhteiskunnassa on aina ihmisiä, jotka ajattelevat, että kun teemme vallankumouksen, niin olemme oikeutetut tappamaan niitä ihmisiä, jotka ovat sitä vastaan. Sillä se tapahtuu kansan nimessä ja vallankumoukselliset ajattelevat, että hallitusväkeä ja porvareita saa tappa, mutta ei heitä, sillä ”mehän olemme oikeutetut tappamaan vastavallankumoukselliset, porvarit, tyrannit, hallituksenpitäjät. . . !” Ja me saamme tällä tavalla näissä yhteiskunnissa aina ajatella; jos me ajattelemmme, että minua ei saisi tappa ja toisesta ajattelemmme, että hänet kannattaisi tappa, niin on toisia, jotka ajattelevat, että minuthan pitäisi-kin tappa. Sentähden meille ei ole käynyt sisäiseksi vakaumukseksi edes tuo Mooseksen käsky. Luemmehan jo koulussa katkismuksesta, että esivalta ei kanna miekkaa hukkaan; vaarallisia ihmisiä saa kyllä tappa. Ja sitten luonnollisesti, kun sotaa käydään, on selvää, että vieraita ihmisiä saa tappa. Tällä tavalla meille jo selitetään lapsesta lähtien, ja emme voi kasvaa siihen käsitykseen, että ihmishenki on aina pyhä, vaan että se on sitä ainoastaan määrätyissä tapauksissa. On merkittäviä poikkeuksia olemassa jumalallisesta käskystä ja laista, ja tämä on omiansa hämmentämään mei-

dän oikeuskäsityksiämme. Sentähden ei ole ihmeellistä, että voimme tarttua toisella tai toisella tavalla miekkaan ja pistooliin ja tehdä väkivaltaisia töitä aivan yksilöinäkin, puhumattakaan siitä, että valtion nimessä teemme niin. Sillä tavalla meitä ihmisiä kasvatetaan ja opetetaan elämää ymmärtämään. Nyt on Jeesus omassa käskyssään ikäänkuin sivuuttanut tämän Mooseksen vanhan käskyn. Jeesus sanoo: ”Olette kuulleet sanotuksi vanhoille: ‘älä tapa, sillä joka tappaa, on ansainnut oikeuden tuomion.’ Mutta minä sanon teille: ‘se, joka vihastuu veljeensä on ansainnut oikeuden tuomion.’ ” — Siis kaukana siitä, että Jeesus tekisi mitättömäksi käskyn, ”älä tapa”. Hän tarkoittaa: ”Te ymmärrätte ilman muuta, että käsky on sanottu raakalaisille, jotka eivät paljon vielä ymmärrä.” — He voivat ymmärtää, että he eivät ole luoneet tätä maailmaa, kutsuneet elämää esille avaruuksien syvyydestä. Meidän on ymmärrettävä, että he eivät ole oikeutetut riistämään elämää toisilta. Se oikeus on elämällä itsellään. Senhän voivat ihmiset ymmärtää ilman muuta. Sehän on kovasti ulkonainen, kouriintuntuva ja karkea asia. — ”On luonnollista, että se ei tule kysymykseenkään teidän kesken, jotka seuraatte minua, pyritte henkistä elämää kohti, tahdotte elää korkeampaa elämää. On aivan selvää, että te ymmärre ilman muuta, että tappaminen on kielletty jumalallisen elämän kannalta. Mutta minä sanon teille: älkää ollenkaan vihastuko; älkää sanoko toisianne tyh-

miksi, idiooteiksi; älkää sanoko toisistanne, että olette jumalattomia; älä sano veljestäsi: sinä olet jumalaton, auttamaton olento. Jos te sanotte sellaisia ankaria sanoja, sanokaa niin vain silloin, kun te yleisesti taistelette raakoja tapoja vastaan, mutta ei yksityistä ihmistä vastaan. Älkää sanoko: sinä houkkio, jumalaton — ja mitä kaikenlaisia nimityksiä voitte käyttää. Älkää niin ajatelko toisistanne.”

Me voimme lähestyä tätä hänen käskyään kahden temperamentin kannalta. Muutamien temperamentti voi olla sellainen, että he ymmärtävät, kuinka tyhjänpäiväinen tämä elämä on, jos se on uskomista onneen, siihen, että minun pitäisi olla onnellinen tässä elämässä ja kuoleman jälkeenkin. Jos olette siitä uskosta päässeet ja jos siis jo ymmärrätte, että elämässä on paljon korkeampia, syvempiä asioita, joita sopii tavoitella, voitte lähestyä käskyjä suurella luottamuksella. Te tunnette, että näitä käskyjä on noudatettava, ja silloin on hyvä olla. Te ette ”spekuleeraa”, pohdiskele sinne tänne, vaan noudatatte niitä heti. Ja voimme sanoa, että se, joka näin tekee, on onnellinen ihminen. Hän lähtee Jeesusta seuraamaan kysymättä sinne tai tänne, ja hän huomaa, että hän on astunut Jumalan valtakuntaan ja että hänen elämänsä muuttuu. Hänen elämäkatsomuksensa, sisäinen elämänsä — ulkonainen elämänsäkin — muuttuu, tulee sisäisesti niin onnelliseksi, autuaaksi, että hän ei vaihtaisi sitä uutta elämää, joka seuraa

käskyjen noudattamisesta, mihinkään vanhan maailman elämään, jossa hänellä oli ehkä paljonkin menestystä, kunniaa ja kiitosta. Niinhän Jeesus ja kaikki viisaat ovat luvanneet ihmisille. Hän on merkillisen tyytyväinen elämään ja olemassa-oloon, jos hän kaiken uhalla seuraa Jeesuksen käskyjä. — Mutta toinen, ehkä uudenaikaisempi temperamentti ei tahdo ottaa mitään uskon kannalta. Hän voi kyllä ymmärtää, että siinä ei ole mitään väärää, että luotan Jeesukseen ja seuraan hänen käskyjään ymmärtämättänikin. Mutta samalla tämä toinen temperamentti sanoo: ”Mutta minä tahtoisin joka tapauksessa ymmärtää myöskin noiden käskyjen sisäistä järkeä, niiden pätevyyttä psykologisesti ja elämän kannalta. Mistä on johdunut, että Jeesus on tuollaisia käskyjä antanut; miksi niitä käskyjä on noudatettava? Eivätkö ne käskyt yhtä hyvin voisi olla toisenlaisia? Eikö yhtä hyvin ihminen voisi kasvaa siveellisesti ylöspäin ja tulla todelliseksi gentlemanniksi, ja pyhäksi ja yleväksi olennoiksi, vaikkei hän noudata noita käskyjä? Sanokaamme, ensimmäinen käsky kieltää vihastumasta, suuttumasta. Mutta eikö voisi ajatella, että suuttuminen ja vihastuminen on hyvin tarpeellista. Miksikä pitäisi olla suuttumatta?” — Ja tällainen ihminen ajattelee ihmistä, joka on kuin lankakerä, joka aina työnnetään pois, jossa ei ole mitään ryhtiä ja siveellistä voimaa. Ja näin ajatellen tämä ihminen sanoo itselleen: ”Minun mielestäni tuo ”älä vihastu, älä suutu” — kel-

vanneeko se meidän aikamme eteville kulttuuri-ihmisille? Mitä meistä tulisi, jos emme saisi suuttua? Miten sisällyksettömäksi elämä kävisikään, jos emme saisi suuttua yksilöllisesti; eihän yksilöllisesti elämästä tulisi mitään, jos emme vihasuisi. Mitenkä kävisi meidän kulttuurimme?” — Näin voi tämä toisenlainen temperamentti ajatella ja kysyä. Ja hänen on hyvä tutkia näitä asioita niiden tietojen valossa, joita voidaan saavuttaa seuraamalla ihmistä syvemmin ja paremmin teosofis-okkultisesti. Ja silloin ehkä voimme päästä jonkinlaiseen selvyyteen siitä, mitä järkeä on tuossakin Jeesuksen käskyssä. — Meillä on voimaa olla kokemusta siitäkin, että suuttuminen ja vihasuminen, jos näemme toisen suuttuvan, voi täyttää meidät suurella ilolla, kiitollisuudella ja riemulla. Meillä on esimerkiksi joku hyvin rakas ihminen, joka on hyvin sairaana. Hän on hyvin tulinen luonne, mutta sairautensa aikana hän on tullut niin heikoksi, että hän on aivan peloittavan lempeä ja peräänantavainen. Hänessä ei ole mitään ryhtiä. Me olemme aivan kauhistuneita ja pelkäämme, että jospa hän vaikka kuolee, tulee niin heikoksi, ettei jaksa enää elää, kun hän ei edes jaksa suuttua. Ja sitten jonakin päivänä kuulemme ja näemme, että sairaamme suuttuu ja rupeaa pauhaamaan. Me olemme onnellisia, kiitollisia ja iloisia siitä. Nythän hän taas alkaa parantua, tulla terveeksi, hän saa elää! Ja silloin me siunaamme hänen suuttumistaan. Meillä on

tällaisia kokemuksia elämässämme, puhumatta-
 kaan siitä, että meidän mielestämme suuttuminen
 ja vihastuminen on aivan siveellistä, kun se tapah-
 tuu esimerkiksi sen takia, että jollekin on tehty
 vääryyttä ja näemme toisen siitä suuttuvan. Se
 lämmittää ja täyttää meidän sydämemme ilolla,
 riemulla ja kiitollisuudella. Toinen suuttuu toisen
 puolesta, raivostuu ja alkaa moittia. Ja emme voi
 olla muuta kuin iloisia ja kiitollisia siitä, että joku
 näin pontevalla tavalla ottaa puolustaakseen toista
 loukattua. Sentähden huomaamme, kun otamme
 elämän tosiseikkoja huomioon ja ajattelemme, että
 suuttumisessa voi olla monta puolta. Ja kun sit-
 ten, luottaen kyllä Jeesukseen ja kaikkiin viisai-
 siin, kuulemme heidän sanovan, että suuttuminen
 ja vihastuminen on voitettava, niin kysymme itsel-
 tämme: miten tämä on ymmärrettävissä ja mitä
 tämä suuttuminen sitten on? — joka meidän mie-
 lestämme usein on niin hyvä. — Silloin me pää-
 semme selvyyteen asioista ja ymmärrämme niitä,
 jos todella tutkimme ihmistä psykologisesti, ja vä-
 hän hänen kehityshistoriaansa. Mitä tuo suuttu-
 minen on? Sehän on aina voiman purkautumista,
 mutta samalla voiman kokoamista. Kun näemme
 kahden eläimen suuttuvan ja iskevän yhteen, an-
 taa heidän suuttumisensa suurta voimaa. Sanotaan
 myös, että vihastuneilla ihmisillä on enemmän
 voimaa kuin niillä, jotka eivät vihastu. Suuttu-
 minen saattaa ihmisen kokoamaan koko eläimelli-
 sen voimansa. Ja huomaamme, ettei ainoastaan

eläimellinen voima, vaan myöskin älyllinen voima keskittyy. Ihminen voi olla niin laiska henkisesti, ettei ajatuskaan tahdo käydä, ennen kuin hänet saa ärsytetyksi. Silloin hän osaa sekä ajatella että tehdä, kun hän vihastuu ja suuttuu. Suuttumisella on siis jokin erikoinen merkitys ihmisen suhteen. Jos se eläinmaailmassa on ainoastaan luonnollinen reaktio vaaran tai kiusauksen edessä, niin ihmismaailmassa se on myöskin jotakin älyllistä, jossa ihminen puolittietoisesti kokoaa omat älynvoimiansakin ja nousee inhimillisessä ylpeydessään. Ihminen ei tunnekaan ylpeyttä, ellei hän osaa suuttua, ja ei tunne omaa arvoaan, ellei ole osannut olla ylpeä. Suuttuminen on sentähden jollakin tavoin tekemisissä itse ihmisminän, oman persoonallisuuden kanssa. Ja kun me menemme hyvin kauas taaksepäin ajassa ja katsomme ihmiskunnan alkuaikoja ja kunkin ihmisyksilön ensimmäisiä yrityksiä ja pyrkimyksiä tässä elämässä, niin huomaamme, että se mikä ensin on ollut tärkeää ihmisyksilöille, on, että he ovat tulleet persoonallisiksi olennoiksi. He eivät voisi tuntea olevansa pisaroita äärettömässä elämän meressä, elleivät he ensin tuntisi, että he itse jollakin tavoin ovat olemassa. Ja he eivät voi saada tällaista tietoisuutta itsestään, elleivät he ensin rajoitetussa muodossa ole tunteneet omaa itseään. Jos eläisimme ainoastaan pisaroina elämän meressä, emmekä tietäisi, että me olemme pisaroita, emme voisi olla tietoisia siitä autuudesta, onnesta ja elämästä,

joka vallitsee tuossa suuressa ikuisuuden meressä. Emme olisi olemassa, vaan olisimme yhtä tuon meren kanssa. Kysymys on siitä, että joskin me tulemme yhdeksi tuon iankaikkisen elämän kanssa, meidän täytyy olla siitä tietoisia; koko olemassaololla ei olisi mitään merkitystä, jos se ei mihinkään johtaisi, jos elävät olennot jäisivät tietämättömiksi, että he ovat iankaikkisesti olemassa. Ei se ikuinen elämä olisi mitään, jos se vain itse olisi. Silloinhan ei olisi mitään tietoisia pisaroita, jotka tietäisivät olevansa tätä ikuisuuden suurta merta. Sentähden on olemassaolon tarkoitus, että nämä inhimilliset henget, Jumalan Pojat tulisivat tietoisiksi siitä, että he ovat ikuisuuden lapsia. Ja jotta he voisivat tulla tietoisiksi siitä, heidän täytyy tulla tietoisiksi itsestään. Ja jotta he voisivat tulla tietoisiksi itsestään, heidän täytyy tulla tietoisiksi muodosta, johon he ovat pukeutuneet. Että olemassaololla olisi jokin käytännöllinen merkitys, täytyy minuuden syntyä. Ja kun ihminen on, jossa minuus on syntynyt, silloin hän on tullut tietoisiksi elämästä. Vähitellen hän sitten tulee tietoisiksi omasta minästään, ja että hän on eristäytynyt suuresta elämän merestä. Eristäytyminen on hänelle ensin välttämätöntä, jotta hän saisi voimakkaan tietoisuuden. Ja jotta hän saisi yksilöllisen tietoisuuden, hänen täytyy tulla tietoiseksi minuudestaan ja kaiuttaa tätä minuutta koko olemassaolonsa läpi. Ja kun ihminen on tullut minuudeksi ja koska hänen tehtävänsä on vahvistaa

ja voimistaa tätä minuuden tuntoa, silloin ymmärrämme, että hänellä on apua tässä pyrkimyksessään sellaisista seikoista, jotka eivät itsessään ole ikuisia, vaan ajallisia ja ohimeneviä ilmiöitä ja joita me nimitämme pahoiksi. Esimerkiksi se, mitä me nimitämme ylpeydeksi, on vain yritystä tuntea itsessään, että oma olemassaolo on arvokas. Ja tuon ylpeyden ohella ihminen tuntee olevansa oikeutettu tuntemaan omaa muotoaan, vaikka se lisää hänen yksilöllistä voimaansa sortaa toisia ja olemaan paha. Kaikki pahan probleemit liittyvät tähän ihmisen kehitykseen. Me emme voi käsittää maailman olemassaoloa ilman tätä pahaa — ennen kuin se on voitettu. Me voimme ymmärtää tuhatvuotista valtakuntaa jo nyt. Mutta mitä se edellyttää. Sitä, että jokainen on voittanut pahan oma-kohtaisesti. Minä en voi olla hyvä, ennenkuin olen pahuuden voittanut. Jos se on ainoastaan lapsuuden viattomuutta, ei se ole vielä mitään. Olemassaolon suuri koulu on välttämätön ihmiselle, että hän joutuisi kiusausten keskelle ja oppisi voittamaan. Sentähden viisaat ovat opettaneet aina, että paha on hyvyyden puutetta; varjo ja pimeys on valon puutetta. Muuta ei ole olemassa kuin valo. Mutta sen eteen pitää asettaa este, että sen voi huomata. Tämä este on se, jota nimitämme pahaksi, silloin kun me inhimillisinä ja arvosteluvina olentoina alamme punnita eetillisiä arvoja; kun moraali astuu eteemme, silloin eroitamme elämän arvot hyväksi ja pahoiksi. Ja silloin on

myöskin luonnollista, että ihmisen ajatus siitä, mikä on hyvää ja siitä, mikä on paha, muuttuu aikojen vierieessä. — Kun lähetyssaarnaaja sanoi ihmissyöjälle: ”Mutta kuinka sinä soit oman anoppisi, eikö se ollut hirmuisen paha? — niin tämä vastasi: ”Ei, se maistui oikein hyvälle.” Lähetyssaarnaajalla oli toinen käsitys hyvästä ja pahasta kuin tuolla kannibaalilla. — Ihminen saa kehittyessään muuttaa ajatuksiaan hyvästä ja pahasta. Sentähden on luonnollista, että ihminen kehityksensä alkupuoliskolla näkee ylpeydessä suurenmoista siveellisyyttä, näkee suuttumisessa ja vihastumisessa — jollemme puhuisi tappamisesta — suuren siveellisen voiman, suuren siveellisyyden, suuren hyvän. Tämä on luonnollista; ja yhtä luonnollista on myöskin, että ihminen taas myöhemmin näkee, että vihastuminen ja suuttuminen on aivan epäsiveellistä, että vihastuminen ja suuttuminen on jo itsessään paha. Suuttumattomuus ei silloin tarkoita ulkonaista esiintymistä. Sitähän kulttuuri-ihminenkin osaa noudattaa. Ei maailman hienoihin tapoihin kasvanut ja tottunut ihminen suutu ja vihastu ulkonaisesti, ei ainakaan näytä tätä suuttumista; tietenkin aatelinen ihminen on liian hieno ihminen alentuakseen suuttumaan. Tämä koskee silloin ainoastaan hänen ulkonaista esiintymistään, sillä sydämessään hän äärettömästi voi suuttua, halveksia, inhota, kun hän näkee ”plebeijin” ja hänen hulluutensa. Hän tuntee itsensä niin ylpeäksi ja kouluutetuksi, ettei

hän näytä suuttumistaan. — Tiedämme, että kii-
nalainen tulee mitä kohteliaimmaksi, kun hän
suuttuu. Hän ottaa yhden askeleen taaksepäin ja
sanoo kohteliaisuuden toiselle, lausuen itsestään,
kuinka huono hän sentään on; mutta toista hän
samalla ylistää. — Tämä kaikki koskee vain ihmi-
sen ulkonaista esiintymistä, jota ei tarkoiteta sil-
loin, kun viisaat puhuvat suuttumattomuudesta.
Kun Jeesus ja muut viisaat puhuvat, että meidän
ei pidä vihastua eikä suuttua, tarkoittaa se luon-
nollisesti, että meidän ei pidä sydämessämme eikä
ajatuksissamme vihastua eikä suuttua. Ja kun
olemme kulkeneet tiettyyn kohtaan elämän koke-
muksissa, huomaamme, että tämä ihanne on oikea.
Silloin huomaamme, että tämä ihanne ”älä suutu
ja vihastu” silloin tuomitsee meitä itseämme, kun
huomaamme, että se on jotakin, jota kohti on py-
rittävä. Sillä ei ihminen osaa noudattaa tätä ihan-
netta, vaikka hän sanoo, että nyt minä en suutu.
Päinvastoin! Pelkään, että kun hän niin sanoo,
hänelle tuleekin sängen suuria kiusauksia. On
ikäänkuin joku pieni tonttu salassa kulkisi hänen
rinnallaan, kuuntelisi ja odottaisi hetkeä, heittääk-
seen pienen ansan ihmisen eteen, että saisi hänet
suuttumaan; ja silloin kun hän siinä onnistuu,
tonttu hymyilee. — Meillä täytyy olla paljon van-
haa, hyvää karmaa takanamme, edellisissä elämi-
sämme hankittua, jos voimme jonkin käskyn suh-
teen tehdä tällaisen täyskäännöksen. Voi olla, että
kun kuulemme Jeesuksen sanat ”älä koskaan suu-

tu”, me heräämme ja tunnemme sisässämme, että se on totta, minä en suutu koskaan enää. Silloin se onnistuu tuolle ihmiselle. Se on silloin ainoastaan tuon vanhan kyvyn, joka ihmisellä on ennen ollut, tietoisuuteen palaamista. En siis sano, etteikö se onnistuisi jollekin ihmiselle, kun hän sanoo: ”Minä en suutu.” Mutta harvojen laita on niin. Useimmat ihmiset saavat taistella sen ihanteensa puolesta. Kun tavallinen ihminen on nähnyt tuon ihanteen ja sitten päättänyt, että ei suutu, hän saa alkaa taistelun; on kuin alkaisi hän suuren sodan, josta puhutaan pyhässä kirjassa. Ja ikäänkuin symbolina siitä on kaikenlaiset sodat maailmassa. Mitä nuo sodat ovat muuta kuin vihan päästämistä esiin, ja sen esiin päästäminen ei kylläkään silloin maailman sodissa kohtaa rauhallista voittajaa. Rauhallisen täytyy ihmisen olla, jos hän tahtoo voittaa. Tässä maailmassa kaksi vihastunutta iskee yhteen, ja siitä koituu verraten vähän hyvää. Jos ihminenkin omassa sisässään päättää kuin vähän suutahtaen, ettei suutu — ”Saakeli sentään; en suutu!” — silloin hän alkaa sellaisen sodan, joka voi kestää hyvin kauan, siksi kunnes hän huomaa, että hänen täytyy asettaa joku kolmas, korkeampi, voittamaan tämän suuttumishalun, täytyy itse ihmisenä nousta tai alentua jonkinlaisena uutena kolmantena olentona, joka rauhallisesti sanoo tulolle toiselle ulkonaiselle: ”Ei sinun tarvitse suuttua.” Ihmisen täytyy päästä ensin siihen kohtaan, että hän voi tietoisesti voit-

taa suuttumuksen. Hän ei pääse koskaan suuttumuksesta vapaaksi, niin kauan kuin hänen täytyy taistella. Hänen täytyy keksiä se keino — niin sanoakseni, — että hän voittaa. Kaikki paha on voitettava, ei toivottomasti taisteltava sitä vastaan. Ja suureksi helpotukseksi ihmiselle on, kun hän katselee omaa ja toisten elämää ja huomaa, että suuttumuksella ei ole ainoastaan hänelle itselleen merkitystä, vaan että suuttumus on sosiaalinen ilmiö, aivan ulospäin maailmaan johtava ilmiö, joka saa onnettomuutta aikaan. Kun hirmuisesti suutun ja alan pauhata, toinen tulee alakuloiseksi, jollei hän suutu ja anna takaisin. Suuttumuksella — luulen — saamme aikaan enemmän pahaa kuin sillä, että olemme suuttumatta. Tällaisella ajatuksella voi lohduttaa itseään se ihminen, joka pyrkii sydämen puhtauteen tässä suuttumattomuudessa. — Viime kerralla mainitsin ja aivan kuin esimerkillä näytin, että suuttuminen on todella kuin este, joka tekee meille Jumalan valtakunnan ja ikuisen elämän saavuttamisen mahdottomaksi. Emme voi tulla ikuisen elämään, Jumalan valtakuntaan, jos me loukkaamme Jeesuksen käskyjä. Jos me suutumme, sydämessämme pahastumme, vihastumme ajatuksissamme ja teois-
samme, niin suljemme oven Jumalan valtakuntaan. Näemme sen kuoleman jälkeen, niinkuin viime kerralla kuvasin. Kuolemankin jälkeen ihminen ainoastaan siinä määrässä, kuin hän on seurannut viisaiden käskyjä, pääsee pilkistämään ikuisen elämään.

VI

Puhtauden käsky

Jeesuksen toinen käsky vuorisaarnassa on puhtauden käsky. Se kuuluu, niinkuin muistamme: ”Te olette kuulleet sanotuksi vanhoille: älä tee aviorikosta — mutta minä sanon teille: se, joka katsoo naista häntä himoitakseen, on jo tehnyt aviorikoksen, on jo häpäissyt hänet sydämessään.” — Jeesus nimenomaan siinä käskyssä viittaa ajatuksiin ja sydämen haluihin. Siinä ei ole kysymys ainoastaan teoista. On, niinkuin Jeesus sanoisi: ”Vanhoille on puhuttu teoista, mutta te, jotka tahdotte olla minun opetuslapsiani, tahdotte kulkea minun jäljessäni, tietysti ilman muuta ymmärrätte, että rikollisia tekoja ei saa tehdä. Rikolliset teot johtuvat rikollisista ja epäpuhtaista ajatuksista. Sentähden minä neuvon teitä: teidän on pidettävä huolta siitä, ettette ole epäpuhtaat ajatuksissannekaan.” —

Näin Jeesus puhuu tässä toisessa käskyssä. Ja me olemme yhä enemmän kristikunnassa alkaneet

ymmärtää, että tässä todella on kysymyksessä puhtauden käsky, että tässä todella puhutaan ihmisen sisäisestä, sydämen puhtaudesta. Kun ajatellemme vähän aikoja taaksepäin, huomaamme, että puhtautta on pidetty jonkinlaisena naisellisenä, naisille kuuluvana ominaisuutena; miesten yhteydessä ei tietenkään ole ajateltu ja puhuttu puhtaudesta. Ja puhtaus oli enemmän ulkonaista; se keskittyi siihen, että nuoren tytön piti olla koskematon neitsyt avioliittoon mennessään. Miehen tietysti täytyi hurjistella nuoruudessaan. Sentähden hänen yhteydessään ei puhuttu puhtaudesta; hänen piti tietysti olla kunnollinen ihminen, jonka piti elättää perhettä. Mutta puhtaushan oli lasten loruja; ei merkinnyt mitään miehille miehelle, että hän vähän hurjisteli. Luontokin ikäänkuin puolsi sitä osoittamalla, ettei miehen erehdyksistä ollut mitään seurauksia, mutta kyllä naisen.

Mutta myöhemmin on alettu ymmärtää, että puhtaus on jotakin, joka koskee myös miehiä, jos ei yhtä paljon kuin naisia, niin enemmän kuin naisia. Naisille on siveys ja puhtaus aivan kuin itsestään luonnollisempaa, mutta miehille se on paljon vaikeampaa. Ja jos siveys on ylivoimaisempaa miehille, niin se osoittaa, että se on heidän velvollisuutensa. Heidän täytyy miehuudessaan oppia sitä hallitsemaan; he saavat taistella sen puolesta itsensä kanssa. Myöhemminä aikoma on huomattu, että puhtauden käsky koskee yhtä paljon miehiä kuin naisia. Björnstjerne Björnson herätti aikoi-

naan huomiota, kun hän suorastaan vaati, että miehen täytyy mennä avioliittoon yhtä koskemattomana kuin naisen. Siitä saakka on tuota kysymystä pohdittu, ja on ruvettu puhumaan miehen puhtaudesta. Puhtaus kuuluu ihmisille sinään.

Mutta ajatellessamme tätä puhtautta olemme voineet mennä siihen äärimmäisyyteen, että me emme muuta pidä silmiemme edessä kuin puhtautta ; ja silloin se muodostuu meidän mielikuvituksessamme enemmän tai vähemmän muodolliseksi. — Puhtaus on tietysti ulkonaista, mutta myöskin sisäistä. — Ajattelempa, että se on sellaista koskemattomuutta ja ylevää, jaloa puhtautta, että ihminen miltei tulee talviseksi, lumikirkkaaksi, kylmäksi olennoksi. Meille voi tulla sellainen kuva puhtaasta ihmisestä, että hän miltei yliluonnollisessa kirkkaudessaan on hieman kylmä, niin koskematon, ettei hän tahdo tietää mitään inhimillisestä, rakkaudesta, ihmisten tunteista, ei mitään siitä, mikä muodostaa ihmiselämän keskeisimmän, tärkeimmän, kauneimman osan.

Sentähden meidän on hyvä aina pitää mielessä, että puhtautta ei ole ilman rakkautta; niinkuin rakkautta ei ole ilman puhtautta, niin ei ole puhtautta ilman rakkautta. Ihminen ei voi tulla puhtaaksi ilman rakkautta. Mitä puhtammaksi hänen sydämensä tulee, sitä enemmän hän oppii rakastamaan ja päinvastoin. Rakkaus ja puhtaus kulkevat käsi kädessä. Ne ovat jossakin tuolla ylempänä yhtä. Nainen on luonnostaan osannut olla

puhtaampi kuin mies, ja niin on myös ollut samalla ikäänkuin tietona, että nainen osaa enemmän rakastaa. Tämän olemme ennen ymmärtäneet, mutta kun ymmärrämme, mitä puhtaus on, niin ymmärrämme, ettei se ole enemmän naisen kuin miehenkään ominaisuus. Jos naisella on luonnostaan siihen enemmän mahdollisuutta, niin se on miehen velvollisuus.

Lapsi on viaton ja puhdas, äärettömän rakastava ja viaton puhtaudessaan. Mikä on kauniimpaa, kuin seurata lapsen viattomuutta ja kehitystä. Ja samalla me näemme, että yhtä luonnollista kuin viattomuus on lapsessa, yhtä luonnollisesti hän rakastaa. Lapsi ei ole kylmä olento; päinvastoin hän juoksee isän ja äidin luo; hän tuntee suurta luottamusta setiä ja tätejä kohtaan. Lapsessa on suuri luottamus tuossa rakkaudessa, joka on viattomuutta ja puhtautta. Siten näkyy, että rakkauskin kuuluu tuohon olentoon. Mutta me emme suinkaan ajattele, että lapsi näyttää meille kehityksen korkeinta huippua. Hän on kuin lupaus. Sentähden kun sanomme, että ihmisen täytyy tulla kuin lapseksi, että hän voisi tulla taivasten valtakuntaan, niin tämä on aivan totta, mutta meidän on pantava paino sanoihin ennen kuin tulemme taivasten valtakuntaan. Meidän täytyy tulla lapsiksi, yhtä puhtaiksi ja viattomiksi ja kirikkaiksi kuin lapset, mutta ei ole sanottu, että kehitys siihen loppuu, että meidän on jäätävä lapsiksi. Päinvastoin on ajateltava.

että se lapsi, kun astumme jumalanvaltakuntaan, on kehittyvä täysi-ikäiseksi Jumalan valtakunnassa.

Jos ajattelemme puhtautta toisena esimerkkinä, niin mikä silloin astuu mieleemme? Eiköhän äidin kuva. Jokaiselle hänen oma äitinsä on kaikista puhtainta, mitä on maailmassa. Jokainen ihminen ajattelee omaa suhdettaan äitiinsä, ja silloin hän tietää sisässään: ”Äiti oli puhdas Jumalan äiti minulle.” Ja siinä puhtaudessa ei ole mitään pois työntävää, vaan ylitsevuotavaa rakkautta. Täydellä luottamuksella me aina käännyimme äidin puoleen; hän sai meidän sydämemme kertomaan kaikki tuskat ja murheet. Hän rakasti meitä. Samalla me tiesimme, että äidin kuva meidän sydämessämme esti meitä kaikesta pahasta ja synnistä. Kun äiti oli painanut meidän mieleemme, ettemme saa olla pahoja kellekään, ei eläimille, ei kissoille, ei kärpäsille, niin se jäi mieleemme, ja tuo äidin kuva esti meitä olemasta pahoja. Sentähden meillä on aina niin ylevä ja kaunis esimerkki puhtaudesta omassa äidissämme.

Sitten on ollut vielä, jos ajattelemme sitä puhtautta, joka rakastaa, miehisiä edustajia. Meillä on mielessämme kuva suuresta ihmiskunnan opettajasta, hyväntekijästä ja viisaasta. Meillä on lähinnä kuva Jeesus Kristuksesta, joka on puhtauden perikuva, puhtauden, joka on täynnä lämpöä, sääliä, rakkautta. Hän, jos kukaan, on meidän mielessämme ja sydämessämme täydellinen peri-

kuva ihmisestä, joka ymmärtää, joka ei mitään tuomitse, vaan kaiken ymmärtää, joka kaiken on itse voittanut ja sentähden tuntee myötätuntoa kaikkia kamppailevia ihmissieluja kohtaan, koska Hän on tuon kaiken läpikäynyt. Ja me voimme aivan täydellä luottamuksella kääntyä Hänen puoleensa kaikissa tuskissa ja vaikeuksissa, sisäisissä ristiriidoissa. Ja me tiedämme, että Hän ymmärtää ja neuvoo, mikäli osaamme kuulla Hänen äänensä omassatunnossamme; Hän ratkaisee kaikki meidän pulmamme ja näyttää meille, mitä tietä meidän on kulkeminen.

Sentähden meiltä ei puutu ulkonaisia kuvia todellisesta puhtaudesta: lapsesta, äidistä, Vapahtajasta. Mutta me ihmiset olemme vielä kaukana ihanteesta. Jos me ymmärrämme, että puhtaus kulkee käsi kädessä rakkauden kanssa ja että rakkaus meissä ei kasva ilman puhtautta, niin me ihmiset kuitenkin jokapäiväisissä oloissamme, ollessamme aina vaikeuksien ja ristiriitojen keskellä, kysymme itseltämme: onko sellaista rakkautta olemassa? Muistomme omasta äidistämme on voinut haihtua; tietomme maailman suurista vapah-tajista on muuttunut unohdetuksi uskoksi; käsityksemme lapsen puhtaudesta on voinut muuttua kyynilliseksi tiedoksi siitä, että lapsessa jo näkyy kaikki huonous, hänessä on varmaan jo kaikenlaisia tendenssejä sukupuolilikaisuuteen j.n.e. — Näin me emme näe puhtautta enemmän kuin rakkauttakaan. Vanha sääntö on, että me emme näe

ympärillämme sitä, mitä ei ole meissä. Sentähden me emme voi nähdä rakkautta ja puhtauttakaan, ellei sitä ole jonkin verran meidän omassa sydämessämme. Vasta sitten, kun meidän sydämessämme on rakkautta, voimme nähdä rakkautta ympärillämme, ja vasta sitten, kun meidän sydämessämme on puhtautta, voimme nähdä puhtautta ympärillämme. Jeesus Kristus antoi meille sellaisen käskyn, joka erikoisesti teroittaa meille, että puhtauden on ennen kaikkea oltava sisäisen ollakseen mitään puhtautta.

Sen, että tämä Jeesuksen toinen käsky todella kuuluu elämään, ettei se ole Jeesuksen keksimä, vaan että Hän siinä tulkitsee elämän lain, ymmärrämme ja näemme, kun katselemme ihmisten kuolemanjälkeistä elämää, kun katselemme sitä ikuisista elämää, joka on tässä maailmassa joka hetki ja joka häämöittää kuolemanjälkeisessä elämässä. Kun katselemme kuolemanjälkeistä elämää tämän persoonallisen elämän jatkona, näemme, mikä merkitys on Jeesuksen puhtauden käskyllä. Kuoleman jälkeen on hyvin paljon synkkää ja kauheaa juuri tämän toisen käskyn yhteydessä. Sillä todella on niin, kuten on sanottu, että kaikki se, mikä kuuluu sukupuolielämään, on saanut aikaan ihmiskunnan suurimmat kärsimykset. Tämä näkyy selvästi kuolemanjälkeisessä elämässä, sillä siinä ovat synkimpiä puolia juuri ne kärsimykset, jotka seuraavat sukupuolielämän väärinkäyttöä ja väärin ymmärtämistä. Verrattain harvoin tapaamme kuo-

lemanjälkeisessä elämässä ihmissieluja, jotka ovat synkässä vankeudessa sentähden, että ovat ylen ahneita. Se on jo jotakin erikoista. On harvinaisen havainto, että näkee ihmisiä, jotka ovat sielunsa koko voimalla kiintyneet kultaan, ahneuteen, jota vastoin, kun seuraamme kuolemanjälkeistä elämää ja siinä esiintyviä seurauksia sukupuoli-elämän eri hairahduksista, niin näemme, että siinä on aivan tavattomia joukkoja ihmissieluja, jotka ovat samanlaisissa kahleissa. Eivät tietenkään läheskään kaikki ihmiset, mutta suurimmat joukot, jos vertaa niitä muihin synteihin ja rikoksiin, siitä syystä, että ihmisen sukupuolielämä, rakkaus- ja lempielämä, on niin lähellä jokaista ihmistä, tulee itse luonnosta. — Ahneus esim. ei ole niin lähellä ihmistä. — Sentähden on luonnollista, että ihmissielut kuoleman jälkeen ovat erilaisissa tiloissa. Kun lukee esim. Danten kertomuksia purgatorios- ta ja infernosta, niin huomaa, kuinka hänellä on ollut selviä kokemuksia niistä asioista. Tietysti hänen katolinen uskonsa tai se, minkä verran hän katsoi velvollisuudekseen esittää asiat katolisen uskon rajoissa, tekee sen, että hän väritti kuvauksia sen mukaan. Tutkijan omat silmälasit jonkin verran myös värittävät asioita. Sentähden salatieteilijä, mystikko, joka on päässyt siihen, että voi tutkia niitä asioita, kenties kuvaa niitä hieman toisella tavalla kuin joku Dante; mutta asiat ovat pohjaltaan samat; niitä katsellaan vain eri kulmilta.

Eräs tavallinen havainto kuolemanjälkeisessä elämässä on, että sielut kiitävät kuin tuulessa, ja voi kuulua huutoa, ja näkyä, että onnettomat sielut — nehan ovat kyllä itse asiassa astraalitulassa, mutta sinne heijastuu tämä maailma — liitelevät sellaiseen paikkaan maan päällä, jossa harjoitetaan huonoa, epäsideellistä elämää. Ne ovat silloin omien himojensa vallassa; ne etsivät tyydytystä siinä, että menevät maan päällä elävien sielujen luo, jotka voivat tyydyttää himojaan. Ja nämä kuoleman jälkeisessä elämässä olevat sielut, joilla ei ole fyysillistä ruumista, tarrautuvat kiinni fyysillisiin ihmisiin ja saavat silloin hieman tyydytystä näiden toisten ihmisten tyydytyksestä. Tämä on tietenkin synkkä näky. — Mikään ihmissielu ei ole kovin kauan siinä tilassa, mutta vaikka se kestäisi vain kuukausia tai viikkoja, niin sellaiselle sielulle se on pitkä aika.

Sitten on monenlaisia näkyjä, jotka näyttävät meille, kuinka ihmiset vielä palvelevat sukuviettä. Voi olla joku nainen, joka on maan päällä eläessään ollut erikoisen, sanoisinko, koketti, ja joka on saanut monen nuorukaisen ja miehen sydämen ensin surusta itkemään, sitten kiroamaan siten, että on herättänyt heissä intohimoja, mutta ei ole aikonutkaan niitä tyydyttää, sillä hänen tyydytyksensä on ollut se, että on saanut nähdä miesten kärsivän. Kuoleman jälkeen kiirastulessa, tuonelessa, jossa hän saa tutkia ja oppia tuntemaan itseään, hänen päälleen hyökkää kuin suuri mies-

olento — se voi olla myös apina —, joka tahtoo hänet omistaa; ja ketään ei ole häntä auttamassa. Tällainen peto hyökkää hänen päällensä ja tahtoo syleillä häntä sukupuolikiimassa. Tämä on hänelle hirmuinen helvetti. Tuo peto on itse asiassa noiden kaikkien miesten ajatukset. Hän oppii silloin ajattelemaan: ”Mitä minä teinkään kaikille noille miehille? Minä olin hirmuinen olento; minä herätin tuon kaiken heissä; nyt se tulee minun päälleni.” Ja hän joutuu lopulta suureen omantunnon tuskaan, ja hänen sielunsa vaikeroi: ”Olenko minä ikuisesti kadotettu olento; kuka pelastaa minut?” Sitten voimme nähdä myös suuren joukon olentoja, jotka kaukaa näyttävät ehkä siltä, niinkuin olisi suuri huone tai kuoppa täynnä sihiseviä käärmeitä, mutta kun menemme lähemmäksi ja tutkimme, huomaamme, että ne ovat kaikki miehiä. Ja kun he itse katselevat itseään, he näkevät itsensä ja toisensa miehinä. He ovat niitä, jotka elämänsä aikana ovat löytäneet onnensa ja nautintonsa siitä, että ovat pettäneet naisia, vietelleet toisen naisen toisensa perästä. Vaikka he olisivat olleet naimisissa, se ei ole paljon heille merkinnyt. Heidän elämänsä on vaatinut yhtämittaista vaihtelua ja tyydytystä; ja niin he ovat vietelleet sekä nuoria tyttöjä että rouvia. Ja he ovat saaneet tyydytystä siitä, että ovat voineet tiettyjä konsteja käyttäen näyttää milloin viattomilta ja kokeuttomilta, milloin suurilta sankareilta. Mutta kuoleman jälkeen tuo kaikki on heidän edessään,

ja silloin heistä itsestään tuntuu, vaikkeivat he sitä näkisikään, kuin jokin polttaisi ja palaisi heidän sisässään, kuin hirmuiset käärmeet olisivat heidän sisässään ja tulisivat korvista ja suusta ulos. Ja silloin he huomaavat: ”Tällainen käärme olen ollut maan päällä.”

Nuo tuskat kuoleman jälkeen ovat kuvaamattomia, sillä niitä ei ole mikään siellä estämässä. Kun me täällä kärsimme, niin täytyy tässä meidän ruumiissamme jonkin osan väreillä. Ilman aineellisia vibratioita me emme voi mitään tuntea. Jokaisen tuskan pitää panna liikkeelle tuollaisia värähtelyjä, ja se laimentaa tuskan. Mutta tuskan koti-maa on astraalimaailma, sillä siellä sen aineellisuus on niin lähellä ajatusta ja tunnetta, että se on itse sitä tunnetta ja ajatusta. Se väreilee ja muuttuu ajatusten ja tunteitten mukaan, ja tuntuu tajunnassa aivan välittömän voimakkaana. Seuraus siitä, mitä me ihmiset olemme, — ei se, mitä me teemme, sillä teoista tulevat seuraukset seuraavassa syntymässä —, tuntuu kuolemanjälkeisessä elämässä. Sentähden tuskia sanotaan helvetiksi. — Tämä fyysillinen taso on oikeastaan ainoa paikallinen helvetti, ja tästä olisi tehtävä näkyvä paratiisi. Ja jotakin olemme saaneet aikaan siinä suhteessa. Mutta kuolemanjälkeisessä elämässä on olemassa paikattomat, elävät helvetit ja paratiisit. Ja nekin meidän on muutettava. Helvetit on muutettava paratiiseiksi; ja se tapahtuu tavallaan jokaisen ihmisen eläessä. Ihmisen helvetti siellä

muuttuu paratiisiksi siinä määrin, kuin ihmisessä on ollut hyvää, jaloa, kaunista, kuolematonta maan päällä. Mutta tämä maanpäällinen paikallinen helvetti ei itsestään muutu paratiisiksi. Kuolemanjälkeisessä elämässä ohjataan ihmisen kulkua välittömästi helvetistä paratiisiin, mutta maan päällä sitä ei voida tehdä ilman ihmisen omaa myötävaikutusta, sillä me olemme vapaita siinä suhteessa, että meidän täytyy luoda itse oma onnemme. Ja onni ei ole mitään rajoitettua, vaan yhteistä. Jos minä olen onnellinen, teen toisetkin onnellisiksi. Ja minä en voi olla onnellinen, jollen ole tehnyt työtä toisten onnen puolesta. Sellainen on maallisen elämän tehtävä ja läksy.

Tarkastakaamme sitten tavallisen ihmisen kuolemanjälkeistä elämää. — Jokaisessa ihmisessä on tietenkin paha ja heikkoutta, niin että hänen täytyy joutua kärsimystilaan, mutta on paljon ihmisiä, jotka eivät joudu kuoleman jälkeen erikoiisiin helvetteihin. On paljon niitä, jotka astuvat jokseenkin suoraan taivaaseen, ei Jumalan valtakuntaan, vaan siihen taivastilaan, joka odottaa jokaista ihmistä kuoleman jälkeen. Mutta tavallinen kokemus kuoleman jälkeen on kuitenkin se, että ihminen on jonkin aikaa jonkinlaisessa purgatoriossakin. Jokainen ihminen, kun hän kuolee ja ennenkuin hän joutuu itsensä kanssa tekemisiin, on ensin aivan se sama tavallinen ihminen, mikä hän oli eläessään täällä. Sentähden, jos saamme tavata vastakuolleen tai mediumin välityksellä

tiedustaa häneltä asioita, niin saamme tietää, että hänellä on hyvä olla. — Joidenkuiden sielujen laita, kuten murhaajien ja murhattujen, jotka vielä ovat sidotut tähän ilmapiiriin, on tietysti toinen, jolleivät he saa nukkua. — Mutta tavalliset ihmiset jatkavat tätä tavallista elämää, eivätkä aina tiedä, että ovat kuolleet. He tapaavat ennen heitä kuolleita omaisiaan ja ystäviään, ja se on heidän mielestään oikein mukavaa. Niinkuin joku oli sanonut: ”Jos tämä on helvetti, niin tämä on oikein mukavaa, mutta jos minä jostakin salaperäisestä sattumasta olen joutunut ikuiseen taivaaseen, niin ymmärrän paremmin tätä, kuin jos minun olisi pitänyt seisoa pilven lonkareella ja soittaa torvea. Täällä on oikein hauska seurustella toisten kanssa”. Ja se ei ole ollenkaan ihmeellistä; se on hyvin monen ajatus ja tunnelma. — Ajatelkaamme esim. aviopuolisoi- ta. Vaimo on kuollut ennen, ja sitten kuolee mies. ”No terve!”, — hän aivan ihmettelee —, ”tuossa on minun vaimoni ja kaikki ystäväni”. Ja hän huomaa, että siellähän voi ruveta viettämään mukavaa elämää; ja hän elää ja asuu oman vaimonsa kanssa. Ja jos se avioliitto maan päällä on ollut tuollaista enemmän tai vähemmän jokapäiväistä, ettei ole ollut mitään suurempia vaikeuksia, mutta ei myöskään mitään suurempia tunteita ja autuuksia, niin tämä yhdessäolo jatkuu kuoleman jälkeen jonkin aikaa sovussa; mutta sitten nuo aviopuolisot huomaavat, että heillä on erilaisia harrastuksia kuten

maan päälläkin. Rouva oli ollut jonkin verran uskonnollinen, oli käynyt kirkossa tai jossakin lahkossa, seurassa; mies taas ei ollut huvitettu sellaisesta, vaan enemmän työstä ja seurustelusta. Ja kuoleman jälkeen aivan sama eroittaa heidät kuin maan päälläkin. He näkevät toisiaan hyvin harvoin ja lopuksi ei yhtään, koska heillä kummallakin on omat itsetuntemuksensa, jotka heitä odottavat. Ja niin menevät he kumpikin omaan purgatorioonsa, jossa he saavat ruveta miettimään ja taistelemaan omien persoonallisten halujensa kanssa. Sitten he syntyvät taivaaseen, ja heidän elämänsä on silloin uusi kuva fyysillisestä, maanpäällisestä elämästä, mutta nyt tuhatkertaisesti rikkaampana kaikesta, mikä siinä oli parasta. Heidän taivaansa on itse asiassa sangen subjektiivinen. Kuitenkaan emme voi sanoa, etteivätkö heidän sielunsa olisi kosketuksissa toistensa kanssa. Niin paljon kuin heidän sieluissaan oli yhteistä hyvää maan päällä, niin paljon ne ovat keskenään yhtyessä taivaassa. Me voisimme kuvata sitä yhteyttä jonkinlaisena lankana, joka on heidän välillään; muuten kumpikin elää omissa taivaassaan. Se on kuitenkin paljon todellisempaa kuin mikään elämä maan päällä. Sentähden, jos kysymme sielulta, joka on taivaassa: ”Onko sinun elämäsi unta nyt?”, — niin hän sanoisi: ”Ei, tämä on paljon suurempaa todellisuutta kuin maan päällä.” Ja se on subjektiivista; se on perinpohjin yksilön omaa onnea. Ja mikäli siihen toiset otta-

vat osaa tai enentävät sitä onnea, sikäli on olemassa yhteisiä lankoja sielujen välillä. Siellä ei mikään voi häiritä toisen onnea. — Näiden avio-puolisoiden taivas loppuu siihen, että se tulee ikäänkuin läpikuultavammaksi, enemmän unen-näön tapaiseksi, ja heidän sielussaan herää sanomaton kaipuu: ”Mutta eikö ole ketään sellaista ystävää, ketään sellaista ihmistä, joka voisi rakastaa ja jota minä voisin rakastaa kaikessa, mitä suurimmassa onnessa ja mitä ihmeellisimmissä olomuodoissa?” — On ikäänkuin rakkauden kaipuu kummankin sielussa nousisi ylimmilleen. Ja tuo sanomaton ja kuolematon rakkauden kaipuu nousee niin korkealle, että he haihtuvat ja kuolevat siihen. Ja sen perästä tulee uusi syntyminen.

Tämä on minusta elävä näyte siitä, että jokaisen ihmisen sielussa asuu sanomaton usko ja tieto siitä, että täytyy olla olemassa jotakin kuolematonta rakkautta, ei ainoastaan tuossa jumalallisessa merkityksessä, että se ulottuu kaikkia kohtaan, vaan kuolematonta rakkautta toista ihmis-sielua kohtaan.

Otan vielä erään esimerkin. Joskus on ollut sellaisia nunnia täällä maan päällä, että he todella ovat pyhittäneet koko elämänsä taivaalle, vapah-tajalle ja jumalan äidille, ovat eläneet ajatuksis-saan, tunteissaan ja teoissaan täysin puhtaina läpi elämänsä. Hän on ajatellut ainoastaan vapah-tajaansa ja on ollut sanomattoman hyvä ja lem-peä kaikkia ihmisiä kohtaan, jotka hän on koh-

dannut ja joita hänen on tullut auttaa. Hänessä on asunut ainoastaan sellainen sisäinen halu, että hän tahtoo olla kokonaan tuon taivaallisen ystävän oma. — Jotkut lääkärit ovat sanoneet: tuollaiset nunnat ovat sitten hairahtuneet sukupuoli-elämään; heidän tunteensa vapahtajaa kohtaan on ollut aivan seksuaalista tunnetta. Niin, tietenkin on ollut sellaista ehkä väärää rakkautta, mutta on ollut todella oikeaakin rakkautta. On ollut nunnia, jotka ovat olleet kuin ruumistuneita enkeleitä. He ovat eläneet vain ihannetta varten. Heidän päähänsä ei olisi pälkähtänytkään, että maan päällä olisi miehiä, joita he voisivat rakastaa niin kuin sitä ihannekuvaa Vapahtajasta, mikä heillä on. — Tällaisella ihmisellä ei ole kiirastulta, vaan hän astuu suoraan taivaaseen; hän kulkee siellä enkelinä, kuten maan päällä. Mutta sitten, kun hän tulee enemmän ja enemmän tietoiseksi siitä ihmeellisestä kaipuusta, mikä hänen sydämessään aina on elänyt, niin hän tulee Jumalan valtakunnan portille; eikä hän ole siihen nukahtanut, niin kuin toiset, ei kadottanut tajuntaansa; hän on kulkenut taivaitten läpi portin luo, joka avataan hänelle. Ja sen toisella puolella hän tapaa sen oman ystävänsä, jota hän aina on rakastanut. Hän tapaa hänet täydellisessä puhtaudessa, kirkkaudessa, rakkaudessa.

VII

»Älkää ollenkaan vannoko»

Jeesuksen vuorisaarnan kolmas käsky kuuluu, niinkuin muistamme: ”Taas olette kuulleet sanotuksi vanhoille: älä vannoo väärin, vaan pidä valasi Herralle. ‘Mutta minäpä sanon teille:’ Älkää ollenkaan vannoko, ei taivaan, ei maan, ei Jerusalemin, ei oman päännen kautta; vaan teidän puheenne olkoon: ‘On, on’, ja ‘ei, ei’. Mikä on siitä yli, se on pahasta.”

On siis sangen selvää, että Jeesus Kristus tässä kieltää kaiken vannomisen. Me ihmiset, jotka elämme tässä kristikunnassa, näissä nykyisissä yhteiskunnissa, suorastaan hämmästyimme, hätkähtämme. Emme tiedä, mitä ajatella ja tehdä, siliä koko meidän yhteiskunnallinen elämämme on tavallaan rakennettu valalle; ainakin sangen useissa tapauksissa vala tulee kysymykseen tässä kristikunnassa. Meistä tämä tuntuu ristiriitaiselta, ja me kysymme: ”Ketä sitten pitäisi seu-

rata; tätä kristikunnan tapaa, vaiko sitä Mestaria, sitä Vapahtajaa, jota kristikunta sanoo palvelevansa ja seuraavansa?” Jokainen ihminen, jokainen kristitty voi joutua oikeuden eteen, esimerkiksi todistamaan jotakin asiaa ja silloin häneltä vaaditaan vala. Hänen pitää vannoa puhuvansa aivan puolueettomasti totta. Häneltä vaaditaan vala, ettei hän valehtelisi eikä kertoisi asioita miltään persoonalliselta, itsekkäältä tai toispuoliselta kannalta, vaan totuuden sellaisena kuin se on, joskus voi silloin tapahtua oikeudessa, että joku ihminen sanoo: ”Meidän Mestariimme on kieltänyt meitä vannomasta. Minä en voi tehdä valaa; puhun muutenkin totta; en silloin valehtele enkä ole puolueellinen.” Ja silloin voi tapahtua, että tuomarit ovat niin valistuneita, että sanovat: ”Annetaan hänen todistaa ilman valaa”. Ja se on hyvä, sillä vala muodostuu omantunnon asiaksi varsinkin ihmiselle, joka on rehellinen ja puhuu totta. Hän tuntee aivan siveellistä vastarintaa sisässään, kun vaaditaan, että hän käyttäisi turhia sanoja vakuuttaakseen puhuvansa totta. Ja voi olla jo yleisessä mielipiteessä ja tiedossa ja omassatunnossa, että voidaan poiketa tuollaisesta velvollisuudesta muutamissa oikeustapauksissa. Onhan kuitenkin joka tapauksessa erittäin huomattavaa — ja voisi lisätä, hämmästyttävää —, että kristikunnassa ihminen voi joutua tällaiseen ristiriitaan. — Mutta sitten on toisenlaisia valoja, joita aina vaaditaan tässä kristi-

kunnassa, ja joita asianomaiset eivät kaiketi voi välttää. Pappi ei kelpaa papiksi kristikunnassa, Kristuksen kirkossa, jos hän ei ole tehnyt valaa — vastoin Mestarinsa käskyä. Papin täytyy vannoa pyhän kirjan kautta, että hän puolustaa kirkkoa ja sen oppia, pysyy kiinni kaikissa dogmeissa, ja että hän on uskollinen hallitukselle. Jokaisen virkamiehen täytyy tehdä saman suuntainen vala: luvata olla uskollinen maan hallitukselle, laeille, säännöksille. Jokaisen sotamiehen täytyy vannoa tottelevansa päällikkönsä käskyä. Ja tässäkin voi tietysti syntyä ristiriitoja. — Muistan, kuinka eräs pappi kerran sanoi minulle — siitä on jo pitkähkö aika —, että hän on hyvin vaikeassa asemassa, sillä hän uskoo, että ihminen kuoltuaan joutuu henkimaailmaan. Hän ei nuku ikuista tuomiota odottaen, vaan elää jonkinlaisessa puhdistustilassa, mutta ei — hänen käsittääkseen — ikuisessa helvetissä; taivaassa ihmiset pikemmin odottavat. Minä ilostuin kovasti ja sanoin: ”Teillähän on aivan teosofiset mielipiteet”! Hän huomautti: ”Tietenkin minä olen itse saanut sen vakaumuksen, mutta en saa puhua siitä. Minun täytyy puhua kirkossa sunnuntaisin ikuisesta kadotuksesta ja autuudesta tämän elämän — viimeisen tuomion — jälkeen, joihin asioihin minä en usko, ja jotka tiedän vääriksi. Minulla on kokemuseräistä tietoa siitä, että vainajia on olemassa kuoleman jälkeen henkimaailmassa, mutta en saa siitä puhua; muuten menetän virkani. Ja mitä

seuraa siitä, jos rikon valani ja puhun ihmisille? Menetän virkani. Ja mitä minä rupean tekemään, jos menetän virkani, kun en ole oppinut mitään muutakaan työtä? Siitä on Useampia kymmeniä vuosia, kun tämä pappi valitti minulle näin. Ja minä tunsin suurta myötätuntoa häntä kohtaan, mutta samalla kauhistuin hengessäni ja oli jäätävän kylmä. Ajattelin: ”Noin on ihmisen täytynyt myydä itsensä valheelle”. Mutta ajattelin, että noin on useampien ihmisten laita, Useimmat papit eivät tiedä myyneensä itseänsä vaiheelle, mutta kaikki ne, jotka sen tietävät, ovat vaikeassa asemassa. Tämä tapahtui siis kauan sitten; nyt on aika toinen. Olen nähnyt sanomalehdistä, että eräs pappi puhuu hyvin usein henkimaailmasta. Huomaan että tilanne on muuttunut, ja pappi voi puhua, jos tahtoo, vapaammin. On eräitä kirkkoja Ruotsissa, jotka ovat poistaneet ikuiset helvetit ja perkeleet opeistaan. — Mutta kaikkien virkamiesten täytyy taipua tuon välttämättömyyden edessä, että heidän täytyy tehdä vala, vaikka Jeesus Kristus, kristikunnan mestari, vapahtaja ja opettaja on aivan nimenomaan kuitenkin vuorisarnassaan, siis omissa opetuksissaan, kieltänyt valan teon. — Kuitenkin voimme vielä hieman tarkastella tätä seikkaa. Emme ollenkaan ajattele nyt virkamiehiä ja sotamiehiä, joille valan teko tuntuu luonnolliselta, koska heidän täytyy luvata totella ylempiensä käskyjä. Mutta meitä hämmästyttää suuresti, että pappien, joiden pitäisi seurata

Mestaria ja palvella uskonnollisia, eettisiä päämääriä, täytyy tehdä valoja vastoin Mestarin käskyjä. — Mutta meidän täytyy kääntää huomionne myös siihen seikkaan, että aina on ollut maailmassa tällaista valantekoa, ja kaikista valistuneimmissa ja parhaimmissa piireissä. Ajatelkaamme meidän aikamme vapaamuurareita. Vapaamuurarius pysyy salaisena syrjäisiltä, vaikka kaikki ihmiset tietävät, että sitä on ollut läpi vuosituhansien, sen johdosta, että kaikki vapaamuurarit ovat vannoneet pitävänsä kaikki opetuksensa ja menonsa salassa. Ja kun menemme vähän enemmän taaksepäin ajassa, tulemme niihin aikoihin, jolloin oli niin sanottuja mysteeriöitä. Huomaamme, että sekä modernit vapaamuurarit että kirkotkin ovat jonkunlaisia heijastuksia tässä maailmassa näistä vanhan ajan mysteeriöistä. Ja tiedämme, ettei kukaan voinut tulla vihityksi näihin mysteeriöihin, ellei hän tehnyt mitä ankarimpia valoja; hänen täytyi vannota pitävänsä kaikki, mitä hän sai tietää, salassa. Sentähden ei olekaan jäänyt erikoisempaa julkista tietoa vanhoista mysteeriöistä; se minkä tiedämme, rajoittuu pinta-asiain asioihin. Kuitenkin tiedämme, että kreikkalainen filosofi Platon, joka oli vihitty Egyptin mysteeriöihin, jotka olivat sen ajan kuuluisimmat, sanoi, että hänellä oli hyvin suuri halu rakentaa täydellinen filosofinen järjestelmä sen pohjalle, mitä hän oli saanut tietää mysteeriöistä, ja kertoa koko ihmiskunnalle sitten siitä järjestel-

mästä. Ja hän ajatteli ja viittasi sanoillaan siihen, että epäilemättä siitä olisi paljon apua ihmiskunnan elämälle. Hän ei kuitenkaan sitä tehnyt. Dialogeissaan hän viittaa noihin mysteerioihin ja tuo esille oppeja, jotka tiedämme hänen saaneen mysteeriosta. Ajatelkaamme sitä seikkaa, että toinen suuri kreikkalainen filosofi Aristoteles, joka ei ollut mysteeriöihin vihitty, uskoo tuohon vanhaan maapalokeskeiseen järjestelmään, jossa maapallo on keskuksena ja kaikki muu kiertää sen ympäri. Aristoteles ei ollut saanut mysteeriöistä mitään tietoa. Mutta Platon tiesi, että maapallo ja muut planeetat kiertävät auringon ympäri, uskoi heliosentriseen järjestelmään. Hän oli siinä suhteessa pythagoralainen, sillä tiedämme, että Pythagoras opetti juuri sitä. Mutta mitään suurta kokonaista filosofista järjestelmää Platon ei uskaltanut rakentaa kaikkien tietojensa perusteella. — Ja sitten me oikeastaan myöskin tiedämme historiasta, että jotkut sangen suuret mysteeriöissä vihityt, niinkuin Buddha, ja niinkuin Jeesus Natsarealainen, ovat saaneet aikalaisiltaan moitteita siitä, että ovat paljastaneet mysteeriöiden salaisuuksia. Muistakaamme, kuinka evankeliumeissa kerrotaan siitä, että kun Jeesus oli tutkittavana pappien edessä, niin ylimmäinen pappi repäisi vaatteensa ja sanoi: ”Mutta hänhän on Jumalan pilkkaaja ja rienaaja”! Mistä se johtui? Se johtui siitä, että hän tahtoi tällä ilmaista, että Jeesus oli paljastanut salaisuuksia, joista

heillä oli aavistusta, mutta jotka he tahtovat pitää salassa. — Juutalaiset eivät saaneet mainita Jumalaa nimeltä. Tiedämme, että kun he lukivat pyhiä kirjoituksia, he eivät sanoneet Jumalan nimeä, johon oli kirjaimilla viitattu, vaan he lukivat muuta, esimerkiksi "Odonai" sen asemasta. — Jeesus Kristusta syytettiin siitä, että hän oli käyttänyt tätä pyhää nimeä, ja siitä ylimmäinen pappi suuttui ja kauhistui. Hän oli sen nimen avulla tehnyt ihmetöitä. Tämä oli hänen mielenosoituksensa. Siis heidän kannaltaan Jeesus Kristus rikkoi valansa, lupauksensa. — Samaten teki Buddha ja kaikki korkeat ihmiset, jotka ovat ihmeellisesti auttaneet ihmiskunnan henkistä elämää. Suuret uskontojen perustajat, vapahtajat ovat rikkoneet valansa. — Eikö tämä siis opeta meille jotakin? Se näyttää meille, että näillä vanhoilla mysteeriöillä oli kyllä suojanaan se, että tavallinen vihitty ihminen ei saanut ilmaista salaisuuksia. Sillä nämä salaisuudet saattoivat olla sitä laatua, että niitä voitiin käyttää väärin myös pahan palveluksessa, ei ainoastaan hyvän. Ja siksi oli varjeltava sekä pyhää tietoa että myöskin ihmiskuntaa. Ja että esimerkiksi Platon ei uskaltanut kertoa niin paljon, kuin hän olisi tahtonut, riippui siitä, että hän ei ollut täysin vapaa sanokaamme esimerkiksi kunnianhimoista. Kun hän ajatteli, että hän olisi tahtonut rakentaa suuren filosofisen järjestelmän, niin siinä ajatuksessa piili pieni jalo kunnian himo; hän ajatteli, että hän saisi raken-

taa sen järjestelmän ja esittää asiat ihmisille ja tehdä heidät onnellisiksi. Muistanette, että H. P. Blavatsky nimittää Platonia viidennen kierroksen ihmiseksi — me olemme neljännen —, joissa järki on hyvin pitkälle kehittynyt. Platon oli hyvin etevä järki-ihminen. Kaikki hänen dialogiansa ovat kuin puhdasta järkeä. Mutta hän ei saanut paljastaa mysteeriosalaisuuksia, koska hän ei olisi osannut tehdä sitä puhtaasta inhimillisestä rakkaudesta. Mutta me näemme, että nuo toiset, suuret vapahtajat rikkoivat valansa, niin se tapahtui rakkaudesta. Ne olivat valmiit menemään kuolemaan rakkaudesta ihmiskuntaan, Heillä ei ollut mitään muuta motiivia, jossa olisi otettu huomioon heidän oma persoonallisuutensa. He eivät ajatelleet muuta kuin ihmiskunnan onnea. Sentähden — me voimme lisätä — he olivat oikeutetut rikkomaan inhimilliset valat. Jos Jeesus jossakin mysteeriassa oli tehnyt sellaisia valoja, luvannut, ettei hän kerro, hän tunsii olevansa oikeutettu rikkomaan kaikki sellaiset valat. Hän oli täynnä rakkautta; hän otti päälleen, mitä karmaa tahansa, auttaakseen ihmisiä heidän hädässään. Ja samalla tavalla ovat menetelleet nuo toiset suuret ihmiset. Ja se on ainoa motiivi, joka on yläpuolella kaiken muun. Rakkauden nimessä Jeesuskin oli oikeutettu rikkomaan nuo valat, koska hän oli yläpuolella noita ihmisiä. Hän tiesi enemmän kuin kukaan muu. Ei kukaan voinut häntä sitoa. Hän oli oikeutettu paljastamaan,

mitä hän itse hyväksi näki. Tämän me voimme ymmärtää mysteeriavaloihin nähden. Ja kaikki tässä ulkonaisessa maailmassa on kuin peiliheijastusta siitä, mitä toiset ihmiset ovat saaneet oppia mysteerioiden, sisäisessä elämässä ja toisessa maailmassa. Siitä se on koitunut tavallaan kuin peilikuvana tähän näkyvään maailmaan. Sillä tavalla ovat yhteiskunnat syntyneet; ja se tekee, että nämä yhteiskunnat ovat jollakin tavalla oikeutettuja.

Mutta on otettava huomioon eräs toinenkin seikka. Mitä vala yleensä koskee? Se koskee aina tulevaisuutta. Minä lupaan vastedes oikeudessa puhuvani totta — tai vastedes tottelevani jotakuta ylempääni. Näin tähtää jokainen vala ikäänkuin tulevaisuuteen. Ja nyt voimme kysyä: ”Onko tulevaisuus jotakin niin vierasta, ulkopuolella ihmisen — kuinka sanoisi — vaikutuspiirin, että hän ei voisi eikä olisi oikeutettu kääntämään katsettaan tulevaisuuteen?” — ”Ihminen ei hallitse tulevaisuutta. Me emme tiedä, mitä voi tapahtua. Sentehden me emme voi mitään myöskään luvata, vielä vähemmän vanna”. — Niin voimme huomauttaa. Tulevaisuus ei ole meidän käsissämme; emme voi luvata. Tämä on tavallaan totta. Mutta on huomattava, että jos emme uskaltaisi mitään luvata, ei tulisi mitään yhteisestä elämästämme. Minä en voisi lopettaa tätä luentoa sanomalla, että ensi sunnuntaina jatkan, jos en voisi luvata. Ei piisi yhteiskunnallista elämää, jos emme mitään

lupaisi yhteiskunnallisen elämän suhteen. Lasten täytyy mennä kouluun; virkamiesten täytyy mennä virastoihinsa. Mies tulee työstä kotiin ja odottaa, että vaimo on tehnyt hänelle päivällisen valmiiksi. Jos ei mies ollenkaan voisi luottaa, että hänen vaimonsa on laittanut ruokaa, hänen elämänsä tulisi koko lailla mahdottomaksi. Jos on vaimoja, jotka istuvat kahvikesteissä, kun odotamme ruokaa, sanomme, että sellaiset vaimot täyttävät huonosti tehtävänsä ja velvollisuutensa. Koko yhteiskuntamme on järjestetty lupauksille siten, että odotamme jotakin tulevaisuudelta. — Tarkoittaako Jeesus siis, ettei mitään saisi luvata tulevaisuuden suhteen? Onko Jeesus siis tahtonut sanoa: Älkää koskaan ajatelko mitään tulevaisuuden suhteen”. Silloinhan hän ajattelisi sellaista yhteiskuntaa, jota, emme voi kuvitellakaan; jossa ei olisi tunteja, päiviä, viikkoja, kuukausia . . . ei mitään; kaikki olisi yhdentekevää. Silloin ei voisi olla mitään yhteiskunnallista elämääkään. Kun Jeesus kielsi valan sanoen: ”Älkää vannoko”, — hän tarkoitti ja tahtoi sanoa: ”Älkää vannoko, että huomenna tulen luoksesi”. Minähän voin olla kuollut tai sairas, ja minä en pääse. Ei pidä vanna, sanoo Jeesus, sillä sillä sitoo sielunsa pahalla tavalla. Tulee vain luvata; silloin on kaikki luonnolliset edellytykset olemassa. ”Jos Jumala suo, niin tulen. Itselläni ei saa olla esteitä; ne koetan voittaa. Mutta jos on mahdottomia esteitä, en voi tulla”. Tällaisia mahdollisuuksia on jokapäiväi-

sessä elämässä. Ei opettajaa esimerkiksi vaadita tulemaan kouluun, jos hän on sairas ja makaa kuumeessa. Hän lähettää silloin sanan, ettei voi tulla. Sentähden Jeesus sanoo: ”Älkää vannoko, sillä siten te vangitsette sielunne”. — Se sisältää vielä muutakin, johon kohta tulemme. — Mutta se, että lupaaminen kaikessa vaatimattomuudessaan ja nöyryydessään on luonnollista, näkyy siitäkin, että meidän sielumme autuuden ja hurmion hetkinään on kuin jotakin lupaus; on kuin eläisi jossakin ikuisuudessa, jossa ei ole mitään tulevaisuutta, enemmän kuin menneisyyttäkään, vaan ainoastaan nykyhetkeä. Meidän sielumme tuollaisena autuuden hetkenä on itse kuin jotakin lupaus täynnä. Silloin me aina, kun olemme täysin onnellisia, olemme nousseet kuin henkemme sisäisiin taivaisiin, ja silloin me tahdomme: ”Tämä on oikeata, ja tämän pitäisi kestää”! Meidän sielumme näin ikäänkuin tunteissaan lupaa, vaikka se ei sitä sanoin tekisi: ”Minä tahdon aina olla hyvä, aina rehellinen”! — tai jotakin muuta sellaista, joka siinä onnen hetkessä on saanut ikäänkuin täyttymyksen. Jos ihminen esimerkiksi suuren hurmion hetkenään tuntee, että tämä tuli siitä, että hän oli hyvä — hän auttoi jotakuta, ja siitä tunsii sanomatonta taivaallista nautintoa —, silloin hänen sielunsa sanoo: ”Minä tahdon aina olla tällä tavalla hyvä; tämä on oikeata elämää”! Huomaamme, että lupaus tulevaisuuden suhteen on täten jotakin luonnollista

ihmiselle. On ikäänkuin ihminen tietäisi sielusaan, että hän on tulevaisuuden herra. Sitten vasta, kun hän joutuu tähän jokapäiväiseen toimintaan, hän ei hallitse sitä niin täydellisesti kuin hänen sielunsa tunsu autuaallisena hetkenään, ja hänelle tulee epäilyksiä. Mutta luonnollista on meille kuolemattomina olentoina luvata. Se ei ole vastoin meidän luontoamme. Sen näemme vielä siitäkkin hetkestä, jolloin ihminen syntyy jälleen tähän maailmaan. Ennen kuin hän syntyy, niin hänen henkensä, joka on vapaa vanhasta persoonallisuudesta, siinä kaikista korkeimmassa taivaassa tuollaisessa hurmiotilassa näkee taakse päin useampia jälleensyntymisiä, ja kuinka hitaasti hän on mennyt eteenpäin. Ja hän katsoo tulevia jälleensyntymiä — näkee ainakin seuraavan ja näkee tehtävän, joka hänellä on tulevassa maallisessa elämässään. Siihen huomionsa kohdistuen, hän ajattelee rauhallisesti, mutta suurella intensiteetillä —, tuossa ylevässä mietiskely —, rukoustilassa, missä ihmisen henki on, hän hengessään aivan kuin lupaa itselleen, lupaa Jumalalle, lupaa elämälle: ”Nyt tahdon todella koettaa pyrkiä eteenpäin ja tulla hyväksi ihmiseksi!” Ja se tietysti merkitsee, että tuo henkiolento, sisäisin, korkein itsemme, minuutemme koettaa vaikuttaa tuohon persoonallisuuteen. — Persoonallisuus ei tiedä siitä mitään. Se on uusi olento, joka syntyy. — Henki takana, joka on vastuunalainen kaikista näistä persoonallisuuksista, koettaa vai-

kuttaa persoonallisuuteen, että se muistaisi olla rehellinen ja hyvä — ja muuta sellaista, mitä se tuossa suuressa autuuden tilassa on nähnyt ennen syntymistään. — Tästäkin näemme, että lupaus tulevaisuuden suhteen on luonnollista ihmiselle, että jokainen meistä on taivaissa luvannut jotakin Jumalalle. Mutta ihmisen persoonallinen minä on siksi sokea ja heikko, ettei se koskaan täydellisesti täytä, mitä sen henkiminä on luvannut.

Jeesus on tietysti ottanut huomioon nämäkin asiat; ja sentähden on sitä merkillisempi tuo hänen kolmas käskynsä: ”Älkää ollenkaan vannoko”. Se pakottaa meidät tarkastamaan asioita. Ja kaikista parhaimman selvyuden saamme siitäkin asiasta, kun tarkastamme kuoleman jälkeistä elämää.

Kuoleman jälkeisessä elämässä ihmishengellä on mahdollisuus päästä siihen ikuiseen elämään, Jumalan valtakuntaan, johon jokaisella Jeesuksen seuraajalla pitäisi jo täällä maan päällä olla avoin pääsy, joka on kuin avattu kristikunnalle. — Näemme, että kun kuoleman jälkeen joku ihmisielu kolkuttaa Jumalan valtakunnan porteille, niin hänen sielunsa täytyy olla puhdas kaikista sitoumuksista. Hän ei ole saanut mitään luvata eikä vanhoa, mikä olisi täyttämättä. Hän ei voi astua Jumalan valtakuntaan, ei yhtyä Jumalaan, jos mikään häntä sitoo. On kuin sen ovenvartija katsoisi hänen lävitseen; ja hän tuntee, että hänen täytyy olla puhdas kuin kristalli kaikista valoista

ja lupauksista, sillä muuten hän ei voi astua ikuisen elämään. Ja harvat ovat niitä, sillä Jeesus Kristus sanoo: ”Jokaisesta turhasta sanasta on teidän tehtävä tili”. Sentähden me näemme, että ihminen kuoleman jälkeisessä elämässä, ensinnäkin tuonelassa, helvetissä työskentelee kaikkien valojensa, lupaustensa ja sanojensa kanssa. Hänen täytyy vapautua kaikista niistä. Jos hän on jotakin luvannut toiselle ihmiselle, niin oli se kuinka pientä tahansa, on tarkoin luettavissa elämän kirjoista, onko hän täyttänyt lupauksensa. Ellei hän sitä ole, hänen täytyy käydä lävitse se kaikki, mitä tuo ihminen tunsi, odotti ja kärsi hänen takiansa. Hän saa syvästi tuntea, että siitä on karmaa, ja hän tahtoo tulla sellaiseen tilaan, että hän voi pyytää anteeksi. — Nuo kaikki asiat jäävät sitten syrjään, kun hän tulee taivaaseen. Siellä hän elää lupaustensa täyttämässä. Se, minkä hän täällä maan päällä oli sielussaan ikäänkuin luvannut hurmion hetkinään, täytyy taivaassa. Mutta niiden lupausten täytyy koskea inhimillistä hyvää, totuutta, jumalallista, kauneutta, mutta vain sitä, mikä meille on mahdollista; että meidän täytyy kasvattaa itseämme Jumalaa, valoa kohti. Se on ainoa inhimillinen lupaus. Siihen sisältyy paljon meidän suhteistamme toisiin ihmisiin. Siihen lupaukseen voi sisältyä uskollisuuden lupaus toiselle ihmiselle. Siinä ei ole mitään pahaa, kun se tarkoittaa ainoastaan hyvää. Silloin se ei sido meidän sieluumme. Voin tehdä itselleni lupauk-

seni, kun tahdon kasvattaa tahtoani. Lupaani esimerkiksi, etten tänään pistä mitään ruokaa suuhuni. Kaikissa uskonnoissa, m.m. katolisessa kirkossa on n.s. paastopäiviä. On suuresti kasvattavaa ihmisille, kun he niitä noudattavat. Jos kasvatamme vain järkeämme, meistä tulee kovin yksipuolisia. Meistä ei tule oikeita ihmisiä, karaktärejä, jollemme kasvata tahtoamme. Kaikki uskonnot ovat siinä juuri tahtoneet ihmisiä auttaa; ja yksi keino on juuri tämä paasto. Jos katolisessa kirkossa kerran viikossa, perjantaisin paastotaan, se merkitsee, että katolilaisten pitää sanoa itselleen sinä aamuna: — minä en tahdo pistää niitä ja niitä ruokia suuhuni. — Alkujaan oli niin, ettei saanut syödä mitään ruokaa. — Jos he sitä noudattavat, ensiksikin heidän ruuansulatuksensa pysyy kunnossa; mutta on suurempi siveellinen merkitys sillä, että ihminen tekee lupauksen ja pitää sen. Silloin hän kasvattaa omaa luonnettaan. Sentähden lupaukset tällaisten hyvien asioiden suhteen eivät ole mitään luonnottomia; ne aina toteutuvat taivaassa. Mutta kaikki turhat lupaukset, valat ja sen sellaiset, joita ei ole pidetty, kuitataan kärsimyksillä helvetissä.

Mutta minkä tähden Jeesus on oikeastaan kaiken vannomisen kieltänyt?, — kysymme. Onko se ainoastaan sentähden, että se muodostuu ihmisielulle pahaksi kahleeksi, joka estää häntä kuoleman jälkeen astumasta Jumalan valtakuntaan? — Ei ainoastaan sentähden; ei se tähtää vain

kuolemanjälkeiseen elämään, sillä sehän on vain tämän näkyvän elämän kaikua. Ei ole mitään muuta elämää tässä kiertokoulussa kuin se, joka tapahtuu vuorotellen näkyvässä ja näkymättömässä maailmoissa; ja ikuinen elämä on yhtäläillä näkyvää kuin näkymätöntä elämää. Jeesus ei siis ole voinut tarkoittaa kuolemanjälkeistä elämää sen paremmin. — Ihmiset eivät voi koskaan tulla toistensa veljiksi, jos he tekevät valoja, sillä niitä tekemällä he tulevat toistensa orjiksi. Ja ketään meistä ei ole asetettu toista sortamaan, eikä toisten alapuolelle — orjaksi. Kaikkien täytyy tuntea olevansa ihmisiä, vapaita olentoja. Me voimme luvata, mutta valalla me emme saa sitoa itseämme tottelemaan. Se voi pakottaa meidät siihen, mikä on vastoin omaatuntoamme. Sentähden Jeesus sanoo: ”Älkää koskaan vannoko, sitoko sieluanne kiinni toisiin. Luvatkaa kaikki hyvässä, ilossa ja riemussa, mitä sydämenne käskee teitä tekemään”. — Sillä lupaus ja sen täyttäminen riippuu mahdollisuuksista. Sillä meidän tiedämme, että ilman uskoa, lupauksia tulevaisuuteen nähden, emme voisi rakastaa toisiamme, emme elää yhdessä tämän maan päällä, emme tulla niiksi henkiolennoksi, jotka todella, ei ainoastaan tunteilla, vaan myös tiedollaan ja tahdollaan, hallitsevat tulevaisuutta. Siihen harva ihminen vielä kykenee. Mutta niillä ihmisillä, joilla on tietoa ja valtaa, on valtaa myöskin tulevaisuuden yli.

VIII

Mitä on olla pahaa vastustamatta

Jeesuksen vuorisaarnan neljäs käsky on tuo kaikille tuttu ”pahan vastustamattomuuden” käsky: ”Olette kuulleet sanotuksi vanhoille: ‘silmä silmästä ja hammas hampaasta’. — Mutta minä sanon teille: ‘älkää tehkö vastarintaa sille, joka on paha’.”

Tämä käsky on tullut niin kuuluisaksi viime aikoina kristikunnassa sentähden, että me olemme vähitellen kaikki oppineet huomaamaan, että emme sitä käskyä ollenkaan noudata. Emme ole siitä käskystä paljon tiennetkään. On ollut suorastaan hämmästyttävä seikka useimmille niin sanotuille kristityille, että tuollainen käsky on olemassakaan. Mikä on luonnollisempaa ja oikeampaa kuin, että pahaa vastustetaan. Mitä tulisi koko yhteiskuntaelämästäme, jos annettaisiin pahojen olla niin kuin tahtovat, jos he saisivat liikkua ja vapaasti tehdä pahoja tekojaan. Tuollainen käsky ja viisaus on aivan sopimaton

meille valistuneille ihmisille. Saattoi olla paikallaan vanhoina aikoina, jolloin Jeesus Kristus esiintyi, puhua tällaista järjetöntä. Jeesus — niin sanotaan — oli hyvin ihanteellinen haaveilija, joka itse oli hyvä ja toivoi, että toisetkin ihmiset olisivat hyviä. Mutta eihän itse todellisuus ollut sellainen. Vaikka Jeesus oli haaveilija, niin todellisuutta silmällä pitävät ihmiset eivät saata ruveta sillä tavalla haaveilemaan. He tietävät, että ihmiset ovat sangen häijyjä ja ilkeitä, jotka eivät tahdo muuta tehdä kuin kaikenlaista pahaa, jos heille vain annetaan siihen tilaisuus. — Ei ole siis ihme, että tämä, niinkuin muutkin vuorisäärän käskyt, vuosisatojen kuluessa ovat jääneet huomaamatta. Niitä ei ole opetettu kristinopissa, vaan on sen sijaan opetettu vanhoja Mooseksen käskyjä, joita Jeesus täydensi; jotka Jeesus oikeastaan syrjäytti ja antoi tilalle uudet käskyt. — Meidän aikanamme pahan vastuttamattomuuden käsky on alkanut herättää huomiota. Ja meihin ihmisiin vaikuttaa se, että Jeesus itse noudatti tätä käskyä. Tiedämme hänen elämänsä historiasta, kuinka hän omassa persoonassaan ei millään tavalla vastustanut pahoja olentoja. Hän ei asettunut heitä vastaan, vaan kielsipä opetuslapsiaankin vastustamasta niitä, jotka tulivat häntä vangitsemaan. Kun Pietari veti miekan ja sivalsi sillä sotamiehen korvan, niin Jeesus sanoi: ”Pistä miekkasi tuppeen”. Ja hän paransi korvan. Ja hän antoi viedä itsensä tutkittavaksi ja piinat-

tavaksi — kuolemaan ristille — hän, jonka elämä meidän mielestämme on miljoonia kertoja arvokkaampi kuin noiden roomalaisten ja sotamiesten. Hän on elävä esimerkki siitä, että pahaa ei ole vastustettava. Ja tämä on juuri meidän ajallamme selvä esimerkki, juuri meidän, josta olemme oppineet ajattelemaan ja huomaamaan, kuinka epäkäytännöllinen tuo tuollainen oppi on meidän ajallemme. Toiselta puolen emme suinkaan tahtoisi, että Jeesus olisi vastustanut pahaa. Kyllä me näemme, kuinka eettillisen kaunista on, että hän meni vastustamatta kuin lammas ristiin-aulittavaksi. Se oli kaunista, mutta rae emme soisi sitä kenellekään meistä tapahtuvan. Meidän yhteiskuntamme on järjestetty, ja se järjestys ei saa olla pahan puolella, vaan hyvän — niinkuin sanomme. Me ajattelemme tätä neljättä, pahan vastustamattomuuden käskyä ehkä sentähden, että olemme käyneet läpi suuren maailmansodan, jossa todella kaikki kansat tekivät parastaan vastustaakseen pahaa — sitä, joka heidän mielestään oli pahaa. Suuret armeijat hävittivät toisiaan. Ja maailma joutui siihen tilaan, missä se on nyt. Ja jokainen kysyy: ”Mitä hyötyä oli tuosta ihmisveren vuodattamisesta ja äärettömästä hävittämisestä”? Ja silloin meidän nykyisten ihmisten mieleen muistuu Jeesuksen sanat: ”Älkää vastustako sitä, joka on paha”. Ja itse asiassa voimme sanoa, että pahan vastustamattomuuden ajatus on ilmassa. On jo Euroopan eri maissa monia jär-

jestöjä, jotka nimenomaan tekevät työtä rauhan puolesta, jotka eivät siis enää soisi, että kansat menisivät sotaan toisiaan vastaan. Emme saa ajatella, että nuo toiset ovat pahoja, ja alkaisimme siten vastustaa pahaa. — Näemme nykyään myös ilmiöitä, jotka todistavat, että ihmiset ovat käsittäneet väärin tämän pahan vastustamattomuuden. He johtuvat sellaisiin johtopäätöksiin ja käytännöllisiin seurauksiin, joita siinä ei suinkaan ole tarkoitettu. Ajattelen silloin kahta lajia tällaista pahan vastustamattomuutta, jotka — kun tietää mitä pahan vastustamattomuus on —, ovat pahan vastustamattomuuden irvikuvia, väärinkäsityksiä. — Toinen on se, joka koskee ihmisiä heidän yksilöllisessä elämässään. On olemassa sellainen väärinkäsitys mielestäni nykyaikana ilmassa, että pahan vastustamattomuus merkitsisi sitä, että meidän pitäisi olla sitä, mitä me luonnostamme olemme lapsina. Tämä käsitys pahan vastustamattomuudesta ei tietysti silloin leviä niin paljon aikaihmissen keskuuteen kuin nuorison. Voi nähdä sellaisia oireita. Lapset mielellään aivan vapauteen jätettyinä luonnostaan noudattavat kaikkia sisäisiä pahan vaistojaan ja oikkujaan, niitä vastustamatta. He ovat vallattomia ja aiheuttavat kaikkia häiriöitä ja pahaa. Jos heidät jätetään ilman minkäänlaista ohjausta, niin heistä tulee hyvin ikäviä lapsia ennen pitkää. — Lapsia on ohjattava; heitä on pidettävä silmällä; heitä on kuritettava. Heidän ei pidä saada vapaita ohjak-

sia pahoille vaistoilleen. Jos lasta ei kasvateta ankarasti, niin hänestä tulee kuriton ihminen vanhempana. Se on meidän vanhaa viisauttamme; ja ennen aikaan mentiin hyvin pitkälle tässä suhteessa. Silloin ei ymmärretty lasta ihmisenä; sitä kohdeltiin kuin joukko-olentoa, ei yksilönä. Vasta viime aikoina olemme alkaneet ymmärtää, että ihmiset ovat erilaisia; että tuo niin sanottu yhdenvertaisuus on yhdenvertaisuutta Jumalan, luonnon, elämän edessä, mutta ei ole samaa kuin yhtäläisyys; sillä ihmiset ovat erilaisia taipumuksiltaan. Toisella on enemmän taipumusta pahaan kuin toisella; toisella on taipumusta hyvään. Ja sentähden pidämme silmällä lapsia; ettemme tukahduta sitä hyvää, mikä heissä on, ja emme anna täydellistä vapautta sille, mikä on pahaa, vaan kasvatamme heitä kodeissa ja kouluissa niin, että hyvä saa vapaasti kehittyä, mutta että he oppivat pahan voittamaan. On nuoria meidän aikanamme — olen huomaavinani kirjallisuudessa siitä merkkejä —, jotka elävät sängen — voisi sanoa — originellilla tavalla. He koettavat olla aivan ilman ennakkoluuloja elämään, Jumalaan, maailmaan nähden. He ottavat omaperäisen asenteen elämään nähden ja ajattelevat, että heidän pitää antaa vapaat ohjokset itsellensä ja elää omien vaistojensa, himojensa ja halujensa mukaan; ja sillä tavalla lopulta ymmärtää, mitä elämä on. Me voimme nähdä sentähden, että nämä nuoret ihmiset antavat vapaat ohjokset himoilleen ja haluilleen, ja

heittäytyvät elämän pyörteisiin vielä suuremmalla halulla ja innolla kuin ennen. Nuorethan ovat aina niin tehneet, tahtoneet nähdä, mitä elämä oikeastaan on. Mutta meidän aikanamme sitä seuraa suurempi ajattelu. Nykyään nuoret ajattelevat samalla, ja sentähden he ehkä myöskin lopulta heräävät näkemään, että he tällä tavalla ovat menossa aivan väärään suuntaan. Sillä kun he puhuvat tällaisesta vapaudesta ja siitä, että ihmisen pitää elää aivan oman itsensä sisäisten lakien mukaan, niin he eivät ollenkaan ota huomioon sitä, että ihmisminä on hyvin pitkän kehityksen tulos. Se on olento, joka miljoonia vuosia sitten on käynyt läpi eläinkunnan. Ihminen on sellainen olento vielä, että hän on noussut eläimestä saamalla järjen. Se järki on vasta kehittymässä, mutta ihminen ei ole vielä tullut ihmiseksi. Hän on vasta puolittain ihminen. Todellinen ihminen on tietenkin olento, joka on voittanut eläimen itsessään. Nyt hänen tehtävänsä on siis tulla ihmiseksi; ja ihmisestä sitten enkeliksi ja jumalaksi. Jos hän nyt antaa täydellisen vapauden omille haluilleen, kuuntelee sisäisiä ääniään, niin hän ei ota huomioon sitä, että nämä äänet eivät ole aina ihmisestä kotoisin, •Jumalasta sitä vähemmin, vaan ovat jälkikaikua hänen vanhasta eläimellisyydestään. Tämä hänen ”oma sisäinen itsensä” onkin ehkä eläin hänessä. Ja nuori ihminen juuri pettyy tässä suhteessa. Hän luulee tätä eläimellistä vapauttaan inhimilliseksi vapaudeksi, kuvitellen, että nyt hän todella

on ihmisenä vapaa. Ja mitä enemmän hän on saanut kärsiä lapsena, sitä enemmän, sitä suuremmalla voimalla nousee vapautta haluten koko hänen alempi itsensä, jota ei ole ymmärretty. Jos taas hän on saanut lapsena elää viettiensä vallassa, hän ei käsitä muuta kuin, että tämä elämä on luonnollista ja sitä on jatkettava. — Siis ihminen erehtyy nykyään siinä, että hän pitää inhimillistä vapautta samana kuin eläimellinen vapaus ja luulee siis olevansa paha vastustamatta, kun hän ei vastusta omaa itseänsä. Vähitellen hänen järjensä ehkä sanoo, että tuo on paha, sillä vapaan elämän noudattaminen vie ennen pitkää hänet siveellisiin ristiriitoihin ja konflikteihin. Mutta silloin hän voi sanoa: ”Mutta paha ei pidä vastustaa.” — Tämä on hyvin paha väärinkäsitys pahan vastustamattomuudesta. Tätä ei Jeesus suinkaan ole käskyllään tarkoittanut. — Hän on tarkoittanut sitä, että ihmisen on voitettava itsensä. Ei suinkaan minun tule Jeesuksen opin mukaan tukahduttaa sitä, mikä on hyvää minussa. Tietenkin itsensä voittaminen tarkoittaa juuri eläimellisen, alemman itsensä voittamista, niinkuin kaikki viisaat ovat sanoneet. — Tämä käy meille aivan selväksi, jos meillä on tilaisuus tutkia kuoleman jälkeistä elämää, sillä jos katsomme sellaista ihmistä joka on elänyt himojensa orjana, näemme, että hänellä on erittäin vaikea kuoleman jälkeen, sillä hän ei voi enää filosofoida sinne eikä tänne. Hän seisoo aivan kuin kylmän, järkähtämättömän elä-

män lain edessä, joka kylmästi sanoo: ”Luovu eläimestä, luovu itsekkyydestä; niillä ei ole mitään arvoa!” — Se on hänen propleeminsa kuoleman jälkeen. Ja silloin — maksoi mitä maksoi — hänen on luovuttava alemmasta itsestään. Siitä hän ei pääse muuten, kuin että hän sen suorittaa. Elämänsä aikana on ihminen voinut kuvitella mitä tahansa tästä elämästä, jossa hän on voinut elää yrittämättäkään voittaa pahaä itsessään. Kuoleman jälkeen se ei käy päinsä enää. Siellä on jokaisen ihmisen armotta voitettava oma itsensä; ja sitä sanotaankin sentähden helvetin tuskaksi, kiirastulen piinaksi, on kuin tuli polttaisi häntä. Ja on kuin hänen oma itsensä ravistettaisiin hänestä kuoleman jälkeen, kun hänen täytyy se voittaa. Jos hän on elänyt vanhaksi ja koettanut muuttaa itseään, silloin muodostuu hänen elämänsä helpommaksi kuoleman jälkeen. Mutta muussa tapauksessa — jos hän nuorena kuolee ja on elänyt liian vapaasti — hänellä on vaikeata. Tämä opettaa siis meille, että on hirmuinen väärinkäsitys sillä lailla käsittää pahan vastustamattomuutta. Jeesuksen opin mukaan pahaä ei ole vastustettava; paha on voitettava.

Toinen väärinkäsitys olisi, jos se käytännössä ilmenisi — sitähan ei niin paljon ehkä täällä kristikunnassa ole sentään esiintynyt — se, että asetuisimme kaiken elämämme suhteen sille kannalle, että sanoisimme aina: ”No, se on kohtalo, kismet . . . Mitä minä millekään voin!” — että alis-

tuisimme ilman muuta kohtaloomme, aina kumar-tuisimme ja olisimme täydellisiä fatalisteja; antaisimme toisten vapaasti riehua, tehdä kuinka paljon pahaa tahansa, ei ainoastaan yksilöinä, vaan kansoinakin; sanoisimme, että se on tähdissä kirjoitettu! Kun me kuolemme tautiin — ruttoon —, emme me mitään sille voi, sillä sehän on sallittua! — En voi sanoa, onko tällaista suhtautumistapaa niin paljon ollut maan päällä, sillä ihmisen on vaikea tällä tavalla tyytyä kohtaloonsa. Mutta mikäli sillä tavalla on ymmärretty pahan vastustamattomuutta, se on erehdystä. Sitäkään Jeesus Kristus ei tarkoittanut, kun hän opetti olemaan pahaa vastustamatta. Hän ei tarkoittanut, että me ihmiset istuisimme vain kädet ristissä, emmekä yrittäisi mitään ja antaisimme kuoleman korjata meidät. — ”Jos kohtalo tahtoo, että kaikki kuolemme”, huokaamme kädet ristissä, ”niin mitä varten taistelemme sitä vastaan; miksi emme olisi vastustamatta sitä ja kuolisi pois. Onko tämä elämä niin äärettömän arvokas, että sitä, joka on kärsimystä täynnä, jatkaisimme sen sijaan, että istuisimme ja sanoisimme: lopeta meidät ja päästä meidät pois tästä olemassaolosta. Mitä elämä on muuta kuin paha?” Me menemme kaikista viisaimman ihmisen Gautama Buddhan luo, ja hän sanoo: ”Koko olemassaolo on kärsimystä; sentähden sinun pitää siitä vapautua; vapaudu kaikista kärsimyksistä; ja se on — nirvaanaa, olemattomuutta.” — ”Jos elämällä ei ole tarkoitusta, miksi

sitä vastustaisimme, sitä elämää, joka on paljasta kärsimystä? Miksi emme ajattele mieluummin nirvaanaa — ja vain istu odottamaan kuolemaa?”

— Se olisi pahan vastustamattomuutta, jos niin tekisi. Mutta miksi ihmiskunta ei sitä tee? Miksi se vain filosofoi ja spekuloi asioista, eikä tee johdopäätöksiä? Se, että vakavan näköisinä keskustelemme pessimisesti ja kuitenkin jatkamme elämää, on tavallaan mitä suurinta komediaa. Voisimmehan vaikka tappaa itsemme, että kuolema tulisi nopeammin, jos emme jaksaisi odottaa istuen. Niin tekee todellinen pessimisti, joka todella uskoo, että elämä on pelkkää kärsimystä ja pahaa. Muutamia sellaisia yksilöitä on aina olemassa. Me sanomme, että he olivat mielenvikaisia. — Sillä oikeastaan me emme usko, että olemassaolo on paha, ja että olemassaolo on pelkkää kärsimystä ja tuskaa. Kaikki on vain teatteria, omaa turhamaisuuttamme, että puhumme vakavasti olemassaolon pessimistisestä luonnosta. Kun olemme pessimistejä ja sanomme: ”Voi, kuinka kurjaa tämä kaikki on!”, teemme itsemme naurtaviksi, sillä jos joku todella todellinen ihminen sitä kuuntelisi, niin hän nauraisi ääneen: ”Miksi et todella todista, että olemassaolo on pelkkää kurjuutta. Tapa itsesi, silloinhan siitä pääset!” Mutta kyllä ihmiset jatkavat elämää eivätkä tahdo kuolla. Jos joku sanoisi: ”Nyt minä tapan sinut!”

— me ihmettelisimme: ”Mitä sinä nyt?” Ja me olisimme valmiit vastustamaan häntä. — Me tie-

dämme sisimmässämme, että olemassaolo ei ole kurja eikä paha. Vaikka meidän järkemme koettaisi taistella vastaan ja ajatuksemme koettaisivat olla niin runollisen pessimistisiä kuin mahdollista, niin se on pelkkää komediaa, sillä me tiedämme sisimmässämme, että olemassaolosta emme pääse koskaan ja että se on hyvä. Jos olemassaolo olisi paha, silloin pääsisimme siitä. Mutta me tiedämme, että kuolema on portti toiseen elämään, ja se on portti takaisin tänne. Me emme pääse siitä, mikä on meidän kohtalomme. Meidän kohtalomme on olla olemassa. Emme voi enää tulla eläimiksi, sillä me olemme saaneet inhimillisen muodon, ja elämä on määrännyt meille: ”Teidän on tultava ihmisiksi!”, mikä merkitsee, että meidän on eletävä, oli elämä kuinka kurjaa tahansa, mentävä eteenpäin ja tultava vähitellen ihmisiksi. Se on meidän olemassaolomme todellinen, käytännöllinen ratkaisu. Siten me kaikki itse vastaamme joka hetki elämän kysymyksiin: ”Kyllä minun täytyy olla olemassa ja mielelläni olen olemassa, ja olen kovasti huono, kun en joka hetki yritä olla ihminen.” —

Pahan vastustamattomuus tuollaisessa merkityksessä on myöskin irvikuva. Mutta sellaisia ihmisiä ei ole monta. Mutta ne harvat, jotka todella koettavat olla pahaa vastustamatta tässä merkityksessä, joko tappavat itsensä tai eivät tapa itseään, jolloin he eivät mitään tee sen hyväksi, että elämä jatkuisi. Nämä ovat käytännöllisiä

pessimistejä, kaiken uskonsa kadottaneita. He eivät kuoleman jälkeen tee mitään erikoisia kokemuksia. Omassa taivaassaankaan he eivät saa kokea oikeastaan mitään. He ovat kieltäneet oman inhimillisyytensä. Siksi he eivät ole luoneet myöskään mitään taivasta itselleen. Mutta heidän olemassaolonsa kuoleman jälkeen, ennen kuin he tulevat taivaaseen, on yksinäistä, hämmästyttäviä ajatuksia herättävää, sillä he kokevat siellä sen, että olemassaolo on sittenkin jotakin, että olemassaolo on meidän kohtalomme, josta emme voi päästä. Sentähden on annettu probleemi ratkaistavaksemme siinä, miten käytämme tuota omaa olemassaoloamme? Tällaisiin ajatuksiin tulevat ne ihmiset, jotka ovat koettaneet elää täällä aivan automaattisesti. — ”Voi, voi!, jospa saisin vielä uudestaan yrittää, kyllä minäkin silloin koettaisin!” — Se on heille merkillinen kokemus. Ja he eivät ole enää tämän jälkeen sellaisia pessimistejä ja passiivisia olentoja. Heillä on ehkä siihen taipumusta, mutta he ovat saaneet kuolemanjälkeisestä elämästä toisenlaista energiaa, niin että he vastustavat ja voittavat sen.

Näin siis älkäämme ajatelko pahan vastustamattomuutta. Sitä se ei merkitse. Sitä Jeesus Kristus ei ole meille opettanut. Vaan kun hän on opettanut meille, ettemme vastustaisi pahaa, niin hän on — jos ensin katselemme itseämme yksilöinä — opettanut meille esimerkeillään ja sanoiltaan sekä jotakin itsemme suhteen että jotakin

myös toistemme suhteen. Ensinnäkin hän on opettanut meille itsemme suhteen, että meidän ei tule taistella pahaa vastaan, vastustaa pahaa itsessämme millään toivottomalla tavalla, vaan että kun todella otamme alemman itsemme jonkinlaiseksi kasvatustekijäksi, silloin muistaisimme, että kaikki paha ja itsekkyyden on ehdottomasti voitettavissa. Ja millä tavalla? — Sillä tavalla, että me olemme — niinkuin Jeesus juuri on sanonut — luopuneet siitä harhakäsityksestä, että meillä olisi oikeutusta johonkin persoonalliseen onneen. Niin kauan kuin elämme sellaisessa harhakäsityksessä, emme voi noudattaa Jeesuksen käskyjä, emmekä toivoa pääsevämme Taivasten valtakuntaan, tulevamme ikuisesta elämästä osallisiksi. Mutta niin pian kuin järkemme on niin valistunut, että ymmärrämme, ettei Jumalan suuri maailmankaikkeus ole olemassa sitä varten, että me tässä pienessä muodossa tulisimme hemmotelluiksi —, kun olemme niin valistuneita järjessämme, että unohtaen oman persoonallisen itsemme katselemme suurta kosmosta ja kaikkia eläviä olentoja maailmankaikkeudessa ja ajattelemme, että me olemme yksi niistä, ja että maailma tekee työtä sen puolesta, että me kaikki tulisimme onnellisiksi —, silloin meidän elämäme muuttuu ja me tulemme onnellisiksi. Me päätämme voittaa itsessämme kaikenlaiset turhat viettimet, vaistot, himot, halut; kaiken itsekkyyden, joka on aina jokaisella ihmisellä ikävänä kumppanina olemassaolossa. Ennen

kuin voitamme tuon itsemme, on se yhtämittäinen, sangen surullinen ja ikävä kumppani. Vasta siten kun voitamme pahan, olemme täysin onnellisia. Ja se voittaminen ei tapahdu sillä tavalla, että aina taistelemme pahaan vastaan, että alituisesti rukoilemme, huudamme ja paastoamme, vaan siten, että ensi hetkestä lähtien voitamme sanomalla ihmisinä itsellemme, että voitamme. Ja se voittaminen on tapahtuva juuri nyt, joka hetki ja sekunti. Jeesus sanoo: ”Valvokaa ja rukoilkaa.” Olemalla aina omaa itseämme ihmisinä, me voitamme itsemme. Jeesuksen kaikki käskyt ovat ihmeellisiä juuri siinä suhteessa. Kun niitä noudattamme ja muistamme, että meidän on voitettava itsemme, niin lopulta käskyt tulevat niin meidän vereemme, että lopulta meillä ei ole mitään taistelemista eikä vaikeutta. — Aina on voitettava. Ei koskaan saa heittäytyä laiskana laakereilleen ja ajatella, että minä olen maailman voittanut. Sillä silloin olemme menneet kurjimpaan helvettiin. Vaan meidän täytyy joka hetki valvoa ja rukoilla. — Ihmisen elämän on tultava sellaiseksi, että hän voittaa pahan sitä vastustamatta. Mikä on sen salaisuus? Sen salaisuus on siinä, että aina kun sanomme ”paha”, jokin meissä sanoo: ”Vastusta sitä!” Mutta niin pian kun sanomme: ”Oo, ystävä, joka tahdot auttaa minua!” —, silloin voitamme. Älkäämme sanoko, että se, joka on eläimellistä meissä, olisi paha. Se on jälkeä menneestä, mutta samalla se on se ystävä, joka antaa

meille voimaa. Hevonen — leijona — elefanti ovat hyvin voimakkaita eläimiä, joilla voimme ratsastaa; hyvin hitaasti pääsisimme eteenpäin vain omin jaloin; kun otamme kaikkien eläinten voiman, mikä meissä on ja teemme niistä ystäviä itsellemme, silloin me olemme voittaneet pahan ja olemme täynnä elämää ja energiaa. Meidän päämme on aivan pyörällä, jos olemme himon vallassa. Minkä tähden antaisimme noin suuren voiman aiheuttaa niin paljon häpeää koko ihmiskunnalle. Paljon viisaampi tapa on sanoa: ”Kas, tuossahan on voimaa; minä olen ihminen, ja tuota voimaa käytän hyväkseni, enkä suinkaan turmioksi itseleni ja toisille.” — En suinkaan tahdo sanoa, että se olisi leikkiä ja menisi lyhyessä ajassa. Se kestää kautta vuosien, vuosikymmenien ja vuosisatojen. Mutta aina saamme yhä enemmän voimaa; saamme lopulta koko maailman hirmuisen voiman käsiimme, sillä meissä ihmisissä piilee maailman suuri äiti, taikka se härkä, josta Kalevalassa puhutaan; ja saamme käsiimme kärkevoiman, luomisen hirmuisen voiman —, ja me saamme sen suuren voiman käsiimme, mikä meissä ihmisissä on —, niin meistä tulee jo enemmän kuin ihmisiä. Tätä Jeesuskin on tahtonut meille opettaa. Pahan vastustamattomuus on siinä, että kaikki paha on hyvää; paha on salapukuinen siunaus, kun sen voitamme.

Sitten tulemme tuohon toiseen kysymykseen, siihen, millä tavalla olemme pahaa vastustamatta

toisissa. Tästä Jeesus nimenomaan sanoo: ”Älä vastusta sitä, joka on paha; vaan jos joku lyö sinua poskelle, käännä hänelle toinenkin; jos joku tahtoo ottaa ihokkaasi, anna hänelle viittasikin; jos joku pyytää sinua kävelemään virstan, kulje hänen kanssaan kaksi.” — Siinä Jeesus Kristus antaa meille neuvon ja käskyn, jota emme ole yhtään vielä ymmärtäneet, joitakin yksilöitä lukuun ottamatta. Mutta se käy meille hyvin helpoksi, kun me voitamme itsemme, eläimen itsessämme. Näemme aivan selvästi, että väkivallalla ei ole mitään voitettavissa, ainoastaan rakkaudella; ihmisistä ei voi voittaa väkivallalla hyvälle, olemalla hänelle paha ja tekemällä vastarintaa. Tietenkin voin hänet voittaa, jos sattumalta olen häntä vahvempi, niin ettei hän enää minun kimppuuni hyökkää. Sillä ei ole voitettu mitään. Ainoastaan sillä tavalla voimme voittaa väkivaltaisenkin ihmisen, että osaamme olla aivan rauhalliset, annamme hänen lyödä itseämme ja täydessä rakkaudessa ja vakaumuksessa käännämme toisen posken; ei missään ulkokultaisessa nöyryydessä, koska se kuuluu asiaan, vaan täydessä inhimillisessä ilossa; koska se on meidän elämän uskomme. Silloin tuo toinen epäilemättä hämmästy. — Tuskin mikään kertomus on tehnyt minuun niin voimakasta vaikutusta kuin Victor Hugon kirjan kertomus kaleerivangista Jean Valjeanista. Hän oli juuri vapautunut linnasta ja varasti eräältä piispalta hopeaiset kynttilänjalat. Hänet otettiin kiinni, ja poliisit

toivat hänet piispan eteen sanoen: ”Tämä mies on varastanut teiltä nämä kynttilänjalat.” — ”Oo!”, sanoi piispa, ”minähän annoin ne hänelle; ei hän niitä varastanut ole.” — Ja poliisit saivat silloin lähteä tiehensä. Mutta Jean Valjean ei voinut käsittää, että ihminen voi antaa anteeksi. Ja tämä tapaus teki Jean Vajejanista suuren ihmisen, Kristuksen kaltaisen. — On yli 45 vuotta siitä, kun tuon kirjan luin, mutta en ikänä unohda tuota kohtaa. — Rakkaus on se, joka voi muuttaa maailman — ainoastaan rakkaus. Siksi meidän suhteemme toisiinsa on oleva alituisesti anteeksiantava, rakastava, auttava. Jos asetumme tuomareiksi, syytämme ja vainoamme, niin mitä hyötyä siitä on. Mutta jos annamme anteeksi oikealla tavalla, silloin herää kristustajunta pahojen, heikkojenkin ihmisten sydämissä. — Miksi vahvemmat ihmiset ovat olemassa maailmassa? Siksi, että he antaisivat voimaansa toisille, auttaisivat noita heikkoja. Ei sentimentaalisesti, mutta aina niin kuin mestarin, Jumalan edessä, kuin elämän kirkkauden edessä. —

Onko meidän aina alistuttava fatalistisesti kohtaloomme? Ei, sillä yksityisessä elämässämme meidän täytyy aina työskennellä luontoa ja kohtaloa — en uskaltaisi sanoa vastaan, mutta — niiden voittamiseksi. Jos nyt synnymme ahkerina, niin se johtuu siitä, että meillä on ollut niin monta kertaa fyysillinen ruumis. Sillä ruumiissamme on laiskuus luonnostaan, joka on voitettava; jollem-

me aina sano, että olemme ihmisiä ja ruumis palvelijamme, niin siitä tulee sellainen pasha, joka aina huutaa: ”Nyt sorbettia! — ja nyt ruokaa . . . !” Ei ruumis tekisi mitään mielellään; meidän on sitä kasvatettava, pidettävä kunnossa, pantava se työhön. Tämä on ensimmäinen yksinkertainen läksy, läksy, työn läksy. Harvat ihmiset ovat enää laiskoja, vaikka onhan kyllä niitäkin, jotka eivät mitään tekisi, vaan antaisivat vain toisten palvella itseään. Enimmäkseen ihmiskunta on sentään oppinut ruumiinsa herraksi, pitämään sen työssä, virkeänä ja elävänä. Se on myös kaikista paras tautien estäjä. Kun vaadimme ruumiilta säännöllistä työtä — ei liian paljon työtä —, niin se pysyy terveenä. Se ei ehdi eikä viitsi sairastella, jos se on aina työssä. Sentähden tämä seikka jo yksin näyttää, mitä varten meidän täytyy aina voittaa tätä aineellista luontoa.

Tahdon vielä kiinnittää huomion erääseen seikkaan, joka koskee kansakuntia. Ajatelkaamme itseämme muutamia vuosikymmeniä taaksepäin. — Viime vuosisadan yhdeksänkymmen-luvulla alkoi vaikea sortokausi Suomessa. Olimme viime vuosisadalla oppineet Euroopassa, että kansat kansoina olivat vapaita elämän edessä, ettei toinen kansa saanut sortaa toista. — Jos me silloin olisimme olleet fatalisteja, olisimme ilman muuta alistuneet mihin sortovaltaan tahansa. Emme koskaan panneet sanallakaan vastaan, mutta emme voineet alistua tekemään mitään, vaan tunsimme,

että meitä kohtaan tehtiin vääryyttä. Ja silloin syntyi maassa tuo — minun mielestäni historiallisesti huomattava — niin sanottu passiivinen vastarintaliike. Se oli sitä, mitä Jeesus opetti.

”Älkää koskaan sanoko, että tuo on paha”, ja että minun täytyy alistua sen alle. Ihmisinä ja kansakuntana teidän täytyy aina seistä sen puolesta, mikä on hyvä, ja huutaa kaikille ihmisille: ‘Tämä on väärin!’ Itsepintaisesti teidän täytyy olla tietoisia siitä, että teillä on elämisen oikeus. Teidän täytyy huomauttaa siitä sille, joka tahtoo teitä sortaa. Älkää vuodattako verta, älkääkään pahaa tehkö, mutta olkaa siveellisesti pahan voittajia, tehkää siveellistä vastarintaa. Sanokaa: ”Me emme tottele:” Antakaa heidän vaikka tappaa teidät kaikki.”

Se on Jeesuksen opin mukaista. Oli historiallisesti merkittävä asia, että me osasimme tehdä passiivista vastarintaa. Luulen, että se passiivisen vastarinnan liike on nyt siirtynyt Intiaan, jossa sen johtajana on Gandhi. Ja ihmeellistä on, että koko suuri Intian kansa ymmärtää ja kuuntelee häntä. Tietysti on tapahtunut paljon väkivaltaistakin — ja se turmelee aina kaikki — mutta jos nyt Intia — niinkuin voi aavistaa — voittaa vapautensa juuri tällaisella siveellisellä tavalla, täytyy sanoa, että silloin tapahtuu jotakin merkillistä maailman historiassa. — Sellaistahan tapahtui meillä suurlakossa v. 1905. Sitä ennen oli Eugen Schauman tappanut, Bobrikoffin. Ehkä

hän itse olisi paennut; ehkä hän ajatteli, että Bobrikoff vielä eli; mutta kun hän tappoi itsensä, se osoitti että ”hän oli joka tapauksessa suurissa tunteissa elävä olento, joka tunsi voivansa uhrata itsensä ja vapauttaa kansansa tuosta painajaisesta. Joka tapauksessa se näytti Venäjän valtiaille ja kuvernööreille, että meidän kanssamme ei ole leikkiminen. Hän ymmärsi, että sillä oli merkittävä vaikutus. ”Vaikka minä joutuisin kadotukseen, niin minä tapan tuon ihmisen!” hän ajatteli. — Kuoleman jälkeen hänellä on kyllä nyt hyvä olla. — Jos katsomme henkisesti asioita, niin näemme, että Suomen kansa olisi saavuttanut itsenäisyytensä ilman Bobrikoffin murhaakin, sillä korkeammat olennot olivat päättäneet, että Suomi tulee itsenäiseksi, Suomen kansa itsenäistyy. Korkeampien olentojen tarkoitus, unelma oli, että Suomi olisi tullut itsenäiseksi ilman veren vuodattusta. Se ei käynyt päinsä, kun kansassa ei ollut kylliksi henkistä, siveellistä voimaa, joka osaksi sai ikäänkuin varaventiilin Schumannista. Sentehtä meidän täytyi myöhemmin vuodattaa verta; ja syy oli siis meissä. Ajan henki oli sellainen, että meidän täytyi tulla itsenäisiksi, mutta me emme osanneet vaatia, että meidän on tultava vapaiksi. Sattui välikohtauksia. Joka tapauksessa, tuo passiivinen vastarintamme oli huomattava asia. Samanlaista on nyt, kuten sanottu, Intiassa. Siellä toimitaan, mutta ei väkivallalla. — Kun pannaan toimeen revolutio, vallankumous, se on

näennäistä. Jonkin ajan kuluttua ollaan melkein samanlaisissa oloissa jälleen. Mutta jos jokin kansa voi olla siveellisellä tavalla paha vastustamatta, silloin voi odottaa, että historiassa tulee jotakin tapahtumaan. Sillä onhan Jeesuskin nimenomaan sanonut, että ”Autuaat ovat lempeät, sillä he tulevat perimään maan.” Eivät ne, jotka huutavat, heiluttavat miekkaa ja ampuvat pyssyillä ja kanuunoilla, tule hallitsemaan. Nyt he hallitsevat, mutta se on näennäistä. Mitään todellista hallitusta ei ole, ennen kuin tulevat hallitsemaan ne, jotka hallitsevat viisaudella, rakkaudella, lempeydellä —, jotka hallitsevat hengellä.

IX

»Rakastakaa vihollisianne!«

Jeesuksen Vuorisaarnan viides käsky kuuluu, niinkuin muistamme: ”Olette kuulleet sanotuksi vanhoille: ‘Rakasta lähimmäistäsi ja vihaa vihollistasi!’ Mutta minä sanon teille: ‘Rakastakaa vihollisianne, siunatkaa ja tehkää hyvää niille, jotka teitä vainoovat, että olisitte Isänne pojat, joka on taivaassa, sillä hän antaa aurinkonsa nousta sekä pahoille että hyville ja antaa sataa niin väärämielisille kun vanhurskaillekin. Mitä ansiota teillä siitä on, että rakastatte ainoastaan niitä ihmisiä, jotka teitäkin rakastavat? Eivätkö publikaanitkin tee samoin; ja mitä hyvää teillä siitä olisi, jos te vain veljiänne rakastatte ja niitten kanssa elätte sovussa, sillä niinhän tekevät kaikki jokapäiväisetkin ihmiset, joita kutsumme pakanoiksi’.”

Tämä käsky, joka tietenkin, niinkuin muutkin Jeesuksen saarnan käskyt, on jäänyt aivan huomaamatta kristikunnalta, on muutamien asiantuntijain, Jeesuksen henkeen ja oppiin perehtyneit-

ten mielestä hänen käskynsä sotaa vastaan. Ja kun tutkimme vähänkin tätä tekstiä, tulemme kohta siihen johtopäätökseen, että Jeesuksen on täytynyt tarkoittaa ennen kaikkea juuri sotaa, jos niin tahdomme sanoa, sillä kun hän sanoo, ettei pidä rakastaa ainoastaan lähimmäisiään, vaan myöskin vihollisiaan, niin sana ”vihollinen” alkutekstissä merkitsee etäämmällä ja ulkopuolella jotakin määrättyä piiriä olevaa, eikä siis tarkoita suorastaan persoonallista vihamiestä. Ja koska Jeesus nimenomaan puhuu lähimmäisistä, niin vihollisia ovat ne, jotka eivät ole lähimmäisiä. Jos, niinkuin ennen maailmassa käsitettiin, lähimmäisiä olivat oman perheen jäsenet, niin muut ihmiset jäivät ulkopuolisiksi. Mutta kun aikaa myöten tämä käsite on laajentunut, nimenomaan Jeesuksen aikana, samaa yhteiskuntamuotoa eli samaan kansaan kuuluvia ihmisiä merkitsemään, niin ulkopuolisiksi jäivät ne, jotka olivat ulkopuolella kansalaispiiriä; ja sillä tavalla meidän tietekin täytyy tämä sana ymmärtää. Ja jos me tuon sanan siten ymmärrämme, niin tulemme huomaamaan, että satojen vuosien kuluttua ymmärretään lähimmäisellä kaikkia niitä ihmisiä, jotka kuuluvat määrättyyn rotuun: eurooppalaisia, valkoihoisia j.n.e., ja ulkopuolisilla niitä, jotka kuuluvat muihin rotuihin. Käsite ”lähimmäinen” laajenee siten aikojen kuluessa. —

Pitäkäämme kiinni siitä, mikä nähtävästi oli Jeesuksen tarkoituksena, kun hän puhui lähim-

mäisistä ja vihollisista, että tämä vihollinen tarkoittaa toisiin kansoihin, toisiin heimoihin, toisiin kansakuntiin kuuluvia ihmisiä. Silloin Jeesus on silmännähtävästi käskenyt ennen kaikkea rakastamaan ei ainoastaan oman kansansa yksilöitä, vaan myös toisten kansojen yksilöitä, niitä, joita sanotaan vihollisiksi. ”Ymmärtäkää, ettei ole vihollisia, vaan ainoastaan ihmisiä — hyviä ja pahoja, mutta ei niin jaettuina, että olisi maantieteellisiä rajoja niiden välillä, vaan hyvät ja pahat ovat sitoteltuina ympäri maailman; niitä kaikkia tulee meidän rakastaa.” On silmännähtävää, että Jeesus kehoittaa olemaan sotimatta, pitämättä toista kansaa vihollisena; sillä huomaamme, kuinka pitkin kristikunnan historiaa aina jotkut ovat niin ymmärtäneet. Heti ensimmäiset kristityt olivat ymmärtäneet asian niin; ensimmäisissä kristityissä seurakunnissa ympäri Rooman valtakuntaa käsitettiin, että kristityn ei sovi mennä sotapalvelukseen: ja sen tähden huomaamme historiasta, että kristityitä vainottiin Rooman valtakunnassa. Vainoamisen syyksi ei ole ymmärrettävä sitä, että he uskoivat erikoiseen jumalaan, että eräs Jeesus Kristus-niminen olento oli heidän jumalansa. Mitä se olisi Roomaa liikuttanut? Rooman keisarit itsinkin saattoivat rakentaa ihmeellisiä temppeleitä jumalilleen. Kristityitä vainottiin sen tähden, että he kieltäytyivät tekemästä lippuvalaa, valaa keisarille ja palvelemaan häntä sotilaina. Tämän vuoksi he tulivat Rooman valtakunnan valtiolli-

siksi vihollisiksi, epäiltäviksi ja vierottaviksi. Sen tähden ensimmäisiä kristityitä vainottiin, että he olivat todellisia ihmisiä, jotka olivat luopuneet eläinten tavoista, jotka todella tässä elämässä tahtoivat olla matkimatta tiikereitä, leijonia tai muita metsän petoja, jotka voivat hyökätä toistensa kimppuun. Kristityt tahtoivat tästä vanhasta tavasta luopua.

Aina olivat ihmiset niin kuin eläimet, käyneet keskenään sotia. Ei sitä maailman kautta ole tavallisessa tiedossamme, jolloin eivät ihmiset olisi käyneet sotia, sillä sehän on aina ollut kansojen tapa. Kristityt tahtoivat päästä tuosta tavasta. He eivät enää tahtoneet noudattaa eläinten lakia, vaan nostaa arvoonsa ja kunniaansa uuden inhimillisen elämän lain, joka kieltää ainakin ensi sijassa toisia ihmisiä, veljiä, tappamasta. Tämä oli kristittyjen ihanne, aate, jonka puolesta he tahtoivat elää ja kuolla: ”Nyt ei enää pidä tappaa, vaan elää sovussa; ja jos joku tahtoo olla paha, niin kärsikäämme.” — Sen tähden heitä vainottiin ja ahdistettiin; he saivat kärsiä marttyyrikuoleman jonkin todellisen uuden lain puolesta, ei minkään uskomuksen vuoksi. Kuinka ihmiset olisivat voineetkaan elää jonkin tuollaisen ajatuksen, fantasian puolesta, ellei se olisi tullut heille todelliseksi elämäksi; he ymmärsivät, että Jumala oli tullut maan päälle, näyttänyt, kuinka ihmisen tulee elää. He eivät ennen olleet ymmärtäneet sitä, mutta nyt kaikki saattoivat nähdä,

millä tavalla ihmisen tulee elää maan päällä. Kristityt, jotka uskoivat tuohon ihmeelliseen profeettaan, omaksuivat tuon uskon, ja he tahtoivat myös elää samalla tavalla, kulkea samaa tietä ja kuoliakin uskonsa puolesta. Siinä oli ensimmäisten kristittyjen marttyyrikuolema. Se oli siis todellista, ja me huomaamme, että pitkin kristikunnan historiaa on aina ollut ihmisiä, jotka ovat asian niin ymmärtäneet. En aijo luetella kaikkia tapauksia. Tahdon ainoastaan mainita esimerkkinä kveekarit Englannissa ja Amerikassa. He ymmärsivät, että kristityn tulee seurata Jeesuksen käskyjä ja elämänohjeita. Mikä kristitty se on, joka ei tiedä, mitä Jeesus on opettanut: ettei pidä tehdä valaa, ei suuttua, vaan rakastaa vihollisiaan jne. Kveekarit ymmärsivät, että ainoastaan se ihminen on kristitty, joka täyttää hänen käskynsä, ja sen tähden he ottivatkin elämänsä ohjeeksi Jeesuksen kaikki käskyt ja koettivat niitä noudattaa. Heidäkin vainottiin, ja heidän piti paeta Englannista Amerikkaan intiaanien keskelle, niin kuin tiedämme historiasta; ja he ovat koettaneet hyvin säilyttää tämän kantansa läpi vuosisatojen. — Ja sitten näemme meidän aikanamme, että aina on omassa ympäristössämme sellaisia ihmisyksilöitä, jotka sanovat, että he eivät voi ottaa kivääriä käteensä, eivät voi ampuu toista ihmistä. Eivät saksalaiset, puolalaiset, venäläiset jne. ole heidän vihollisiaan. He eivät voi mennä sotaan; he tahtovat seurata Jeesus Kristusta, joka on hei-

dän mestarinsa ja vapahtajansa ja joka on sanonut: ”Älä vihaa vihollistasi, vaan rakasta; älä ketään tapa.” Ja näitäkin kristityitä, joita meidän päivinämmme on ollut, on vainottu. Mitä tämä todistaa? Se todistaa, että vaikka elämme kristityissä valtioissa ja sanomme olevamme kristittyjä, emme sitä vielä ole. Jeesus sanoisi: ”Tehän olette niitä samoja pakanoita, joita oli minunkin aikani, silloin kun vaelsin maan päällä 1900 vuotta sitten; ei täällä ole minun seuraajiani kuin muutama vain. Te olette järjestyneet valtakunniksi niinkuin silloinkin, mutta valtakuntanne ovat vielä pakanallisia.” Niin epäilemättä Jeesus sanoisi. Ja me todistamme sen, sillä elämällä, jota elämme. Sillä jos ken sanoo, ettei hän voi ruveta sotamieheksi, niin pidämme häntä villinä olentona, hirmuolentona, joka täytyy ottaa kiinni, pelastaa yhteiskunta sellaisesta, joka ei tahdo toista tappaa. Sillä tavalla me vielä ajattelemme, ja me panemme sellaisen ihmisen vankeuteen. Mutta eiköhän valtiot ja valtakunnat ala ymmärtää, että ihminen, joka ei tee mitään pahaa, ei ole vaaraksi yhteiskunnalle, ja että heidän oma asemansa on naurettava, kun pelkäävät tuollaista ihmistä. Me ymmärrämme, että kaikki jumalat taivaassa nauravat: ”Noin hirmuisia pelkureita he ovat nuo kanuunaolennot, että he pelkäävät ihmistä, joka ei tahdo tehdä mitään pahaa, ja tahtovat pelastaa yhteiskunnan hänestä.” — Niinhän se on meidän maailmassamme vielä. Mutta minä ainakin toi-

von, että valtakunnat luopuisivat tästä naurettavasta asenteestaan.

Sillä, jos me katselemme ihmisyksilöitä, sielujen kohtaloita kuoleman jälkeen, niin huomaamme heti, kuinka asia on. Siellä teemme sen havainnon, että kun Jeesus lausuu tämän uuden elämän lain ”älkää nyt enää murhatko ja tappako”, niin hän ei sillä ole lausunut mitään erikoista tuomiota niitten tietämättömien ja hyvää tarkoittavien yksilöitten suhteen, jotka eri kaltaisten aatteitten nimessä kehoittavat toisia ja menevät itsekin sotaan. Vaan aivan selvästikin hän tietää, että he — nehän ovat tavallisesti nuoria, jotka menevät sotaan —, lähtevät sotimaan isänmaan puolesta tai oman uskonsa puolesta: ”Kristinuskon puolesta mennään nyt sotimaan noita julmia olentoja vastaan, jotka eivät tahdo olla kristityitä!” Jeesus ymmärtää, niinkuin jokainen, että nämä tietämättömät ihmiset eivät tarkoita pahaa, vaan heidän sielunsa on täynnä mitä suurinta ihanteellisuutta. Ne kaikki, jotka lähtevät sotaan suuresta innostuksesta, ovat jaloja olentoja sillä hetkellä. Kuinka monen pahan ja ilkeän ihmissielun, jota vaivaa kaikenlaiset paheet, onkaan sotaan lähtö jalostanut; he tunsivat silloin saavansa jotakin siveellistä voimaa. Ennen heidän elämänsä oli kulunut paheissa ja itsekkäissä ajatuksissa, mutta nyt he saivat tilaisuuden tehdä elämästään jotakin jaloa, uhrautua aatteen puolesta, lähteä kuolemaan isänmaansa puolesta. Tämähän on

kaunista ja siveellistä tunnetta. Sen tähden on aina ollutkin ihmisiä, jotka ovat puolustaneet sotaa mitä korkeimpana siveellisenä voimana ja tapahtumana ihmiskunnan elämässä. Ja on totta, että niin kauan kuin nuo nuoret voivat olla tällaisten jalojen tunteitten elähyttämiä, he nousevat vanhan "aataminsa" yläpuolelle ja kasvavat henkisesti. Ja kun he sitten siellä kuolevat, ja kun seuraamme heidän kohtaloltaan kuoleman jälkeen, näemme, että toiset ovat niin innostuneita yhä samaan taisteluun, että he jatkavat tätä taistelua näkymättömässä maailmassa, siinä, joka on lähellä fyysillistä maailmaa — eetterimaailmassa. Sen tähden voi usein näkyä, kuinka ilmassa toinen joukko taistelee fyysillisten joukkojen yläpuolella. Ne ovat varjoja, jotka ovat täynnä innostusta, ja hyökkäävät toistensa kimppuun. — Toinen mahdollisuus on taas, että henkilö, joka on mennyt sotaan, mutta ei itse ole ollut niin kovin innostunut, vaan on taistellut jonkinlaisesta siveellisestä velvollisuudesta, joutuu kuoltuaan sellaiseen tilaan, missä häntä suojellaan, missä hän saa ikäänkuin nukkua niin kauan, kuin hän muuten olisi saanut harhailia tämän maan piirissä; hän saa nukkua ja nähdä kauniita unia, ja saa sitten herätä toiseen maailmaan, tuonelaan ja astraalimaailmaan. Mutta me huomaamme kaikkien suhteen, että heidän täytyy vapautua koko tästä taisteluhimosta, taisteluajutuksesta, koko tästä sotiminnostuksesta, ennen kuin he voivat astua edes

omaan persoonalliseen taivaaseensa. — Nuorilla ihmisillä ei ole vielä ollut paljon kokemuksia elämässään. Sen tähden heidän huomionsa astraali-maailmassa ja tuonelassa kohdistuu viimeisiin voimakkaisiin elämyksiin, ja sitten he verraten nopeasti elävät läpi entisen elämänsä ja astuvat omaan persoonalliseen taivaaseensa, joka tavallisesti on myös verraten lyhyt sen tähden, että he niin vähän ovat voineet rakentaa taivasta maan päällä, ennen kuin kuolema heidät niitti pois. Ja myös näemme, että näistä nuorista on harvinainen poikkeus se, joka pääsee Jumalan valtakuntaan edes vähäksi aikaa olemaan kuoleman jälkeen, — siihen Jumalan valtakuntaan, johon meidän on astuttava tässä näkyvässä elämässä, mutta johon voimme hetkeksi päästä kuoleman jälkeen, jos meissä on Jumalan poikaa. Jokaisessa nuoressa saattaa olla sitä Jumalan poikaa, mutta he ovat tavallisesti niitä, jotka omasta sisäisestä vakaumuksestaan kieltäytyvät menemästä sotaan, — ehkä mieluummin riistävät hengen itseltään, kuin menevät sotaan. Jos heissä on sellainen Jumalan pojan olemus, he voivat astua Jumalan valtakuntaan, sillä ainoastaan Jumalan pojat voivat sinne tulla. Sen tähden Jeesuskin nimenomaan sanoo tässä viidennessä käskyssään: ”Teidän tulee rakastaa vihollisianne, että te olisitte taivaallisen Isänne pojat.” Sillä muut eivät voi tulla Jumalan valtakuntaan kuin ne, jotka ovat siihen syntyneet. Jos olemme syntyneet siihen ennen, niin se on

ituna mukana, mutta ellemme ole, niin meidän on siihen synnyttävä joko tässä tai jossakin tulevassa näkyvässä elämässä. Muulla tavalla emme voi astua Jumalan valtakuntaan.

Ja jos me kysymme, oliko Jeesus ensimmäinen, joka opetti, ettei pidä sotia, ei pidä tehdä väkivaltaa pahoille ihmisille, ei pidä murhata, niin muistamme, että esim. Mooseksen laissa on käsky ”älä tapa.” Juudan kansan historia on kuitenkin täynnä sotia; ja heidän oma jumalansa kehoittaa heitä sotiin, niin että Mooseksen ”älä tapa” on melkein kuin jumalanpilkkua heidän oman jumalansa kannalta, koska heidän oma jumalansa käski heitä mennä tappamaan; se on aivan kuin narripeliä. Sen tähden emme voi kiinnittää niin paljon huomiota tähän Mooseksen käskyyn, koska sitä ei kukaan ajatellut virallisesti noudattaa. — Mutta eikö ihmiskunnan historian kuluessa muuten ole ollut oikein todellisena tiedossa tämä inhimillinen elämän laki, ettei pidä tappaa, ei pidä sotia, — siten, että se edes joskus olisi näkynyt ihmisten elämässä. Jeesusko sen vasta toi, tai, jos Jeesus sen toi, mikä erottaa Jeesuksen tuoman lain entisestä, jos sellainen on ollut? — Kun menemme itämaille ja tutustumme vanhoihin itämaisiiin uskontonäkökantoihin, niin asia selviää. Vanhassa Intiassa oli päältä päin katsoen kaikki mahdolliset uskonnot. Intia oli silloin jaettuna monen monen pieneen kuningaskuntaan, jotka aina sotivat keskenään, ja sitä pidettiin perin luonnollisena

asiana sen tähden, että sota silloin vanhassa Intiassa oli jollakin tavalla inhimillistä; se oli todellista sotaa siinä merkityksessä, että ainoastaan sotajoukot taistelivat keskenään. Se oli kuin jonkinlaista urheilua itse noille sotajoukoille; ja ne eivät saaneet mitään hävittää; ne hyvin tarkasti varoivat kaikkia viljelysmaita ja peltoja. Ne eivät saaneet tehdä mitään pahaa tai häiritä siviiliväkeä. — Vanhassa Intiassa oli nimellisesti neljä kastia ja yksi niistä oli sotilaskasti. Sota oli siten ammatti, joka kuului sotaväelle. Kuningas kuului myös tähän kastiin, ja hän oli sotajoukkojen päämies ja johtaja taistelussa. Vain sotilaat siis taistelivat keskenään ja muut ihmiset saattoivat katsella sitä aivan kuin teatterinäytöstä. Tietenkin heidän täytyi maksaa veroja, — mutta missä sellainen maa olisi, missä ei veroja tarvitsisi maksaa — ja niillä veroilla pidettiin yllä sotilaita, jotka tappelivat keskenään. Tätä pidettiin luonnollisena asiain tilana, koska kuninkaalliset sotajoukot joka tapauksessa kunnioittivat rauhallisia ihmisiä, eivätkä tehneet heille mitään paha. Nim oli säädetty Manun laeissa, ja niitä lakeja noudatettiin. Sota oli siis yhden kastin hommaa. Mutta toiselta puolen kaikki myös tiesivät, että jos joku tahtoi tulla uskonnolliseksi ihmiseksi, todellisessa merkityksessä ruveta Jumalaa palvelemaan, tai jos joku tahtoi etsiä mestaria, opettajaa, silloin hänestä tuli pyhä olento, joka vetäytyi pois yhteiskunnasta; hän tuli joogiksi eli mietiskelijäksi

ja lähti metsään. Ja vanhassa Manun laissa oli määräys, että kun vanhemmat olivat suorittaneet tehtävänsä maailmassa, heidän velvollisuutensa oli vetäytyä metsään yksinäisyyteen mietiskelemään elämää. Lapset jatkoivat ulkonaisia tehtäviään maailmassa ja toivat heille ruokaa. He saattoivat etsiä totuutta ja yhtyä Jumalaan, ja saada joku mestari opettajakseen. Niin käsitettiin vanhassa Intiassa, ja tiedettiin myös, että oli täytettävä viisi ehtoa — kaikki siveellistä laatua. Ensimmäinen niistä ehdoista, jota täytyi ehdottomasti noudattaa, tapahtuipa se tuolla määrätyllä iällä tahi jo varhemmin, oli ahimsa, joka merkitsee ”olla tekemättä väkivaltaa”, ja käytännössä sitten tavallisessa käsityksessä ”tappamattomuus.” Ahimsan mukaan ei saanut tappa elävää olentoa, ei siis ainoastaan ihmistä, vaan ei myös eläintä — ei edes vahingollista eläintä, ei edes hyönteistä. Ja jollei noudattanut ahimsaa, ei ollut ajattelemistaakaan, että olisi voinut tulla uskonnolliseksi olenoksi. Hän olisi heti leimannut itsensä parin naurtavaksi olenoksi, jos hän olisi hyväksynyt ahimsan ja samalla tahtonut olla julma; sillä vanhassa Intiassa oli selvää, että täytyi noudattaa ahimsaa, jos tahtoi lähestyä Jumalaa. Tämä ahimsa kuului siis ainoastaan niille määrätyille yksilöille, jotka tahtoivat jatkaa sisäistä kehitystään. Jos köyhä joogi, joka noudatti ahimsaa, kulki tiellä niin vastaan tuleva kuningas astui tien syrjään, sillä vanhassa Intiassa kunnioitettiin

niitä ihmisiä, jotka tahtoivat elää henkistä elämää. Ei kenenkään päähän olisi pälkähtänyt tuomita olentoa, joka alkoi noudattaa tappamattomuutta ja omistamattomuutta, siksi että hän oli vahingollinen olento. Kuninkaat kumarsivat ensimmäisinä ja sitten kaikki muut ihmiset. Siellä kunnioitettiin aina henkistä pyrkimystä.

Sitten myöhemmin esiintyi suuri Gautama Buddha, maailman ehkä älykkäin ihminen. Ja hän, kuten tiedämme, nimenomaan kielsi sotimisen. Hän sanoi: ”Ei kukaan, joka pitää miekkaa, voi kuunnella *dharmaa*, oppia oikeasta elämästä; ei kukaan sellainen voi tulla *sanghaan*, munkkikuntaan.” Ja me tiedämme, että kun Buddha kulki ympäri Intiaa kaikkien kunnioittamana, ja häntä seurasi suuret joukot oppilaita ja opetuslapsia, niin monet sotamiehet ja sotapäälliköt ajattelivat — tässä he ajattelivat yksilöinä —: ”Tässä me teemme kaikkea pahaa, tapamme ihmisiä, ja siis hankimme itsellemme pahaa karmaa. Tuo Buddhan munkkikunta, sangha, elää hyveellistä, puhdasta, siveellistä elämää, ja lisää omaa ja maailman hyvää karmaa. Miksikä me jatkaisimme tällaista huonoa elämää? Emmekö voisi ruveta hyveellisiksi ihmisiksi, jotka eivät tee mitään pahaa, ja koettaa oppia hillitsemään itseämme, tulemaan jumalallisiksi olennoiksi, niin kuin Buddhan kerkäläismunkit?” — Ja monet sotamiehet ja sotaherrat tulivat Buddhan ja munkkikunnan luo sanoen tahtovansa jättää vanhan elämän ja liittyä

sanghaan. Heidät otettiin vastaan avosylin; hehän olivat ihmisiä; hehän olivat katuneet ja kääntyneet. Mutta silloin, — niin kerrotaan näissä buddhalaisissa kirjoissa, — tuli eräs kuningas Buddhan luo, kun hän näki, että hänen sotajoukostaan monet hylkäsivät hänen, kuninkaan, palveluksen ja sanoi Buddhalle: ”Oo, Sinä siunattu, ajattele sitä, että on paljon ihmisiä tässä ympärilämme, on paljon valtakuntia ja valioita ympärilämme, jotka eivät ymmärrä Sinua, eivätkä ota vastaan dharmaa. On pahoja ihmisiä, jotka ovat valmiit hyökkäämään maahamme ja tappamaan meidät, niin ettemme mekään voi suojella Sinua ja munkkikuntaa. Mitenkä on meneteltävä, jos vähitellen houkuttelet kaikki palvelijani, sotamieheni; mitenkä sitten käy, kun en voi puolustaa Sinua.” Silloin Buddha — en tiedä, voisimmeko sanoa liikutettuna, sillä hän oli niin paljon yläpuolella kaikkia tunteita — vastasi: ”Oikein puhut ystäväni; sinä tarvitset palvelijasi. Minä määrään, että sanghaan eivät saa tulla ne, jotka ovat kuninkaan palveluksessa; sanghaan ei oteta sotamiehiä, ei kehoiteta ketään sotamiehistä siihen tulemaan.” — Ajatelkaamme tätä me, jotka sanomme, että elämme kaikista sivistyneimmässä maailman ajassa, kulttuurin huipulla! Mitä olisi voinut juolahtaa jonkun meikäläisen hallitsijan päähän: ”Tuo Buddha on hirmuinen olento, hänet on pantava tyrmään!” Mutta ainakin meidän hallitsijamme olisivat ottaneet kiinni nuo, jotka olivat

tulleet Buddhan opetuslapsiksi. — Ajatelkaamme tuota näytelmää vanhassa Intiassa, lähes 3,000 vuotta sitten. Ajatelkaa, että valtakunnan kuningas lähtee henkisen opettajan luo! Ehkä hän tiesi, että Buddhakin oli kuninkaan poika; ehkä se jokin vaikutti; mutta vaikutti tai ei, ajatelkaa, että kuningas kaikessa loistossaan lähtee nöyränä Buddhan luo ja kysyy, mitenkä tämä konflikti on järjestettävä. Ei kuninkaan mieleen juolahtanutkaan antaa määräystä tai tehdä väkivaltaa; hän tuli vain kysymään, mitä olisi tehtävä, kun ottaa huomioon, että ihmiset maailmassa vielä sotivat keskenään. Tämä on minusta oikeata sivistystä, ja me, jotka sanomme itseämme kristityiksi, langetkaamme polvillemme, sillä me olemme ristiinnaulinneet niitä, jotka ovat henkistä elämää eläneet ja meitä opettaneet. Ei sentään aina meidänkään päivinämme. Muistakaamme, että eräs huomattava olento vaikutti viime vuosisadan lopulla ja tämän vuosisadan ensimmäisenä vuosikymmenenä tuossa suuressa Venäjän valtakunnassa. Hän — Leo Tolstoi — puhui monen kymmenen vuoden aikana todellisesta kristinuskosta, opetti Jeesuksen oppia: ”Ei saa tappaa; ei saa mennä sotaan.” Häntä kunnioitettiin; hän oli koskematon olento. Tsaari sanoi, ettei Toistoihin saa koskea, vaikka tämä kirjoitti tsaarille ja neuvoi kieltäytymään sodasta ja asevelvollisuudesta ja auttoi niitä, jotka olivat valtakunnan vihollisia. Tolstoi oli pyhä Venäjällä tsaarinkin mielestä. Se on suuri ansio tä-

män Nikolain kohtalossa ja karmassa. Hänen opetuslapsiaan kyllä ahdistettiin, esim. pieniä kauppiaita, jotka omasta halustaan ja omilla varoillaan ostivat hänen kirjojaan ja levittivät niitä ympäristöönsä. Näitä suuri ja mahtava Venäjä ahdisti ja pani vankilaan. Kirjoittihan Tolstoi kerran: ”Miksi syyttömiä vangitsette, ettekä minua. Vangitkaa minut! Tahtoisin elää vankikopissa. Se on kokemus, joka minulta vielä puuttuu.” Niin ei tehty, sen tähden, että Tolstoi oli pyhä, ja kaikki sen ymmärsivät, keisarista alkaen. Häneen ei saanut koskea. Olemme nähneet meidän päivinäimme, että sellaisia suuria olentoja kohdellaan erikoisella arvonannolla, sanoisinko kohteliaisuudella.

Muinainen Intia on ollut ja Intia on tänä päivänä meidän mielestämme erikoinen maa; on kuin Eurooppa olisi aina katsellut sinne kuin ylöspäin, kohti hengen ihmisiä. Siellä siis syntyi tuo monen mielestä ehkä omituinen sääntö Buddhan opetuksissa, että sotamiehet eivät saaneet tulla sanghaan. — Kun tämä — ahimsa —, oppi tappamattomuudesta, väkivallasta pidättäytymisestä, on aina ollut maan päällä todellisissa sivistyksissä, niin mikä sitten oli Jeesuksen erikoinen asenne! eikö Jeesuksen opettanut juuri samaa, eikö hän vain jatkanut Buddhan opetusta? — Hän tietenkin jatkoi ja opetti samaa, siitähän ei ole epäilystä. Mutta siinä on ero, että hänen oppiaan piti opettaa kaikille ihmisille, joilla vain oli korvat kuulla. Jeesuksen mielestä oli aivan kuin pieni lankeemus Buddhan

puolelta, ettei sotamiehille saanut sitä opettaa. Jeesus sanoi: ”Kaikille on kutsu kuuluva; ja jokainen ihminen päättäköön sitten, tahtooko hän seurata minua vai eikö.” Jeesuksen oppi on kuulutettava kaikille kansoille, kaikille yksilöille; ja sitten on jokaisen ihmisen sydämessään päätettävä, tahtooko hän noudattaa uutta elämän ymmärrystä, Jumalan pojan uutta oppia. Jeesus ei siis rajoittanut omaa sanomaansa minkäänlaisten kastien mukaan. Se ei ollut esoteerinen oppi siinä merkityksessä kuin ahimsa, joka ei tullut kysymykseen kaikille ihmisille. Jeesuksen sanoma kuulutetaan kaikille. Hän jatkoi Buddhan työtä ja kaikkien toisten edeltäjänsä työtä myös siinä mielessä, että hän täytti omalla aurallaan koko tämän maapallon ja ihmiskunnan; ja sen tähden juuri hänen pyhä henkensä on yhtä lähellä kaikkia ihmisiä ilman erotusta; siis kaikkia kutsutaan tuohon ihmeelliseen, pyhään elämään. Ja koko hänen tajuntansa on niin voimakkaana ihmiskunnan aurasissa ja tässä planeetassa, että hänen henkensä vaikuttaa siinä niinkuin elämän voimana, elämän lakina. Ei ole enää siveellisiä sotia, niin kuin oli ennen laita. En mene sanomaan, etteikö vielä voitulla sotia. Mutta kuta enemmän soditaan, sitä enemmän ihmiset kerta kerralta huomaavat, että se on paljasta helvettiä, pirun työtä, siinä ei ole Jumala lähimaillakaan. Ennen saattoivat ihmiset lohduttaa itseään sillä, että Jumala oli mukana sodassa, mutta nyt on sodankäynti muuttunut niin

hirmuiseksi, että mitään sellaista lohdutusta ei enää ole. Se, joka joutuu juoksuhautoihin, tai ilmaan räjäytetyksi, huomaa, että se on pirun peiliä. Kuinka monet tulivatkaan hulluiksi maailman-sodassa; kuulihan yhtä mittaa, että se ja se kenraali ja kapteeni tuli hulluksi ja tuotiin hoidettavaksi. Ihmisjärki ei kestänyt sitä, minkä se itse oli valmistanut. Ne, jotka olivat sota-aseet valmistaneet, olivat saattaneet rauhassa miettiä, suunnitella ja keksi niitä, mutta ne, jotka pienemällä järjellä varustettuina, olivat pakotetut niitä käyttämään, sodan kauhut kestäämään ja kärsimään. Sitä ei järki kestänyt. Ja sitä hirmuista tuskaa, mitä sodankäynti aina tuottaa rauhallisille ihmisille, naisille, lapsille, vanhuksille, kaikille niille, joitten on pakko ylläpitää maailman ruokataloutta, viljellä peltoja! Heidän tuskansa ja miljoonien äitien tuska, joitten pojat ja puoliset ovat sotatantereilla, on sanoin kuvaamaton. Sota on kehittynyt nyt niin räikeäksi, jokainen näkee kehittyneen perkeleellisen tilanteen. Sen tähden voimme ymmärtää, että Jeesus Kristuksen pyhä henki ja Buddhan pyhä henki vaikuttaa tässä ihmiskunnan aurassa niin, että uuden ajan täytyy tulla. Täytyy tulla sen ajan, jolloin ihmiset eivät enää tahdo tehdä pahaa, jolloin valtakunnat ja valtiot keskenään koettavat, niin kuin ne nytkin kyllä koettavat, ratkaista keskinäiset asiansa neuvottelemalla. Nyt voi tuntua siltä, että kansat Euroopassa kulkevat tuota kohtaloa kohti, mutta mitään

varmaa emme voi sanoa. Toivokaamme, että kansat ja valtakunnat ovat niin viisastuneet, että ne tahtovat kokonaan välttää sotia. Toivokaamme, että esim. sellainen kuin pan-eurooppa-aate saisi suurta kannatusta sekä että Kansainliitto voisi tehdä hedelmällistä työtä. Mutta meidän täytyy lisätä toivomus, että kansat luopuisivat itsekkyydestään, että valtiomiehet, valtakunnat ja hallitukset huomaisivat, että ne eivät voi jatkaa eläinten peliä maan päällä. — Meidän täytyy oppia noudattamaan inhimillistä elämän lakia. Se on välttämätöntä, ja meidän täytyy toivoa niin käyvän. Ja sitten vielä eräs toivomus, nim. se, että kaikkien suurten jumalihmisten, Jeesus Kristuksen, Buddhan ym. sanomalla olisi myös tilaa maan päällä. Toivokaamme, että tulisi sellainen aika kristikunnassa, kuin on Intiassa, että kunnioitetaan todellisuudessa jumalhenkeä ja niitä ihmisiä, jotka tahtovat elää Jeesus Kristuksen käskyjen mukaan. Toivokaamme, että täällä kristikunnassa kaikki ne ihmiset, jotka pyrkivät kulkemaan Jeesus Kristuksen jäljessä, saisivat muodostaa vähitellen joka maassa tuollaisen sanghan, käyttäkösemme Buddhan nimitystä, valittujen kirkon, joka olisi aivan kuin valtiona valtiossa, kirkon, joka olisi suojattu ja jota kunnioitettaisiin, joka saisi olla rauhassa, koska se ei tahdo mitään paha, vaan ainoastaan hyvää. Toivokaamme, että jokaisessa maassa annetaan näille kristityille maa-alue tai että he saavat ostaa itselleen sellaisen

alueen, jossa he saisivat elää vapaasti. Sillä sangha ei voi enää olla niin kuin vanhassa Intiassa Buddhan munkkikunta, joka kävi ympäri kerjäten. Tällaisen sanghan, veljeskunnan, ystävien liiton, pitää olla niin kuin ensimmäiset kristityt täällä länsimailla, tai niin kuin kveekarit, jotka sanoivat, että heidän täytyy myös tulla toimeen omalla työllään. Heidän ei pidä elää toisten armoilla; heidän pitää tehdä työtä ja asua ehkä tuollaisessa valtiossa valtakunnan keskellä veljinä ja sisarina. Heidän pitää sieltä yhtä mittaa vaikuttaa ulospäin, niin kuin auringosta lähtee säteitä, lähettiensä välityksellä käydä ihmisiä opettamassa, pyhittämässä. Meidän täytyy toivoa, meidän täytyy uskoa, että tulee sellainen aika täällä Euroopassa, ettei henki-ihmisiä enää vainota, vaan että he saavat vapaasti elää ja tehdä työtä, — että heidän alueensa on suojattu. Toivokaamme, että kristikuntaan tulee sellaisia siirtoloita, valtakuntia valtakuntien keskelle, joissa hyve ja rakkaus elää, ja joihin väsyneet, rikki revytyt ja toivottomat ihmissielut voivat paeta. Se ei ole ollenkaan liikaa vaadittu valtakunnilta ja hallituksilta. Heille ei voi olla muuta kuin kunniaa, ei mitään vahinkoa, jos heidän maissaan olisi ihmisiä, jotka tahottavat ainoastaan hyvää ja palvella ja auttaa toisia. — Sen tähden minusta tuntuu, että meidän kristikunnassa pitää vielä päästä siihen, missä Buddhan aikana oltiin Intiassa, että kuninkaat ja hallitukset tulevat Viisaitten luo kysymään neuvoa, ei heitä vainoamaan ja ahdistamaan.

Olkaa siis täydelliset

Jeesus, lueteltuaan nuo vuorisäärnan viisi käskyä, joista olemme edellä puhuneet, lopettaa tämän osan puheestaan, nim. sellaisena kuin se on Matheuksessa esitettyä — jollaisena Jeesus muuten kaiketiikaan ei koskaan ole sitä pitänyt —, lauseeseen, joka on sangen tunnettu ja jota usein toistetaan, mutta jota ei paljon ymmärretä: ”Olkaa siis täydelliset, niinkuin teidän taivaallinen Isänne on täydellinen.” Tuo lausehan on vastoin kaikkea kristillistä käsitystä ihmiselämän päämäärästä. Ei kukaan kristikunnassa ota tunnustukseen sitä lausetta muuten kuin Jeesukselle sopivana kauniina kehoituksena, jolla ei ole käytännöllistä merkitystä meidän elämässämme, sillä kuka meistä ihmisistä ehtisi ajatella täydellisyyttä ja olla täydellinen!

Kun nuorena olin tuohon lauseeseen tutustunut, niin se erikoisesti hämmästytti ja ilahdutti minua, koska Jeesus sillä lauseella antoi tukea sille teo-

sofiselle käsitykselle ja siveysopille, jonka mukaan meidän tehtävämme tässä elämässä on pyrkiä täydellisyyteen. Ensin olin huomaavinani ja sitä surin, että oikeastaan oli sangen vähän pyrkimystä kristittyjen kesken mihinkään täydellisyyteen ja suurempaan siveellisyyteen. Minusta tuntui, että ihmiset elivät sitä elämää, mitä elivät, välittämättä mistään täydellisyydestä, pitivät päin vastoin ajatustakin täydellisyyteen kehittymisestä ulkokultaisena ja Jumalaa pilkkaavana käsityksenä. Kun käännyin erään tätini puoleen, joka mielestäni oli parhaita ihmisiä, mitä tiesin, ja sanoin hänelle: ”Jeesus on sanonut, että meidän tulee olla täydellisiä, niinkuin taivaallinen Isämme on täydellinen”, — ‘mitä tati sanoo siihen?’ —, niin hän jäi aivan mykäksi. Hän ei voinut kieltää noita sanoja, koska minulla oli evankeliumi edessä, mutta hän jäi ihmettelemään, mitä Jeesus sellaisella lauseella olisi voinut tarkoittaa. Hän ei vastannut mitään kysymykseen, vaan sanoi: ”Niin, meidän ihmisten on joka tapauksessa aivan mahdotonta olla täydellisiä.” Hän oli vanha ihminen; hän tiesi kokemuksesta, että nekin, jotka omassatuntonsa olivat tunteneet, että heidän olisi pitänyt olla parempia, eivät osanneet. Hän ei osannut kertoa muuta kuin kokemuksensa, että ihminen ei voinut olla täydellinen. Silloin tulin vähän surulliseksi hengessäni, sillä ajattelin: ”Jos Jeesus on niin sanonut, niin Hän ei ole voinut sanoa sitä turhaan, koska Hän on niin korkea olento. Totta

kai meidän pitäisi olla täydellisiä; muutenhan Hän olisi puhunut turhia käskemällä meidän olla täydellisiä, vaikka tiesi, että se on mahdotonta. Se ei olisi ollut järkevää puhetta Hänen puoleltaan.” Ja sisässäni tunsin samalla, että Jeesus Kristus oli sittenkin sanonut totuuden: me ihmiset voisimme olla täydellisiä. Tuo käsite oli minulle vähän hämärä. En sanonut itselleni, että minä tällä hetkellä voisin olla täydellinen, mutta jokin ääni sanoi, että Jeesus on sanonut totuuden; me voisimme olla täydellisiä; mutta mikä on salaisuus siinä takana? — Sitten myöhemmin, kun tutkin tuota asiaa ja eri tekstejä, huomasin, ettei Jeesus ollut sanonut käskävästi, että ”Olkaa täydelliset, niinkuin teidän taivaallinen Isänne on täydellinen”, siinä merkityksessä, että ”olkaa nyt tällä hetkellä täydelliset”, sillä latinanäkielisessä evankeliumissa käytetään muotoa *este*, joka on futurin imperatiivi — samoin kreikankielessä —, joten siinä on jokin vivahdus, jonka suomeksi voisimme kääntää: ”Oi, jospa te olisitte” — tai: ”Tulkaa täydellisiksi, niinkuin teidän taivaallinen Isänne on täydellinen.” Se on pareminkin siis lausuttu toivomuksena, ja siihen sisältyy lupaus: ”Varmaan te siksi tulette.” Tämä ei siis ota pois merkitystä nykyhetkeltä; se pareminkin lisää voimaa nykyhetkelle, sillä: ”Jos sinä tunnet, ettet voi tällä hetkellä olla täydellinen, niin pyri siksi, sillä kerran sinä siksi tulet.” Tämä avasi uusia näköaloja. — Sitten luin myös siitä

suuresta elämänopista, jonka täällä länsimailla olimme täydellisesti unohtaneet, nim. jälleensyntymisestä, ja sen valossa tällainen käsky tuli ymmärrettäväksi, järkeväksi, sillä sehän merkitsee silloin: ”Teidän aikanne ei ole mainittu vuosissa; tämä ei ole ainoa tilaisuus, jolloin voitte’ pyrkiä täydellisyyteen; te saatte uuden tilaisuuden, mutta alkakaa nyt, sillä tämäkään työnne ei mene hukkaan. Jos ette nyt pyri, niin te kyllä synnytte uudestaan tänne, ja teillä on mahdollisuus pyrkiä toisen kerran, mutta kuta enemmän te totutte elämään omissa persoonallisissa pyyteissänne ja pyrkimyksissänne, sitä vaikeammaksi tulee niistä kaikista luopua ja irtautua. Ne asettuvat esteeksi teidän ympärillenne. Kun te elätte synnissä ja itsekkyydessä, te juotatte kahleita ympärillenne, sidotte itseänne sitä suurempaan vankeuteen. Juuri nyt on otollinen aika. Niin pian kuin kuulette siitä asiasta, ruvetkaa heti pyrkimään täydellisyyteen, sillä niin tulee tämä pyrkimys helpommaksi kerta kerralta. Te ette ole tuomitut ikuiseen kadotukseen. Se persoonallisuus, mikä teillä nyt on, tosin haihtuu pois, kuolee, sillä tavalla se on kadotettu, mutta teidän karmanne elää, ja henki teissä synnyttää uuden persoonallisuuden. Sitten, kun jokin teidän persoonallisuutenne pyrkii niin pyhästi täydellisyyteen, että se saavuttaa korkeamman, ikuisen minänsä, kristusminänsä, silloin se persoonallisuus on pannut persoonallisuuden kuolemattomuuden alulle.”

Kun ihmiset vähän ajattelevat omaa elämäänsä, niin eikö jokainen ole kokenut sitä, että kun hän esim. ei ole saavuttanut, mitä on tahtonut — hänen maalliset unelmansa ovat murskautuneet, onnen kaipuu on kokenut hirmuisen pettymyksen — hän on ajatellut: ”Oi, kuinka onnellista olisi, että saisin haihtua olemattomiin!” — Siinä on sen aivan kuin korkein vapahdus, että se saisi haihtua olemattomiin. Ja niin kauan kuin me elämme täällä persoonallisissa pyyteissä, on Buddha lausunut kaikista korkeimman sanat: ”Persoonallisuus saa haihtua olemattomiin.” — Kuka meistä jaksaisi elää ikuisesti, jos se tänä persoonallisuutena olisi elettävä? Sille on suuri vapahdus, kun sanotaan: ”Sinä saat haihtua olemattomiin!” Buddha ei tarkoita sitä, vaan sitä, että ihminen pyrkiesään persoonalliseen olemattomuuteen, saa yhtyä korkeampaan minäänsä. Jeesus Kristus taas käänsi huomion meidän persoonallisuutemme taivaallisiin, ikuisiin mahdollisuuksiin. Hän sanoo: ”Ikuinen elämä on kuitenkin siinä, että ikuinen henki personoituu, että Kristus meissä on saava elävän hengen, niinkuin suurissa vapahtajissa ja mestareissa.” Sentähden meidän persoonallisuutemme ei ole suinkaan mitätön; sen tulee pelastua, ei joutua ilman muuta kadotukseen. Meidän on luotava sellainen persoonallisuus, joka nostaa tämän minä-tajunnan Kristukseen, henkeen. Silloin se persoonallisuus on pelastettu, ja ihminen menee silloin eteenpäin ikuisessa elämässä, täydellisyydessä.

Persoonallisuuden pelastaminen alkaa sillä, että me pyrimme täydellisyyteen. Ja Jeesus on näyttänyt meille tämän tien ja metodin: viidessä vuorisäärnän käskyssään: ”Noudattakaa näitä käskyjä. Silloin alatte rakentaa sitä persoonallisuutta, josta tulee ikuisen ilmentäjä. Nämä käskyt eivät ole ulkonaisia käskyjä, niinkuin teidän inhimilliset lakipykälänne, joita te laaditte oman viisautenne mukaan. Näitä käskyjä ei kukaan ihminen ole laatinut; minä olen ainoastaan tulkinnut näiden muodossa ikuisen elämän lakeja. Ne käskyt ovat kirjoitettuina teidän sydämessänne, järjessänne. Kun te niitä alatte noudattaa, silloin vedätte sisimmästänne esiin, mitä siinä on pyhintä ja parasta, ja te tuotte taivaan maan päälle. Niin paljon kuin teidän persoonallisuutenne muovautuu sisäisten elämänlakien mukaiseksi, niin paljon se tulee ikuiseksi.”

Kun me näitä käskyjä mietiskelemme, ja ennen kaikkea alamme niitä toteuttaa, huomaamme, etteivät ne ole ainoastaan negatiivisia, kielteisiä vaikka ne muotonsa puolesta sitä ovatkin (”Älä suutu”, ”Älä ole epäpuhdas ajatuksissasi” j.n.e.) Niiden sisäistä elämää ei ymmärrä, ennen kuin niitä alkaa noudattaa. Noudattamisen alku on siinä, että noudattaa näitä kieltoja: älä suutu, älä ole ajatuksissasi epäpuhdas j.n.e. Siitä se pyrkimys alkaa. Ja kun ihminen sitten on eläytynyt näihin käskyihin tuolla negatiivisella tavalla, niin

että hän todella pitää itseään silmällä pitkin päivää, ja yöllä, nukkuessaankin, ettei hän suutu, — ei teoissaan, ei sanoissaan, ei ajatuksissaan —, niin hän tulee, niinkuin voisimme sanoa, jonkinlaiseen pyhyiden ja puhtauden esikartanoon. Silloin hänelle alkaa kirkastua, kuta enemmän hän niitä noudattaa, että nehän ovatkin aivan positiivisia ; ne ovat negatiivisia vain näennäisesti, muodoltaan, sanoissa ja ennen kaikkea ajatuksessa, mutta ne avaavat äärettömiä positiivisia näköaloja. Kuta enemmän ihminen noudattaa tuota ensimmäistä käskyä ”älä suutu”, sitä selvemmin hän huomaa, että siinä on oikeastaan annettu hänelle sellainen käsky, että hänen tulisi aina olla hyvä, ei vain olla suuttumatta, vaan olla positiivisesti hyvä. Kun hän tuntee suurta hyvyttä ja hyvää tahtoa kaikkia kohtaan, niin hän sillä hillitsee toisia, ei ainoastaan itseään. Se on voimakas tahto hänessä itsessään, ei ollenkaan mitään sentimentaalisuutta. Sillä jos se sitä olisi, hän voisi loukkaantua sydämessään. Kuta enemmän vahvistuu tuo, ettei hän suutu sisässään, sitä enemmän hänessä kasvaa suuri hyvyyden voima kaikkia kohtaan. Se on tämän käskyn positiivinen puoli. Ja silloin hän huomaa, että käskyn positiivisuus on ääretön, sillä milloin ihminen koskaan voisi tulla täysin hyväksi? Jeesuskin sanoi: ”Kuinka sinä sanot minua hyväksi. Ei ole muuta hyvää kuin Jumala.” Jumala on ääretön hyvy-

dessään. Me emme siis voi tuntea itse itseämme hyväksi; me olemme vain kasvamassa Jumalan hyvyyden kanaviksi.

Toisen käskyn negatiivisuus on siinä, että me emme saa olla epäpuhtaita ajatuksissakaan. Me alamme sitä noudattaa ensin muodollisesti. Meidän täytyy valvoa, ettemme tee rikoksia ajatuksissamme, puhumattakaan puheista ja teoista. Ajatus on teon isä, joten jos me emme tee rikoksia ajatuksissamme, emme tee niitä teoissammekaan. Sentähden Jeesuksen käskyt iskevät asian ytimeen, kun ne panevat painon ajatukselle. Jos olemme naimisissa, niin meidän täytyy hyvin varoa, ettei meidän ajatuksemme lennä aviorikokseen, uskottomuuteen, lempeen tai rakkauteen toista kuin omaa puolisoamme kohtaan. Ja jos emme ole naimisissa, niin me ymmärrämme, että se on itsessään jotakin puolinaista. Kaikkien pitäisi mennä naimisiin, jotta heillä olisi tuo tuki ja turva: tämä on se, jota saan ajatella tuolla erikoisella sukupuolisella rakkaudella. Jos me emme mene naimisiin, silloin tämä käsky koskee ikäänkuin vielä enemmän meitä: ”Älä koskaan katsokaan naista häntä himoitaksesi”. Ja tämä on silloin paljon vaikeampaa, kuin jos olisi naimisissa, sillä silloin meidän täytyy varoa ajatuksiamme ilman mitään tukea toiselta ihmiseltä. Emme tosin voi mitään sille, että meidän tajuntaamme voi tulla ajatuksia, mutta voimme olla kiinnittämättä niihin huomiota, ottamatta niitä ystäviä vastaan,

ja antaa niiden heti kääntyä ovelta. Nuoruudessa on tämä hyvin vaikeaa. Sentähden on yhä vielä probleemina, kuinka nuorena voisi päästä naimisiin; on olemassa se vaikeus, etteivät ihmiset voi sitä tehdä. Silloin ihmiset eivät tulisi niin paljon ajatelleeksi sukupuoliasioita. Uskottomuus ja paljon puuhaileminen sukupuoliasioissa johtuu siitä, että ihmiset pakosta joutuvat vaikeisiin tilanteisiin, kun eivät mene nuorina naimisiin. Nuoret miehet etsivät tyydytystä itselleen ja tekevät siten pahaa naisille, jota vastoin, kun he menisivät naimisiin, he pääsisivät sielullisista ristiriidoista, kun ajattelisivat: ”Tämä on minun puolisoni; tästä minä pidän huolen”. Meidän onnettomuutemme johtuu siitä, että kasvatamme itseämme niin huonosti, että meillä on jos minkälaisia vaatimuksia ulkonaisen elämän suhteen. Mielestäni on hyvin harvoja nuorissa niitä, jotka ajattelevat: ”Yksi mökki ja yksi sydän. Ei mitään vaatimuksia elämän suhteen”! Ja minä luulen, että viisaat sanoisivat: ”Jos te osaatte olla luonnollisia, jos ette kehitä luonnottomia taipumuksia; — Tässä pitää olla hirmuiset määrät tupakkaa, elokuvat, snapsit ja muut! —, niin te nuoret saisitte käsiinne paljon todellisempia elämän arvoja; sillä kaikki nuo tupakat ja muut eivät ole mitään verrattuna siihen, että voisitte sanoa: ‘Minä olen tehnyt, niinkuin Jumala ja luonto on vaatinut; olen mennyt naimisiin ja teen työtä, että voin tulla toimeen; omatuntoni on puhdas.’”

— Kun ihmiset saattavat iloita auringonpais-
teesta, metsästä, linnuista, kukista, tuntea työn
iloa, nauttia kaikesta luonnossa, eivät silloin huu-
mausaineet ole mitään verrattuina siihen. Silloin
elämä on onnellinen. Ja ihmiset voisivat aivan
nuorina mennä naimisiin, kun eivät olisi kasva-
neet kiinni n.s. kulttuuriin, vaan uskaltaisivat olla
oma itsensä keskellä yhteiskuntaa ja sanoa: ”Me
emme välitä mitään koko maailmasta!” Kuka voi
kieltää, etteikö maailma tällä hetkellä ole silmiin-
pistävästi suuri hullujenhuone. Minä ainakin, kun
katselen tätä Tellus-planeettaa ja ihmiskuntaa,
ajattelen: ”Me olemme irtipäässeitä hulluja!” Me
emme osaa olla enää ihmisiksi; meidän täytyy
saattaa itsemme ja toisemme mitä hirmuisimpiin
ahdinkoihin. Ja monet ovat mitä häikäilemättö-
mimpiä: ”Jos minä saan 35 miljoonaa itselleni,
mitä siitä, vaikka koko muu ihmiskunta menisi
helvettiin!” — Ei voisi millään lohduttaa itseään,
ellei tietäisi henkisen tiedon ja kokemuksen
nojalla, että tätä meidän maapalloamme on syystä
sanottu meidän aurinkokuntamme kuritushuo-
neeksi; olemme kaikki kuritushuonevankeja,
vähän huonompaa sorttia lisäksi. Sentähden mei-
dät on lähetetty tänne. Me olemme siksi pahoja
ja itsekkäitä olentoja kehitykseltämme, ettemme
suinkaan ole valinneet henkeä, totuutta, Jumalaa.
Meissä on tuo ristiriita: ”Kuinka sentään valhe
ja itsekkyyys ovat paljon viehättävämpiä kuin
hyve! Kun minä saan rypeä himoissa, niin se on

poikaa; se johtaa korkeimpaan autuuteen. Jospa saisi tyydyttää kaikkia himoja viimeiseen tippaan!” — Joskaan ei tahdota näin rehellisesti tunnustaa fyysillisessä maailmassa, jossa kaikki kulkevat hienoina naamari silmillä, niin toisessa maailmassa se paistaa vastaan kaikessa rehellisyydessään. Me olemme ihmisinä vasta puoli-tiessä. On muitakin planeettoja, joissa on ihmisiä. Sieltä toisista tähdistä tulivat muutamat ihmiset auttamaan meitä, näyttämään meille, millaista on olla ihminen. Meilläkin on tosin ihmisten muoto, mutta kun heitämme naamion pois, silloin olemme täynnä kuolleitten luuta, niinkuin Jeesus sanoi. Me olemme täynnä katkeruutta, vihaa, nautinnonhimoa, kunnianhimoa, pahuutta ja vaikka mitä. Tämä maapallo on eräältä puolelta katsoen kiritushuone, mutta toiselta puolen myös ankara elämäkoulu. Meillä ei todellakaan ole syytä tässä ylpeillä. Jotka niin tekevät, paljastavat oman typeryytensä. Joskaan ulkokullattu nöyryys ei ole ihailtavaa, niin on sydämen nöyryys meille enemmän paikallaan kuin suuri ylpeys. Meidän on tunnustettava elämän edessä: ”Kaukana olen päämäärästä”, — ja lisättävä: ”— — — — minun täytyy yrittää”.

Kun me ihmiset sitten saamme kokea tuota ensimmäistä, negatiivista puolta toisen käskyn yhteydessä, silloin meille aukeaa käskyn positiivinen puoli, jota voimme nimittää puhtaudeksi, joka alkaa meille häämöittää; ja silloin todella nöyr-

rymme ja huomaamme, että meillä on pitkä, ihana, kaunis, ihmeellinen tie edessämme. Ja sitä puhuttua ei voi äkkiä määritellä.

Kun olemme kolmatta käskyä, ”älkää ollenkaan vannoko”, ensin noudattaneet negatiivisesti, meille alkaa hämmöittää, mitä itse asiassa on rehellinen ja totuudenmukainen elämä; mitä se on meidän sisässämme, mitä sitten sanoissa ja teoissa. Silloin avautuu eteemme ihmeellisiä näköaloja. Se on etenemistä totuudessa, rehellisyydessä. Ja me saamme kokea, että ainoastaan etenemällä rehellisyydessä ja totuudessa me voimme edetä tiedossa ja viisaudessa. Ei kukaan tiedemieskään voi saavuttaa mitään, ellei hän ainakin sillä omalla alallaan ole rehellinen ja puolueeton. Sen saa jokainen tiedemies kokea. Hän ei ehkä ole sitä rehellisyyttä laajentanut muille aloille, mutta tiedemiehenä hänen on oltava sitä ehdottomasti.

Tässä kolmannessa käskyssä Jeesus avaa uusia, ihmeellisiä näköaloja: ”Ainoastaan siinä määrin, kuin olette rehellisiä, totuudenmukaisia itsenne ja Jumalan edessä, koko olemassaolon edessä, niin ettette lupaa mitään, mitä ette usko voivanne täyttää, niin ettette koskaan mitään vannoo, te etenette tiedossa ja ymmärryksessä”. — Ihmisen sisäinen silmä ei voi aueta, ellei hänen ulkonainen silmänsä ole tullut rehelliseksi, totuudenmukaiseksi, niin että se näkee totuuden. Jos ei se silmä, joka on ruumiin valo, loista, ole valossa, niin kaikki on pimeää meidän sisässämme. Kun me näemme ulkonai-

sella silmällämme totuuden, silloin sisäinen silmämme, tai sisäiset silmämme alkavat myös avautua, ja luonto voi avata meille aivan toisia maailmoita. Ja silloin me tahdomme vain totuutta, ei mistään muusta syystä kuin rakkaudesta kaikkia kohtaan, rakkaudesta kaikkeen. Se on tuon käs-kyn positiivinen puoli.

Neljäs käskyhän on: ”Älä ole pahaa vastaan; älä tee koskaan mitään väkivaltaa; älä väkivalalla estä toisia olemasta pahoja!” — Kun me tätä käskyä koetamme noudattaa, ensin tuossa negatiivisessa muodossaan, silloin sekin avaa meille positiivisen puolensa, ja meihin kasvaa sellainen ihmeellinen rauha, että me tulemme voittamattomiksi, voi sanoa. Me tulemme niin rauhallisiksi, että toinen ei voi olla rauhaton, väkivaltainen, ei voi raivota meidän luonamme. Vaikutamme niin rauhoittavasti kaikkiin, niinkuin kerrotaan Apollonius Tyanalaisesta, joka viiden vuoden aikana oli luvannut olla puhumatta. Hän oli tullut sielussaan niin voimakkaaksi, hänen kaikki piirteensä niin sielukkaiksi, että hän eleillään osasi ilmaista ajatuksensa. Kerran hän tuli erääseen kaupunkiin, jossa oli kapina. Hän ei siis saanut puhua mitään, mutta hän meni kapinoitsevien keskelle pitkässä, valkoisessa viitassaan, kohotti kätensä, ja kaikki rauhoittuivat. Jotkut tiesivät, että hän on tuo ihmeellinen Apollonius. Hämmästys valtasi kaikki, ja häveten he luopuivat kapinasta.

Samoin viides käsky on ensin negatiivinen: ”Älä vihaa vihollisiasi, toisia kansoja!” — tai, niinkuin voisimme käytännöllisesti katsoen sanoa: ”Älä käy sotaa, vaan rakasta kaikkia”. Jeesus on itse sanonut käskyn positiivisenkin puolen: ”Rakasta vihollista”! Onkin juuri niin, että kun ihminen itse kieltäytyy ajattelemastakaan mitään sellaista kuin tappamista tai toisen kansan vihaamista, niin hänessä kasvaa tuo positiivinen puoli, rakkaus, ymmärrys, kaikkia kohtaan. Sentähden nämä Jeesuksen käskyt ovat niin ihmeellisen viisaat; niillä on aina positiivinen puolensa. — Jos me menemme vieraalle maalle, niin ihmiset siellä eivät ole meille muukalaisia, vihollisia, vaan ihmisiä samoin kuin me. Me näemme, että he jossakin suhteessa poikkeavat meistä, tavoissa yms., mutta ihmisiä, ystäviä he ovat. Useimmat ihmiset sentähden hengessään kammoavat sotaa. Ennen maailmassa sotilaat kävivät sotaa ja ajattelivat sitä; muut ihmiset ajattelivat, että rauha kuuluu heille. Nyt vasta sotien aikana on alettu ajatella, että rauha on jotakin ihmeellistä. Emme saa rauhassa tehdä työtä; joku tulee ja pudottaa pommin, ja me kuolemme suuressa tuskassa. Tämä on hullujenhuone eikä mikään ihmiskunta. Sentähden monet ihmiset ovat tehneet sen kokemuksen, etteivät he vihaa vierasmaalaisia, vaan tuntevat melkein ylpeyttä sydämessään, että ovat olleet toisten ihmisten kanssa.

Maailman tila voisi tuntua koko lailla toivottomalta, sillä mitä sellainen eteenpäinmeno on, että ihmiskunta tulee melkein tyhmemmäksi, raaemmaksi ; kuinka jaksaa enää pyrkiä, kun tulee tuollaisia ajatuksia mieleen — ja ne tulevat silloin, kun meidän silmämme ovat sumun peitossa. Silloin voisimme muistella, mitä monet meistä ovat saaneet kokea, että tämän n.s. harhan takana on se todellisuus, mitä Jeesus nimitti Jumalan valtakunnaksi, ja se todellisuus, jota voisimme sanoa valkoiseksi temppeleksi. Se temppeli on todella olemassa näkymättömässä henkimaailmassa, ja siihen me henkiolentoina voimme pyrkiä ja päästä sisälle. Kun me oikein kasvatamme itseämme, oikein pyrimme, niin — vaikka me emme ehkä iässä ulkonaisessa tajunnassa siitä niin paljon tiedä —, me todellisuudessa aina silloin joudumme henkimaailmassa sellaiseen tilaan, huoneeseen — miten tahtoisimme sitä nimittää —, jossa meitä aivan kuin, symbolisesti puhuen, lämmitetään auringon lämmöllä, valolla. Kun me pyrimme toivottomina, väsyneinä tässä maailmassa, niin meidän sielumme henkimaailmassa täytetään valolla; ja valo meidän sisässämme kasvaa ja pyrkii ulospäin, ja me muutamme vähitellen valoisiksi olennoiksi. Silloin toteutuu Jeesuksen sanat: ”Te olette maailman valo”. Sen voimme joskus nähdä toisistamme. Kun pyrimme eteenpäin, kun emme halveksi suuren mestarin opetuksia, kun noudattamme Jeesuksen käskyjä ensin niiden negatiivi-

sessä puolessa, silloin meidät tuossa hengen maailmassa täytetään sisäisellä valolla ja tulemme aivan toisella tavalla valoisiksi kuin ihmiset yleensä. Ja kun me saavutamme tuon sisäisen valon, silloin meidät puetaan häävaatteisiin; me saamme toisenlaisen puvun ja meidät otetaan vastaan Jumalan valtakuntaan, suureen temppeliin, Jumalan Pojan hääjuhlaan. Meidät vihitään tuon valtakunnan lapsiksi, temppelin jäseniksi; ja silloin voimme sanoa: ”Olemme alkaneet kulkea tiellä täydellisyyttä kohti; nyt meissä on alkanut tuo elämä, joka vähitellen vie täydellisyyteen”.

**”Yhteiskunnallisia kysymyksiä” -sarjassa
julkaistaan seuraavat
Pekka Ervastian teokset:**

- I Jos Mestareita seuraisimme
 - II Kuinka soisin maatani hallittavan?
 - III Veljeysaate ja pahantekijät
 - IV Neljä kättä
 - V Nykyisen ajan ongelma ja sen ratkaisu
 - VI Eurooppalaisia näköaloja
-
-